

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal
BUDAPEST, I. KER.,
BÜSZÖRMÉNYI-ÚT 21

Megjelenik
minden hó
1-én és 15-én

Előfizetési ára:
Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Telefon:
1-501-90

Postatakarékpénztári
csekszámla:
25.342

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Ki köteles?

A hozzánk érkező levelekben elég gyakran találkozunk ezzel a kérdéssel. Ki köteles a szobát szellőztetni, ki köteles a három szilvafából kettőt gondozni és hasonlók. Egyesek tehát szabályokat keresnek olyan tennivalókra is, amelyeket ösztönösen kellene elvégezniük s ez már egyértelmű a túlszabályozottsággal.

Természetesen azzal az alapvető csendőrségi tétellel tisztában van mindenki, hogy ennyifélé tagolt szervezetben csak a hajszálpontos és a részletekkel is törődő szabályozás képes egységes és eredményes munkához megteremteni az alapot, de minek a hajszálat még tízfelé hasogatni? Egyesek pápábbak akarnak lenni a pápánál és túllőnek a célon, mert a szabályozást is szabályozzák és azt megint szabályozzák a végtelenségig és ami a legnagyobb baj: az öncélúságig és még nagyobb baj: a maguk egyéni túlzása és szájaíze szerint. Egész erejüket a szabályozatlan kérdések kutatásának szentelik, ami nem volna baj, ha ehhez csak a maguk született szemét használnák, mert azzal lehet még találni csakugyan szabályozatlan kérdéseket — hisz az élet fejlődik —, ellenben az a baj, hogy felveszik a pápaszemet, sőt néha olyan erős nagyítólenesét használnak, hogy azon már az élet apró bolhái elefántot mutatnak.

Ismételjük: kell a csendőrségnél a hajszálpontos rend és rendszer, de csak ebben nem élhetjük ki magunkat, mert ez csupán alap ahhoz, hogy a tulajdonképpeni munkánkat elvégezzük. Nyugodjunk bele, hogy több ezer ember minden lépését, minden szusszanását és minden feladatát légmentesen magában foglaló szabályozást elérni nem tudunk soha, de nem is akarjuk ezt. A mi szolgálatunknak minden csendőr önálló tényezője, akit az élet lépten-nyomon új és új váratlan feladatok elé állít, amelyekre szabályokat csinálni nem lehet. Nem elég, ha a csendőr csak azt és annyit tesz, ami és amennyi számára valahol, valamelyik utasításban, rendeletben és parancsban szabályozva van. Az ilyen ember mutatós példány lehet a testületünknek, de nem csendőr. Nagyszerűen tudja a szabályokat, de amire nincs szabály, azt vagy nem tudja, vagy nem akarja megcsinálni. Hogy ez így igaz, azt az említett levelek is bizonyítják. Ha a szabályok szabályo-

zásának ez a szabályozott szabályonkivülete nem élne nálunk itt is, ott is, akkor nem akadna csendőr, aki pirulás nélkül meg merje tőlünk kérdezni, hogy ki köteles sötétedéskor lámpát gyújtani.

Akárhány ilyen levél hangjából meggyőződünk róla, hogy az ilyen kötelességkutató csendőrnek esze ágában sincsen izgágáskodni, hanem igazi fegyelmezett meggyőződéssel teszi fel nekünk ezeket az ovodista kérdéseket. Típusa ez a túlszabályozott csendőrnek, akinek az ilyen semmiség éppen olyan gondot okoz, mint tegyük fel az a kérdés, hogy ha másodmagával ezer dühödt emberrel áll szemben, mi a tennivalója. Túlszabályozottságában valahogy elveszíti az élet egészséges szemmértékét s annyira belebonyolódik a szabálytöprengésbe, hogy a maga emberségéből még az ablakot sem meri kinyitni. Amelyikben pedig megvan hozzá a rosszhiszeműség, nem is akarja. Sehohol sincs számára előírva, hát minek tegye?

Kár ezekért az elgyámoltalanodott csendőrökért. Hivatalnokok ezek a szó gépies értelmében. Csak jönnek-mennek közöttünk, mint az alvajárók és botorkálnak a vélt szabályozatlanságok hinárlájában. Komoly erő kifejtést nehéz viszonyokra nem várhatunk tőlük, pedig reng a föld körülöttünk a soha nem látott méretű világkavargásban. Minden huszonnégy óra olyan feladatok elé állíthat bennünket, amelyeket csak különleges idők különlegesen kemény és elszánt férfiai vállalhatnak, egyesek pedig kiélik magukat abban, hogy a lélekzetvételt ki, mikor, hol és milyen szám alatt szabályozta. Számtalan ilyen öncélú szabályozási csemege van, ami bénítja és tunyává teszi az öntevékenységet, a felelősségkeresést. Minél több darabra szabályozzuk a porszemet, annál sűrűbb lesz körülöttünk maga a por, amely az igazi feladatokat eltakarja a szemünk elől.

S azért lehet ez nálunk, mert némelyek kotlóstyúknak nézik az utasítást, amely szerintük azért van, hogy szárnyával eltakarjon bennünket a felelősség karvalya elől. Ezek az utasítást pajzsként tartják maguk előtt s nem látnak ki mögüle az életre. Pedig az utasításaink maguk nem bénítanak meg senkit és semmit, ha nem ilyen egyéni pajzsnak, hanem csak hátvédnek, a magunk józan esze és tettekrekeszsége szerint végzett munkánk alapjának és irányítójának látjuk őket. Szabályaink szükségesek és jók, de elveszítik az igazi erejüket, ha kiki a maga szájaíze és önvédelmi érdekei szerint felaprózza őket a túlon túlszabályozás aprópénzére. Mert így jutunk el oda, hogy némelyeket kilel a hideg, ha kettőt önállóan kell lépniük.

Bűnügyi apróságok.

Írta: KRIMINALISTA.

A bűnözés az élet elmaradhatatlan kinövése, hozzátartozik és éppen ezért lépést is tart vele. Minden fejlődés új bűnözési alkalmat teremt és új eszközöket ad a bűnözés kezébe. Nem is volt olyan régen, amidőn valahol lent az Alföldön összeszaladt a falu népe, ha egy gépkocsi véletlenül odavetődött és pőfögve, füst- és bűzfelhőbe burkolva végigrobogott (a gyorsaságról napjainkban alkotott fogalmak szerint: cammogott) a falu utcáján. Ezzel szemben itt fekszik előttem egy statisztika, amely szerint az Egyesült Államokban 1932-ben hat hónap alatt 36.000 gépkocsit loptak el. Ez azt jelenti, hogy a kérdéses hat hónap minden hetedik percére esik egy autólopás. Az amerikai rendőrség becslése szerint az amerikai autótolvajok ez alatt az idő alatt kerekén 100.000 dollár értéket „forgattak” meg.

Érdemes egy pillantást vetni az amerikai autótolvajok munkájára. Rendszerint bandákba tömörülve dolgoznak. A bandának legalább négy tagjának kell lenni: az első a felderítő, aki kikémleli a gépkocsitulajdonos szokásait és pontosan megállapítja a cselekvés idejét. A lopás tulajdonképpen végrehajtója a második fontos személy. A harmadik tagja a bandának a lopott kocsit alapos megváltoztatásáról, felismerhetetlenné tételéről gondoskodik: kieseréli a számozott alkatrészeket, a kerekeket, megváltoztatja a díszítéseket, átfesti a kocsiszekrényt stb. Végül a negyedik jómadár előállítja a hamis iratokat, amelyek a kocsit értékesítéséhez szükségesek.

Gyakran előfordult, hogy lopott gépkocsin menekülő tolvajt a rendőrség gépkocsin üldözött. Üldözés közben azután a lopott kocsit valamely éles útkanyarulat után úgy eltűnt, mintha a föld nyelte volna el. A rendőrség hosszú időn keresztül nem tudott rájönni ennek a különös jelenségnek a nyitására, míg végül az egyik lopott kocsit eltüntetése nem sikerült idejekorán és így az egész turpisság kiderült. Az üldözők mindig elrobogtak a lopott kocsit mellett, de nem láthatták, mert a banda zárt bűtorszállító kocsija — mint egy anyahajó — felvette. A banda egyes tagjai a veszélyeztetett utakon bűtorszállító kocsikkal cirkáltak, amelyekbe azután az üldözött gépkocsi, lebecsátott acéllejtő segítségével, behajtott. A bűtorszállító kocsit belseje műhelynek volt berendezve, itt hajtották végre a szükséges átalakítási munkálatokat is.

Egyes autótolvajbandák szemtelensége nem is mert határt. A hírlapokban jellegűs hirdetéseket helyeztek el, amelyekben olyan autót kínáltak megvételre, amelyeket még el sem loptak. Ha akadt jelentkező, odarendelték egy olyan autókereskedés elé, amelyben a hirdetett márkájú kocsikat árulták. Időközben a banda végrehajtó tagja ellopott valahonnan egy megfelelő kocsit és azzal odaállt az üzlet elé. A vásárló ilyen körülmények között teljesen gyanútlanul és jóhiszeműleg vált orgazdává.

Olyan bandák, amelyek nagyobb üzleti tőkével rendelkeztek, hatalmas kiállítási csarnokot béreltek és üzleti táblát függesztettek ki, hogy a cég legmagasabb áron vesz mindenféle gépkocsit. A cég természetesen a hírlapokban sem mulasztotta el a megfelelően nagyhangú és csábító hirdetést, aminek

Mindszenti zsoltosza.

Ma vidd magaddal síró őszi szél,
Ma vidd zárandokútra lelkemet.
S ha utad őszi temetőkhöz ér,
Pihenj meg ma a temetők felett.

Pihenj meg ma a temetők felett,
Mert lelkem búra s könnyre szomjazó.
Igaz, a könny pedig csak ott lehet,
Hol révbe ért oly sok élethajó.

Hol révbe ért oly sok élethajó,
Kiket sirat szülő, testvér, rokon.
Ahol az álom örökkévaló,
S mélységes csend pihen a sírokon.

Pihenj meg ma a temetők felett,
Hadd hulljon könnyem tenger zápora.
Sok sírgöröngyre, mely a szeretet,
És örök jószág néma otthona.

Hadd hulljon könnyem tenger zápora,
Sok szent halottat siratok ma én.
Sok szent halottat, kiknek otthona
A néma sír lett, a harcok mezején.

Legyen a könny ma esdeklő zsoltosza,
Üdvözlésért könyörgő zene.
Szent ünnep ez, Halottak napja van ma,
Elesett hősök drága ünnepe.

CSÁNYI KÁROLY g. százados.

Régi levelek.

Írta: ZSENAY TIBOR.

A mezőgazdasági kiállítás nagy embersokaságában valaki megszólított valakit mellettem:

— Főhadnagy úr!

Kíváncsiságból fordultam a hang felé. Közelenben sehol katonaruha s az azt kereső szemem előtt egy félkarú ember állott, aki rám figyelt. Nem lehetett kétségem, hogy én vagyok a megszólított, aki valamikor szintén főhadnagy voltam. Néztam az előttem állót tehát, néztam s ahogy a másodpercek repültek közöttünk, úgy nőtt a szemem. Régi-régi tisztiszolgám állott előttem kalaplevéve.

— Farkas, — kiáltottam — táncsak nem maga az?!

— Alássan jelentem, bizony az vagyok, a főhadnagy úr tisztiszolgája. Jobban mondva, nem egészen az, tetszik látni... — Megfogta balkarja helyén az üres ruhát s felém lóbálta.

Most még nem volt időm azzal törődni, hanem kezet nyújtottam neki:

— Farkas, hát hogy?... Hát maga él? Megismert annyi esztendő után? Mit csinál itt, hol él, mit csinál?...

Karonfogtam, kihúztam az emberek közül és kérdeztem tőle tovább, már nem is tudom miket, de éreztem, hogy beszélnem kell tovább... amíg bírom. Mert éreztem, hogy nemsokára hallgatnom kell, mert arca láttára előtörtek valahonnan az em-

meg is volt a foganatja. Egymásután jöttek autóikkal az eladók. A cég emberei azt ajánlották az illetőknek, hogy kocsijukat állítsák be azonnal a kiállítási csarnokba és hagyják mindjárt ott a kulesokat és papírokat is, hogy a cég, vevő jelentkezése esetén, azonnal lebonyolíthassa az üzletet. Az eladók fedezetül 30 nap múlva beváltható csekket kaptak. Amikor 50—60 koesi összegyűlt, a banda az egész koesiparkkal együtt odébbállt. Azt mondani sem kell, hogy a csekkre nem volt fedezet.

A gépkocsi azonban nem csak tárgya a modern bűnözésnek, hanem eszköze is. A modern bűnöző gépkocsin közelíti meg a helyszínt, gépkocsin szállítja el a zsákmányt, gépkocsin menekül, de arra is van eset, hogy a gépkocsit súlyos bűncselekmény közvetlen eszközül használják fel. 1936 június 7-ről 8-ára virradó éjjel három gonosztevő végezte be életét a villamosszéken a Sing-Sing fegyházban, mert egy embert megöltek, hogy a 750.000 dolláros életbiztosítási díjat megkaparinthassák. Az ölés eszközüül a gépkocsit választották, amellyel áldozatukat — baleset látszatát szándékozván, kelteni — halálra gázolták.

A bűnözők kifogyhatatlanok a ravaszságban és leleményességben, hogy egymással, ha letartóztatásban is vannak, érintkezzenek. Erre mutat a következő eset is.

Egy duisburgi banktisztviselőt, aki nagyobb összeget sikkasztott, letartóztatott és vizsgálati fogdába vetettek. Egy darabig vizsgálati fogoly volt a banktisztviselő felesége is, aki a bűnrészesség gyanúja alatt állt, de később szabadlábra helyezték.

lékek, annyi és olyan emlék, hogy azok mellett nem szabad hangosan beszélni.

...Tisztiszolgám volt. Hűséges, egyenes gondolkodású magyar ember. Jóban magamra hagyott, rosszban velemragadt testvér, akinek még sorsom kialakulásában is szerep jutott...

Olasz földön állott akkoriban a hadsereg. Egyik közelgő támadásról tudtunk előre. Számolgattuk, ki marad a sziklákon, ki a folyó vizében, ha vége lesz. A mult támadásnál Nagy Feriék maradtak el a sorakozóról, azelőtt Varga Lászlókék. Most tán mi jövünk. Nem baj, hiszen ilyesmin már keresztülmentünk néhányszor, de nekem most mégis keserves volt egy kicsit, mert hazulról meg az Élet integett felém. Leveles Katóka írt akkor, azokban a napokban nekem:

...Maga mindig jó volt hozzám. Szerettem, hogy olyan csendes és komoly ember és hogy őszinte. Azért is irok most magának. Nagy fordulat történt életemben: megkérte a kezemet Kerekes hure, tudja, az a nagy, magas fiú. Megkérte és én nem érzem azt a nagy örömet, amire menyasszonyságomban vágytam. Valami nyugtalanító van Imrében, nem mondom, derék ember és szívesen vagyok vele, de hiányzik a Maga szava, akitől pedig úgy várom ezt, mint aki szegény Apám helyett egyetlen férfi volt a házukban. Hiányzik a Maga beleegyezése ahhoz, hogy jól teszem-e, ha igent mondok?... Ha itt lenne, ha látnám a szeméből, hogy jól van, hogy jó lesz így... és Maga se bánja... írjon, siessen, írja meg és én úgy veszem

Az asszony, élve az ügyészségtől kapott engedéllyel, hetenként meglátogatta az urát, akivel természetesen kizárólag a börtönszemélyzet jelenlétében és szigorú ellenőrzése mellett beszélgethetett. Ennek dacára több jel amellett szólt, hogy a vizsgálati fogoly állandóan érintkezésben van a külvilággal és valamiképpen módját találja annak, hogy a bűnügyével kapcsolatos — reá nézve fontos — értesüléseket szerezzen, amelyek alkalmasak voltak arra, hogy a bűnvádi eljárás sikerét veszélyeztessék. Sok töprengés, a legszigorúbb ellenőrzés, azt a feltevést tették valószínűvé, hogy a híresempészség kizárólag az asszony látogatásai alkalmával történhetik. A látogatások ellenőrzésébe most már bevontak egy szemfüles rendőrtisztviselőt is, aki éles megfigyelőképességével rájött a titok nyitjára. Az asszony ugyanis a látogatások alkalmával mindig tarkaszínű pamut-tal hímzett blúzokat viselt. A hímzés behatóbb vizsgálat mellett pontok és vonások művészi egybefoglalásának mutatkozott, amely a „Morse“-jeleket ismerő számára egész hosszú üzeneteket képviselt. A vizsgálati fogoly az üzeneteket egyszerűen leolvasta a blúzról. Nem esett nehezére, mert a háborúban táviráscsapatoknál szolgált, de az asszonynak sem okozott a hímzés sok fejtörést, mert mint később kiderült, vizsgázott postamesternő volt.

Csodálatos valami az ember lelkiismerete. Kéves olyan ember van, akinek valamely gonosztette ne ütne mély sebet a lelkén, akinek lelkiismerete ne kérné azt folyton számon tőle. A lelkiismeret hatalmas hajtóerő, mardosó hatása sokszor készíti az embert olyan lépésre, amely a hidegen mérlegelő agysugallta tanácsal homlokegyenest ellentétben

a szavát, hogy Maga elfelejt mindent és én se várom Magát akkor... Jöjjön és fogja meg a kezemet ebben a rettenetes kérdésben...

Mentem volna, de az olaszokat kellett várnom. Írtam hát. Ma is minden szavam él bennem:

— Édes Katóka! Nyujtsa ki a kezét a levelem felé, én a papírból Maga felé nyújtom az enyémet. Fogja meg meleg ujjával erősen és ne engedje el és nézzen a szemembe, itt állok és amióta ismerem, azt várom, hogy... a feleségem legyen... Mennék, mennék el innen, ebből a keserves világból, egy kicsit pihenni már ott Magánál és gyönyörködni Magában — örökre. Várjon és ne mondjon Kerekesnek igent, ne mondjon és ha vége lesz ennek a csatának, megyek, repülök Magához... A levelet a tisztiszolgám viszi, akit három napra elengedtem s akit egyetlen szóért küldök — Magához...

Farkast ma is látom, ahogy kilép a fedezékemből, tisztileg még egyszer, aztán fordul, megy s én még utána kiáltok:

— Siessen!...

Én egyedül maradtam és számolgattam a perceket, a métereket és másnap délutánra számítottam, hogy elérkezett Farkas Leveles Katóék házáig... Láttam, hogy az ajtóban Katóka figyelve áll meg, a kapu felé néz, az ismeretlen katona felé, aztán kacagva, sikongva ugrál a kapu felé, sejtve, hogy tőlem jött a katona... Láttam és hittem, hogy Farkas még visszaér a támadás előtt...

áll. A lelkiismeret — egészen eldurvult lelkektől eltekintve — érzékeny valami. Működésbe lép sokszor olyankor is, ha az ember nem biztos a dologban, de úgy véli, azt gondolja, hogy valami rosszat, helytelen, igazságtalant tett. Jellemző példája ennek a következő rövid történet.

1922-ben Frideric Grandstone és Jules Hulot szerelők együtt dolgoztak a franciaországi Rouen közelében egy autójavító műhelyben. Egy napon kiküldték őket az országútra, hogy ott egy elakadt gépkocsit rendbehozzanak. Munkájuk végeztével hazafelé indultak. Hűvös, ködös este volt. Betértek egy útszéli kocsmaiba, hogy kissé felmelegedjenek. Pohár poharat követett. Jól felöntöttek a garatra és azután hazafelé indultak. Az alkohol hatása egyéni. Hulot-t mindent megbocsátó, rózsás hangulatba ringatta. Grandstone-nak azonban elvette az eszét és kötekedővé tette. Útközben állandóan kötekedett, a Szajna-hídon azután csúnyán össze is verekedtek. Másnap Grandstone mámoros fővel ébredt. Azt se tudta, hol van. Igyekezett összeszedni a gondolatait. Egyszerre csak végigfutott a hideg a hátán és homlokát kiverte a hidegveríték. Eszébe jutott a Szajna-hídi verekedés. Láttá lelki szemeivel, amint jó barátját, a szerencsétlen Hulot-t a csavarokkal fejbe vágta. Hulot összeesett. Ekkor hangokat hallott a háta mögött. Megrémült. Gyors elhatározással felnyalabolta barátja élettelen testét és áthajította a korláton. Mérhetetlen kétségbeesés vett erőt a szerencsétlen Grandstone-n, aki eddig becsületes ember volt és soha még a légynek sem ártott. Gyilkossá vált. Kétségbeesve elrohant Hulot lakására. Ott azt a felvilágosítást kapta, hogy Hulot

előző este óta még nem tért haza. Elrohant. Újságokat vásárolt. A Szajnából — olvasta — friss férfi-holttestet fogtak ki. A hulla fején ütéstől származó zúzott sebet találtak. Semmi kétség többé, megölte jóbarátját. Elbujdosott, majd beállt a francia idegenlégióba, ahol senkit sem kérdeznek, hogy kicsoda, honnan és miért jött. Afrikában leszolgált az öt esztendő, amire kötelezte magát, de lelkiismerete még mindig nem jutott nyugvópontra és újabb ötesztendei szolgálati kötelezettséget vállalt. A harcokban kereste a halált, de az nem akarta őt, ellenben bátorságáért kitüntették és őrmesterré léptették elő. A második ötesztendő is letelt, de Grandstone továbbra is a légióban maradt. A tizenkettedik esztendőben már nem bírta tovább. Képtelen volt a szörnyű titkot továbbra is magába zárni. Kihallgatásra jelentkezett és mindent őszintén elmondott századparancsnokának. A százados kötelességszerűen jelentést tett a dologról. Megindult a nyomozás. A nyilvántartásokban átvizsgálták a régi, kiderítetlenül maradt gyilkosságokat, eltűnéseket, talált ismeretlen holttesteket, de egyetlen olyan esetre sem bukkantak, amelyet a légionárius őrmester históriájával vonatkozásba lehetett volna hozni. Végre találtak ugyan egy Jules Hulot nevű embert, de ez életben volt és friss egészségnak örvendett. Kikérdezték. Most már kiderült minden. Hulot elmondta, hogy a hídon tényleg összeverekedtek, Grandstone meg is ütötte őt, mire ő kerekelt oldott és otthagytá Grandstone-t. Azóta se hallott róla, mert Grandstone másnap nyomtalanul eltűnt.

Grandstone nem tudott hová lenni a csodálkozástól — és a boldogságtól — midőn a tényeket kö-

Farkast azóta se láttam, most elém állott. Húsz év után elém állott és szeretet melengeti a szavait. Mellettem ül a vendéglői asztalnál, kicsit tesz-vesz, szöszmötöl, várja, hogy szóljak. Úgy látom, érzi, hogy én még nem vagyok egészen itt, még az enlékkel hadakozok... Egy majdnem elfelejtett leányarc, egy kegyetlen ütközet, a hadifogoly élet kínjai, a háború utáni keserves esztendők... mint a fergeg fellegei kergették egymást.

Egyszer aztán hozzáhajoltam. De ő megelőzött: — Katóka kisasszony?

Ahogy kimondta a nevét, meleg öntött el, pedig eleget hülhetett a szívem húsz esztendő óta. Farkasnak a természet nézésében nőtt és erősödött a szeme, nem csalta meg semmi, olvasott hát belőlem is. Beszélt, mert az arcom, a szemem kérte:

— Mostanáig azt hittem, hogy a főhadnagy úr nem él. Azt mondták, amikor visszatértem a kisasszony válaszával, hogy elesett. Őh, hogy nem adhatam át a választ, főhadnagy úr!...

— Tán jobb így, Farkas... Mondja...

— Ne is tessék kérdezni... Elmondom, mert, de megkért rá!... Úgy láttam először a kisasszonyt, hogy leszaladt a verandáról, amikor csengettem, csudaszép volt, kék hosszú ruhában volt és piros volt az arca és rám kiáltott még szaladásban:

— A haretérről jött? — Azt feleltem:

— Igenis, instállom, Zsenay főhadnagy úrtól hoztam üzenetet.

Erre olyan lett a kisasszony arca, mint a fal, aztán meg mint aláng és megint csak fehér.

— Drága ember maga, — szólott rám — hogy is híjják magát?

Ugrándozott körülöttem, mint a gyermek hazajött apjának, szinte a nyakamba ugrott.

— Farkas Ferenc vagyok, instállom, a főhadnagy úr tisztiszolgája!

Erre két kezével megkapta a vállamat, perdített rajtam, aztán vitt magával a veranda felé. Közben folyvást azt kérdezte:

— Hogy van a főhadnagy úr, mit üzent, mit csinál, lesz-e csata, van-e pánél a szíven meg a fején és van-e mit enni és hogy nem fázik-e és hogy beszél-e róla a főhadnagy úr?

Mint a gyerek, mondom, olyan volt a kisasszony.

Leültünk a tornácon, odajött az anyja, a tekintetes asszony is. Összebújtak a főhadnagy úr levele felett s előbb a kisasszony, aztán meg a tekintetes asszony elkezdett sírni. Egymásra borultak. Mit írhatott nekik, főhadnagy úr, ma se tudom... A kisasszony aztán beszaladt a szobába s egy fertályóra múlva jött ki. Egy levelet adott a kezembe s azt mondta:

— Ahogyan gyorsan csak tud, menjen, menjen, Farkas, vigye el a főhadnagy úrhoz ezt a levelet és mondja meg neki, külön is mondja meg, hogy... — akadozott a kisasszony, de csak kimondotta: — Nagyon, nagyon vigyázzon magára és jöjjön azonnal gyorsvonaton, vagy repülőgépen és én nyitom a kaput és nem baj, ha éjjel érkezik is, én várom... A levélben mást is megírtam neki... mindent!

zölték vele. Más magyarázat nem található, mint-hogy a valóban történeken kívüli képzeleteket Grandstone alkoholtól ködös agyának képzelete szülte, akit a téves képzet nyomán fellépő lelkiismeretfurdalás készítetett a sokesztendő, halálveritékes bujdosásra. Ime, a lelkiismeret.

Azt mondják, hogy az emberek a korrall lehigadnak és megjön az eszük. Már akinek. Hogy kivételek is vannak, arról egy újsághír tanuskodik. Olaszországban 97 éves agastyán került a bíróság elé okirathamisítás miatt. Egy barátja bianco aláírását felhasználva, hamis adóslevelet készített. Mentségére nagy szegénységét és nélkülözéseit hozta fel. Az öreget — aki életében még sohasem volt büntetve — a bíróság enyhítő körülmények figyelembevételével egyheti fogházra ítélte, de a büntetés végrehajtását 3 évi próbaidőre felfüggesztette. A háromévi próbaidő körülbelül az elítélt 100-ik születésnapján járt le.

A középkorban gyakran keresték az igazságot az úgynevezett istenítéletek segítségével. Forró víznek, tűznek, tüzes vasnak kellett eldöntenie, hogy a perlekedők közül kié az igazság. A ma embere elborzadva gondol vissza erre a sötétben buta világra és arra még álmában sem merne gondolni, hogy ilyesmi napjainkban is előfordulhat. Pedig megtörténik. Lodz közelében, néhány év előtt két földműves között valami vitás jogi kérdés támadt. Egyikük kijelentette, hogy igazsága mellett tanuságot teendő, hajlandó egy izzó vaslemezen mezítláb végighaladni. Az istenítélet a perellenfél és tanuk jelenlétében

— Főhadnagy úr, kérem alássan, a levél ma is megvan. Odahaza... Én a határon túl élek most, ha parancsolja, elküldöm, nem nyúltam hozzá. Mikor kimentem vele a frontra, azt mondták, elesett a főhadnagy úr, meg is írtam a kisasszonynak, hogy elesett az előtte való napon és hiába is kerestem volna a főhadnagy urat, a régi fedezékben már az olaszok voltak. Azok verették le a karomat is kézigránáttal az ellentámadásnál. Úgy jutottam kórházba, hogy semmim se maradt, csak a ceruzám, meg a kisasszony levele...

Farkas Ferenc, régi jó emberem ült mellettem, itt a fővárosi vendéglő egyik asztalánál. Húsz év után megint velem volt. A szeme még tán melegebb. Lehet, hogy csak én láttam így, aki elé visszavarázsolta azt a kegyetlen, sziklás hegyoldalt, édes, boldogságos fiatalságomat és mennyei szép reményeim. Ült mellettem, felém hajolva várta a szavaimat. Én meg válogattam a készülő szavak között. Mert mit mondjak legelőször? Mennyit mondjak, ha elkezdem és hogyan mondjam?...

Megfogtam árván maradt kezefejét, megsímogattam s aztán feleltem:

— Isten áldja hűségéért, Farkas. Áldja meg a kisasszonyt is, aki azóta Kerekes Imre ügyvéd felesége. Úgy hallottam, ahogy a hadifogságból hazajöttem...

Ültünk az asztalnál és néztük a terítőt szótlánul. Sokáig...

Kormányzó Úr Ö Főméltósága Röder Vilmos gy. tábornokot m. kir. honvédelmi miniszterré nevezte ki.

zajlott le. A szerencsétlen földműves két lépés után összeesett, ruhája tüzet fogott és mire a körülállók az izzó vaslemezzel leráncigálták, már halott volt. A perellenfél és a többi részesek ellen bűnvádi eljárás indult.

A „Bűnügyi Apróságok“ cím alatt ismertetett esetek között a multban felsoroltam már néhány olyant, amidőn gyilkosságokat a legrendkívülibb eszközökkel, mint bacillusokkal, kígyóméreggel stb. követnek el. Példáim külföldiek voltak, így könnyen abba a gyanuba keveredhetek, hogy a hírt messziről hoztam s így mint a messziről jött emberekről a közhit tartja — talán nem is ragaszkodtam görcsösen az igazsághoz. Most egy további és valódiságára ellenőrizhető, kézzel fogható, közelben megtörtént hasonló esetre mutatok rá, amelyet a székesfehérvári nyomozó alosztály nyomozott. Egy győrvidéki falusi korcsmáros feleségét el akarta tenni láb alól. A tervezett gyilkosság végrehajtására egészen szokatlan eszközhöz folyamodott. Egy ismerősének megbízást adott, hogy szerezzen számára tudóvészkes embertől származó köpetet. Az ismerős jópénzért több ízben szállította is az anyagot, amelyet a korcsmáros kávéba keverve megetetett a feleségével. A szerencsétlen asszony felett azonban Isten őrködött. Erős szervezete ellentállt, nem történt semmi baja, úgy, hogy az elvetemült korcsmárosnak csupán gyilkosság kísérletéért kell felelnie.

A lélektani kutatások a tanuvalloások megbízhatóságát alaposan megtépték. A kutatások állandóan folynak és mind újabb és újabb értékes támpontokat vetnek felszínre. A kutatás egyik módja lélektani kísérletek lefolytatása.

Egy főiskolai tanár kezdeményezésére egy berlini kriminalista előadást tartott a tanuvalloás lélektanáról. Az előadást kínos jelenet zavarta meg. Egy ismeretlen férfi berontott a terembe, hangosan kiabálva, kitépte az előadó kezéből a kéziratot, összetépte és elrohant. Amidőn a hallgatóság az izgalmas jelenet után megnyugodott, az előadó felkérte a jelenlevőket, hogy megfigyelésüket egy-egy ív papírra írják le, tehát tegyenek tanuvalloást a jelenetre vonatkozólag, amelynek szem- és fültanui voltak. Ime néhány a sok közül:

1. *vallomás* (egy rendőrtisztviselő): Pénteken, 17-én körülbelül 4 óra 15 perckor délután abba a terembe, ahol X úr előadást tartott, egy ismeretlen egyén rontott be. Az ismeretlen — akinek ruházatát nem figyeltem meg — kitépte a kéziratot az előadó kezéből, hangosan és durván szitkozódott, majd kísérletet tett arra, hogy a termen keresztülhaladva, a hátsó kijáraton elmeneküljön. Ez a kísérlet nem sikerült, mert a hallgatóság közül többen útját állták. Az ismeretlen erre megfordult, majd ugyanazon az ajtón át távozott, amelyen keresztül a terembe lépett. Nem tudtam megállapítani, hogy fegyver volt-e nála, de ezt feltételezem, mert egyik kezét köpenye zsebében tartotta. X úr előadását csak 4 óra 45 perckor tudta befejezni.

2. *vallomás* (egy kereskedő): Óráim pontosan 3 óra 50 percet mutatott, amidőn X úr előadására egy férfi berontott, nyilvánvalóan azzal a szándékkal, hogy kirabolja. Az ismeretlen X urat torkonragadta, de az lerázta magáról támadóját úgy, hogy annak csupán a kézirat maradt a kezében. Amidőn az ismeretlen látta, hogy a hallgatóság rá akarja vetni magát, a jobb hátsó ajtón elmenekült, míg a terembe a bal hátsó ajtón át lépett. Fegyvert nem láttam nála. A jelenet a hallgatóság körében nagy izgalmat és fejtelenséget váltott ki. Lövések nem történtek.

3. *vallomás* (egy hölgy): Amidőn X úr ma, körülbelül 4 óra tájban előadást tartott nekünk, a terem hátsó ajtajában hirtelen megjelent egy ismeretlen férfi, aki valami fegyverrel fenyegetően hadonászva, mély (nyilvánvalóan elváltoztatott) hangon azt kiáltotta, hogy „kezeket fel!” Midőn a hallgatóság nem engedelmeskedett egyöntetűen a felszólításnak, az ismeretlen az előadóra támadt és torkonragadva, a földre igyekezett teperni. Az így támadt birkózás közben elszakadt X úr kézírata és a evikkerje is eltört. A merénylő ezután a bal hátsó ajtón keresztül elmenekült. Az üldözésnek az előadó elejét vette azáltal, hogy a hallgatóságra rákiáltott: „Csend, leülni!” Az idegen barna zsakettöltönyt és sötét, mélyen a szemébe húzott kalapot viselt.

4. *vallomás* (egy orvos): 17-én 4 óra 30 perc táján X úr rendkívüli módon érdekes előadása alatt, váratlan esemény történt. Egy világos öltönyt viselő férfi belépett a terembe és „vigyázat, felkészülni” szavakat ordítva, rárohant az előadóra, minden látszat szerint azért, hogy valamiért bosszút álljon rajta. A támadásra nagy zűrzavar támadt a teremben, így nem tudtam megfigyelni, hogy a támadó

lövést is tett-e, de ezt feltételezem, mert később a teremben erős löporszag volt érezhető. A hallgatók végül kiugráltak a padokból és letelepíték a támadót. Az előadó azt kiáltotta, hogy „elvezetni”, mire az ismeretlen kitépte magát az öt körülvevők karjaiból és elmenekült. Arra már nem emlékszem pontosan, hogy az ablakon, vagy a bal hátsó ajtón távozott-e. A hallgatóság fel volt háborodva, de az előadó néhány megnyugtató szóval elejét vette az üldözésnek.

5. *vallomás* (egy író): Ma délután 5 óra tájban egy, a tanuvalloásokról szóló előadás alkalmával, izgalmas küzdelemre került a sor, amely az előadó X úr és egy gonosztevő között zajlott le. Az előadás alatt egy gonosztevő a terembe rontott, az előadóra támadt, azt a földre teperte és elvette tőle a pénztárcáját. Csupán a hallgatóság azonnali közbelépésének volt köszönhető, hogy nagyobb baj nem történt. A tettes elmenekült, annak ellenére, hogy azonnal üldözőbe vették. Lövéseket a gonosztevő nem tett, de a kezében valamilyen lőfegyverrel megfenyegette a hallgatóságot, azt kiáltva, hogy „mindenki maradjon ülve, különben lövök!” A gonosztevő köpenyt és sportsapkát viselt.

Ahogy az esemény a valóságban lejátszódott, vagyis ahogy azt az előadó és segítőtársa — mert hisz az egész természetesen csupán kísérlet céljait szolgáló beállítás volt — előre megbeszélték: a „tettes” pontosan 4 óra 30 perckor lépett a hátsó bal ajtón a terembe, odaszaladt az előadóhoz, kiragadta kezéből a kéziratot és darabokra tépte. Eközben azt kiáltotta, hogy „ne izgassátok fel magatokat, hanem inkább figyeljétek, hogy mit csinálok.” Az előadó ezután „támadója” torkához kápot, de a „támadó” erre kerekelt oldott és ugyanazon az ajtón, amelyen jött — anélkül, hogy bárki is akadályozta volna — eltávozott. Öltözeke sötétkéki öltönyből, világosbarna cipőből és világos sportsapkból állott. Az előadó evikkerje, mint programon kívüli szám, tényleg összetört. Ezt csupán egyetlen tanu vette észre. Belépésekor a „támadó” egyik kezét a zsebében tartotta, de fegyver nem volt nála.

Azt hiszem, hogy a kísérlet eredményéhez felesleges bővebb megjegyzéseket fűzni. A tanuk azonos körülmények és feltételek mellett tették megfigyelésüket, amelyre egy előnyös és egy hátrányos tényező hatott. Előnyösen az érdeklődés, hisz tagadhatatlan, hogy egy ilyen nem várt rendkívüli jelenetet mindenki feszült érdeklődése kísért, hátrányosan viszont az izgalom hatott, amelyet az esemény a hallgatóság minden egyes tagjából kiváltott. Az eredmény: egyetlen tanu megfigyelése sem volt helyes, de az egyformán ható tényezők ellenére a tévedések sem voltak egyöntetűek, hanem kinek-kinek egyénisége szerint változóak.

Már megint elítélték öt kémet, köztük magyar nevűeket is. Vigyázzunk, a kém mindenütt ott van, mindent lát és mindent hall! Katona és csendőr el ejtett szavaiból pénzt kovácsol magának és bajt hoz ránk. Tele vagyunk kémekkel, mert a magyar ember nyíltsága és fecsegő hajlama jó terep számukra! És vigyázzunk: a magyar szó még nem jelent bizonyosan magyar érzést is!

A börtönök életéből.

Írta: BEÖTHY KALMÁN százados.

(Második közlemény.)

Első utunkat mi is a magánzárkákánál kezdjük. Itt kezd meg az egy évnél hosszabb fogházra, valamint a börtönre és fegyházra elítélt a büntetését. Itt tölti büntetése egyharmadát, de legfeljebb egy évet. Keskeny szoba ez, hossza 4, szélessége 3 lépés és kb. 3–4 méter magas. Kifogástalan rend. Az ágy szalmazsákkal, pokrócokkal megvetve. Kis asztalka, kis szekrényke a falon. Utóbbiban apróságait tartja az elítélt. Minden zárkában vasrácsos ablak, magasan, hogy ne lehessen kilátni... Az ajtó vastag és vasalt, hogy ellenálljon az erőszakos szabadulási kísérleteknek. Az ajtókon kulcsos zárok és kilincs nélküli csapózár. Kisebb ablak is van rajta, amelyen át az elítélt az étkezést kapja. E fölött kémlelőnyílás, melynek belső oldalán védőberendezés van, hogy az oda betekintő őrt védje esetleges szúrás stb. ellen.

Itt tölti a letartóztatott az első éjszakát. Egyedül. Hogy mit jelent évekre elítélve itt hajtani álmra a fejet, azt azt hiszem, nem kell ecsetelni. Vannak, akik örülnek az ilyen szállásnak? Nem hiszem. A szabadságvágy a még annyira romlott lélekben is megvan, ha tehát valaki visszaeső bűnös volna, annak is gyötrelme lehet ily helyen. A lelkiismeretet nem lehet elcsitítani és minél magányosabb valaki, minél nagyobb a csend körülötte, annál erősebben jelentkezik a büntudat. A ruháját már elvették tőle, rabruhát kapott. Dolgozni fog — már tudja. Természetes is ez, hiszen a magányban megbolondulna. De — ha fegyenc — azt munkálja, amit adnak neki. Ha rab, azt a munkát kapja, amit otthon is dolgozott. Ha fogoly, akkor a bíróság fel is mentheti a munka alól. Végül, ha államfogoly, nem kényszeríthető munkára, az igaz, hogy magánelzárásra sem. A fegyencet — mint mond-

Magánzárkás letartóztatottak Márianosztrán

tam — le is nyírják, a rabot is. Most aztán se külsőleg, se belsőleg nem különbözik a régi lakóktól.

A fegyenc egy órát, a rab két órát sétál naponta. Előbbi időtartam meghosszabbítható egészségügyi szempontokból, utóbbi megrövidíthető fegyelmi büntetésként. Olvasmányul csak imakönyvet kaphatnak, a fegyenc ezt is csak az első tíz nap után.

A magánelzárást azért kell a büntetés kezdetén alkalmazni, mert az elítélt akkor a legfogékonyabb. A kifejezést itt általában kell alkalmazni, hiszen, akik már átmentek ezen, ott a fogékonyságról nem mindig lehet beszélni. Általában azonban ekkor kell tudtára adni, hogy bűne mily nagy és mily súlyos és ekkor kell vele leginkább éreztetni a szabadságvesztés érzetét, mert ekkor van még legközelebb hozzá a szabadság.

Ide, ebbe a zárkába kapják az elítéltek az első látogatókat is. Nem ám a feleséget, kedvest vagy a gyermeket. Ezt nélkülözniök kell. Egy évben a fegyenc csak négy ízben, a rab csak havonta láthatja hozzátartozóit. Nem ilyenek érkeznek tehát elsősorban, hanem az igazgató vagy a lelkész. Akik új emberek az elítélt előtt s akik kérdezni fogják. Akiknek a bűnét megint el kell mondania. De másféléről is kérdezősködhetnek, mert akik arra kötelezettek, hogy ily látogatást tegyenek, azok a szerencsétlen embert tekintik elsősorban az elítélten, az embertársat, akin segíteni kell. Szavuk tehát jóindulatú, kérdezősködésük nem kíváncsiság, hanem az a célja, hogy megtudjanak az elítélt körülményeiről lehetőleg mindent, mert aszerint kell kezelni e szerencsétleneket, ahogy lelki és testi összetételük azt megkívánja. Óriási, gyakran hálátlan, de magas szűk feladat. Az elítélt leggyakrabban nem szívesen beszél. Kelletlenül válszol, mert kíváncsiságot lát a kérdésekben. Nem fedi fel önmagát. A konok ember, a megrögzött bűnös hallgatja, hallgatja és dőög a felelete. Van, aki jámbor arect vág. Mert az ilyen vagy őszintén megbánta a bűnét, vagy már járt ilyen helyen és tudja, hogy a büntetés későbbi során kedvezményekben fog részesülni, ha jól viseli magát és itt a kedvezményeknek óriási értéke van. Mint koldus zsebében a fillérnek. Tehát jónak mutatja magát.

Akadnak, különösen a márianosztrai intézetbe szállítottaknál, akik az első látogatásokat köny-

Magánzárkák sora a Csillag-börtönben

nyezve fogadják. Őszinte megbánás is fellelhető nem egyben. Az élet eléje tartotta a bűnalkalmat az ilyeneknek, nem volt elég erős a lelkiük és elbuktak. Itt a csendes, sötét magányban, távol azoktól, akiket szeretett, a lelkiismeret szorító keze alatt elered szemükből a könny... Szomorú világ ez.

A börtön igazgatója, a fogház vezetője vagy a lelkész az ily látogatásokból kapja elhatározásához az adatokat. Az elhatározás pedig mindig ugyanaz: hogyan kell bánni az elítélttel annak a célnak az érdekében, hogy az, kiszabadulva innen, hasznos embertárs legyen a jövőben. Nehéz munka, magaslatos munka, ismétlem. A lelkész megállapításai — idővel — ilyenek:

...Rovottmultú, akit ismerek. Sohase fog megjavulni.

...Még nem elveszett ember...

...Bánatot nem mutat.

...Korlátoltan mutatja magát, ravasz. Kevés remény a javulásra.

Bemegyünk az egyik zárkába. Az elítéltt feláll, köszön. Elmondja, hogy negyedszer van elítélve, mindig betöréses-lopás miatt.

A másik zárkában zsebtolvaj. Külföldről jött haza, itthon rajtavesztett. Társait szidja, akik kézre juttatták. Valami intelligencia-máz van rajta. Külföldön sokáig „dolgozott“. Más szakmában is. Leánykereskedők akarták — mondja ő — beszervezni, de ő nem állott kötélnek. Az itteni kosztal nagyon meg van elégedve, csak a cigarettát sajnálja. Nem kap. Arról itt le kell mondani.

A harmadik vad arcú fiatalember. A gazdáját gyilkolta meg. Védekezve mondja, hogy az támadt rá. Ezt mondta bizonyára a bíróság előtt is.

A negyedik okirathamisítást követett el. Jól élt az üzletből. Keserű arcú ember. Nagyon látszik rajta, hogy már hét hónapot magányban élt. Vége a pénznek, asszonyoknak, itálnak és zenének és sok mindennek...

...Egy kézintés, a zárkák zárjai csettennek, a rab ismét csak a négy falat látja. Mi tovább megyünk.

Az egyik fegyházban 800, a másikban 450 (nő), a harmadikban 900 körül a létszám és így tovább. (Az I. táblázat tájékoztatást ad 3 év büntetéseiről.) Ilyen tömegek csak pontos — szinte katonai — rend- és fegyelem mellett kezelhetők. Ezért meg is van a pontos napirend.

I. táblázat. A kir. törvényszékek által kiszabott büntetések.

Év	B ö r t ö n			F e g y h á z					Szigorított dolgozház								Meg- jegyzés
	6	6-12	(több 1	2-3	3-10	b 10	életfogytig	3	4	5	6	7	8	9-10			
hó	évtől	évtől	év legkevesebb időtartammal														
1930	872	1640	381	447	149	23	13	110	22	8	2	—	1	—			
1931	983	1702	422	435	196	37	14	78	20	14	1	1	3	1			
1932	963	1674	418	422	234	33	15	74	30	26	5	1	1	1			

A rabok és fegyencek nyári időszakban 5 óra-
kor, egyébként fél 6 órakor kelnek. Fél óra alatt

magukat és szobájukat rendbehozni tartoznak, amit az ügyeletes fegyőrök és tisztviselők is ellenőriznek. Azután nyitják ki a zárkák ajtaját. A folyosón sorakozás és utána mindenki a kijelölt munkahelyre megy, persze a kellő felügyelet mellett. Itt átveszik őket a munkafelügyelők, illetve felügyelők és végzi mindenki a kiadott munkát szótlanul (!) 8 óráig. (A beszélgetés munkaközben csak annyiban lehetséges, amennyiben az a közös munka elvégzéséhez szükséges. Séták és az oktatások alatt, de lefekvés után is tilos a beszéd.) Ekkor kapják a reggelit (rendesen leves és kenyér), amit 15 perc alatt kell elfogyasztani. Utána ismét munka déli 12 óráig. Egy óra munkaszünet következik ekkor. Lemennek zárkáikba, ahol az ebédet fogyasztják el, de mert az ebéd sohasem tart óra hosszáig, a többi időt olvasással, vagy magándolgaik (ruhajavítgatás, iskolai feladat kidolgozása stb.) elvégzésével töltik.

Egy órákor ismét a munkatermekbe mennek és folytatják a munkájukat, ami nyáron fél 9, télen 8 óráig tart. Ezután vacsoráznak illetve visszatérnek a zárkába, vagy hálózárkába.

Egészségi szempontok kívánják annak megengedését, hogy a rabok a levegőn is töltsenek megfelelő időt. A rabok délelőtt és délután 1—1 órát, a fegyencek csupán egy órát sétálnak.

Napi séta

Amint a katonaságnál, úgy itt is, megvan a kihallgatás. Abban áll ez, hogy reggeli után az elítéltek az igazgatóhoz, orvoshoz vagy lelkészhez állíthatók elő, ha azt előre bejelentik a felügyelő őrnek. Ha nem szükséges személyes kihallgatás valamely ügyben, a rab és fegyenc írásban is előadhatja kérelmét. E célra minden osztályon úgynevezett kérelmi szekrény van, amelybe a rab kérelmét bedobja.

— Nagyon kíváncsi volnék — fordultam az igazgatóhoz — a kérelmi szekrény egyik-másik darabjára, vajjon mit kérhet egy ilyen ember?

Az igazgató intésére néhány perc múlva az osztályfelügyelő hozza is azokat. Az egyik: Kérem megengedni, hogy ruháskosarat csináltathassak.

— Ennek mi volt az elintézése?

— Itt vannak az adatok a fegyencről. Csak jövő januárban szabadul. Minék neki akkor a kosár? Miért költené el most a kis pénzét, hiszen ad-

dig jöhet szükség másfajta is. Majd szabadulása előtt egy-két héttel megrendeljük a kosarat a kosárfonóban és megkapja.

Olvasom a másik kérést: Kérem megengedni, hogy megcsináltassam a fogaimat.

Az elintézés rá van írva. Olvasom: Csak 11 pengő 73 fillérje van.

— Honnan van ennek annyi pénze?

— Munkajutalmakból, amiről szintén beszélünk később.

Minden büntető intézetben rendszeres munkával való foglalkoztatás folyik, hiszen a büntetés-végrehajtás, amint már említettem, kényszernevelés is. Ezzel a munkaszeretetet tartjuk ébren, a munkát becsültetjük meg. Aki nem munkakerülés

Fegyene üvegfonást készít

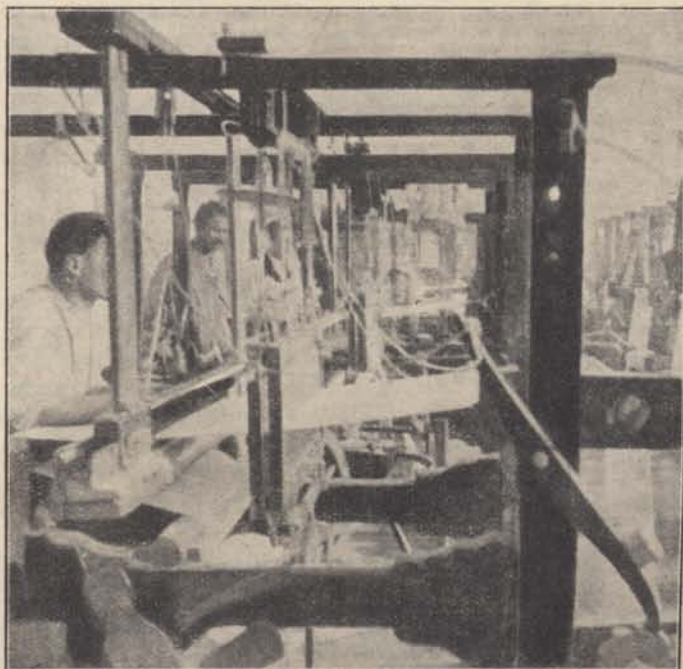
során jutott ide, abban ébren tartjuk, aki viszont azért került összeütközésbe a törvénnyel, mert lusta, könnyen élő, munkakerülő, azt arra kell szoktatni ittléte alatt. Hosszú esztendők során a még annyira konok embert is meg lehet győzni a munka szükségességéről s ha itteni munkáját jutalmazták, aminthogy tényleg meg is teszik, akkor a munka értékelésére is ráeszméltetjük. Amikor az egyik munkateremben élém hozták a kosárfonók készítményeit: hintaszék, karosszék, ruháskosarakat ésatöbbit, valóban őszintén csodálkoztam, különösen akkor, amidőn tudomra adták, hogy az, aki ezeket készítette, „civilben” sohse foglalkozott azzal. Természetesen a munkateremben ott volt a készítő is, aki látta rajtam meglepődésemet és azt is láthatta, hogy a munkafelügyelő azokat hozta elsősorban élém és nem a többieket. Ki az, aki erre ne lenne kissé büszke? Aki ebben a sivár életben ne nyugtázná lelkében ébredt örömmel ezt a pár percet? Itt a képen bemutatom azt a gyilkost, aki a tokaji borok üvegeinek a fonását készíti. Már tiszt-

Fegyenenők a munkateremben

tesleges összeget kapott munkajutalmul. Telik a hat esztendeje, hazajut egy kis tőkével. Kicsivel ugyan, de a munka értékelésének és szeretetének hirdetőjeként talán. S ha olyan ember volt, akinek sehogysem ízlott a munka „azelőtt”, itt talán egy kicsit összeszedi akaratát, felébred benne a kötelességérzet is (mert köteles elvégezni a rá szabott munkát!). Ha azelőtti foglalkozása olyan volt, amelyet a büntető intézetben gyümölesztetni nem lehet, itt megfelelően kiképzik. A cél megint csak a munka szeretetének felébresztése és megtartása. A munkával jut előre, az adja részére az anyagiakat és így visszatartjuk a bűnözéstől.

Micsoda ragyogó arccal mutatja az egyik Nyíregyháza vidéki legény az ő munkáját: birkabőrből gyönyörű fehérre, selymesre kikészített bőreit. Kihozza élém az udvarra, ahol a napsugarak alá tartja... Nagyobb így az élvezet. Úgy látszik, már rájött erre is. Sohse tanulta és most mosolyog az arca, a szeme. Elfelejtette, hogy hol van...

Takácsműhely a börtönben

Fegyverek kerekét vasalnak

Megnézem a cipészeket, a takács-szövőműhelyt, a kötélverőket, a pékeket, a mosódákat, az asztalosok remek munkáit, a kézimunkázó nőket, aztán a nyomdateremben a szedőket figyelem sokáig, hosszan időzünk a gombkészítésnél. Csodálatos munkaterem. A magyar gombbehozatalt ez az üzem 85 százalékkal csökkentette. Naponta körülbelül 120.000 gombot termel. A női fegyrintézetben olyan kézimunkákat mutatnak, amelyek a főváros legelőkelőbb műhelyeiből se kerülnek ki szebben és gondosabban. Az egyiket egy anyagiulkos cigányasszony készítette. Tudhatjuk, hogy ezt a munkát otthonában sohse végezte...

A büntető intézetek minden lakója foglalkoztatva van tehát. Egyik intézetben 800 a létszám, a másokban 450 körül jár, a többiekben is sok száz. Kérdezheti bárki, hogy mit csinálnak a munkatermekkel?

Minden intézet elsősorban önmagát köteles el látni a szükségességekkel. Az önellátáshoz tartozik az is, hogy a munkatermeket értékesítik és azok árából szerzik be részben a szükségleteiket. Az elítéltek is ezekből kapják a fentebb említett munkajuttatásokat is.

Nem szabad azt mondani, hogy ez zsarolás, az elítélt erejének a kizsákmányolása, mert a társadalom volna kötelezve az intézetek fenntartására elsősorban, hiszen a társadalom az, amelyik megszabta a büntetés rendjét és kereteit. De a rabot sem lehet kizárni a fenntartás költségeihez való hozzájárulásból, hiszen ők a társadalom ellen vétettek, jogosult tehát a követelés, hogy most már ők is résztvegyenek a fenntartásban.

A munkáltatás szükséges intézkedés is, mert elképzelhetjük, hogy az elítélttel mi történnék, ha csupán elzárva volna és nem foglalná el gondolatait a munkával. Kimondhatom: megbolondulna. Így viszont az az elítélt, aki azelőtt pék volt s most készségesen vágja fel előttem a friss kenyeret, egész

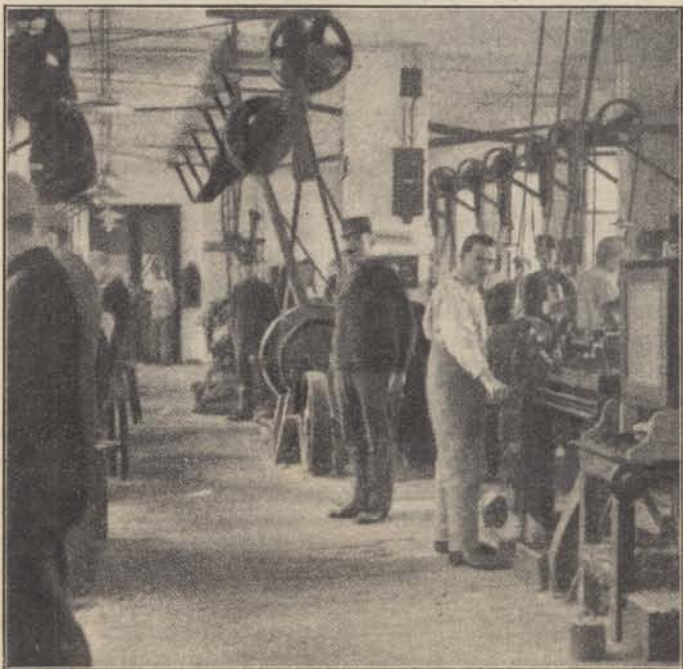
napi munkájának elismerését látja dicsérő szavaimban. A szabó azt mondja, miközben krétázza az előtte levő anyagot: nem hittem volna, hogy megtanulom. Mások az udvaron fürgén vasalnak egy kereket. Nem nehezedik rájuk a magukkal való foglalkozás. Nem szabad elfelejteni, hogy a munkában az öröm: az eredmény. Ha pedig az eredmény elismert és jutalmazott, már közeledik a büntetés-végrehajtás e része a cél felé. Hasznossá akarja tenni a volt bűnöst a társadalom számára. Igaz, nem mindig sikerül. Ebben a sikertelenségben azonban nem a rendszer a hibás.

Ideiktatok néhány levélkivonatot annak jellemzésére, hogy az egyén lelki összetételén kívül máshol is kell keresni az eredménytelenség okait. Az emberekben.

(Az alábbi levélkivonatokat a márianosztrai intézet igazgatónőjéhez írták a kiszabadult és feltételesen szabadságoltak.)

Az első:

...Hálás köszönetünket fejezzük ki én és a feleségem, amennyiben tudomást szereztünk róla, hogy itt volt nálunk egy kedves nővér, ki közölte velünk Önnek nemes gondoskodását. Tehát most az Ön nemes jósága elé tárjuk fájdalmaink özönét és bevalljuk őszintén szívünk fájdalmát, hogy titkolni akartuk nehéz nincstelenségünket, mert ma már ott állunk, hogy munkából és lakásból kitétek bennünket a feleségem bűne miatt, mert az édesanyám eljártatta a száját és e miatt a húsz éves munkámat kellett itthagynom. Tehát most itt állok minden segítség és támasz nélkül a szabad ég alatt állva, kérjük mindketten a jó Istent, hogy segítő jobbát küldje felénk mindazok által, kik a szegény szenvedőket megértik. Fájdalom reánk nézve, hogy ami volt, azt is le kell rongyolnunk, ami kicsi volt. Mélyen tisztelt nagytisztelendő főnöknő, mindezt azért írom meg ilyen őszintén, mert inkább megnélkülözöm mindazt, amire nekem szükségem volna,

A váci fegyrintézet gombkészítő üzeméből

csak a feleségem miatt, mert attól félek és félttem, hogy rosszra ne vetemedjék, mert ha rosszra vete medne, ez volna nekem a végzetem...

Egy másik:

... Ugyanis a mult levelemben jeleztem, hogy végre elhelyezkedtem, be is vált a munka részemre és iparkodtam, hogy megfelelek. A munkámmal meg is volt főnököm elégedve, de tudomására jutott, hogy a márianosztrai fegyintézetben voltam három évig és hogy ma is rendőri felügyelet alatt állok, elsőjén ezért elbocsátott. Tessék elképzelni, mit éreztem és mit érezek azóta, nem bírok munkát kapni... Hiába van bennem a jószándék a munkára... irtóznak tőlem az emberek, mert ott voltam...

A harmadik:

... A tisztelendő Igazgatónő levelének megérkezésekor nagy örömöm volt, azt gondoltam, hogy én vagyok a legboldogabb teremtménye a jó Istennek, de egyszersmindenkorra megszűntem boldognak lenni, ugyanis a levelét megtalálta a szakácsnő és megmutatta az úrnőnek, az azonnal elbocsátott, mihez kezdjek. Már semmihez se fogok kezdeni, elég nagy a Duna, én is elférek benne...

Egy másik intézetben így beszél egy rab: A ... gyárban dolgoztam azt, amire a ... fegyintézetben tanítottak előzetesen. Jól kerestem, meg is dícsérték. Úgy volt, hogy munkacsoport-vezető leszek. De egyszer a detektívek jöttek a gyárba érdeklődni utánam, másnap erre kidobtak. Két hét múlva nem volt mit adjak enni a gyermekeimnek. Elmentem a bátyámmal lopni...

(Folytatjuk.)

Az út- és vasútépítésnél alkalmazott munkások jogvédelme és kihágásai mai jogunkban.

Irta: ZSOLDOS BENŐ,

a budapesti kir. ítélőtábla ny. bírása.

Nemcsak Budapesten és közelebbi környékein, hanem az ország jelentékenyebb pontjain, egy idő óta ismét nagyban megindult a különböző rendeltetésű közutak építése. Az a nagy munkaalkalom, mely az útépítő munkások tömegének jelentékeny kereseti lehetőségeket nyújt, természetesen a munkaadók és munkások közti jogviszonyból eredő sokféle kérdést is felszínre vet, a melyekben való eligazodás végett mindkét fél gyakrabban fordulhat a csendőrséghez is megfelelő tájékoztatás, sőt sérelmes esetekben jogvédelem igénybevétele érdekében. Szükségesnek tarthatjuk tehát, könnyebb áttekinthetést nyújtanunk a *Csendőrségi Lapok* olvasóinak arról, hogy az út- és vasútépítésnél alkalmazott munkások szerződéses jogviszonyai tekintetében jelenleg minő kihágási rendelkezések nyernek joghatályos alkalmazást?

A vizimunkálatoknál, valamint az út- és vasútépítésnél alkalmazott napszámosokra és munkásokra vonatkozó kihágási esetekről az 1900. január 1-én életbelépett 1899. évi XLI. t. c. 31–35. §-ai rendelkeznek.

Kimondja a most idézett törvény, hogy ellenkező rendelkezések hiányában a munkaadók és mezőgazdasági munkások közötti jogviszony szabályozásáról szóló 1898. évi II-ik törvényeikk 65. és 66. §-ai a fentebbi törvény hatálya alá tartozó munkásokra és napszámosokra is kiterjednek. Ezek a rendelkezések pedig a következők:

Semmi joghatályuk nincs azoknak az összebeszéléseknek, melyekkel a munkások azt célozzák, hogy közös munkaszüneteltetés által a munkaadókat magasabb bér megadására kényszerítsék s általában tőlük előnyöket csikarjanak ki. De nincs hatályuk azoknak az egyezményeknek sem, amelyek az említett összebeszélések mellett megmaradók támogatását, az összebeszéléssel szakítóknak pedig a megkárosítását célozzák.

Mármost elzárás-büntetéssel járó kihágás tette az, aki egyrészt az ilyen összebeszélések, egyezmények létesítése, terjesztése vagy foganatosítása céljából a munkásokat, napszámosokat, cselédek szabad akaratuk érvényesítésében akadályozza vagy akadályozni törekszik, — másrészt ilyen összebeszélések, egyezmények létesítése, terjesztése vagy foganatosítása céljából a szerződött munkások közt álhíreket terjeszt, pénzt gyűjt, a szerződött munkásokkal összejövetelt tart, ilyen összejövetel céljaira a helyiségét átengedi és az ilyen összejöveteleken részt vesz.

Az utóbbi hivatkozott törvénynek további idevágó rendelkezései szerint eljárással és pénzbüntetéssel büntetendő kihágásban bűnös az az egyén, aki

1) a munkásokat, napszámosokat arra ösztönzi, hogy munkásigazolványt ne szerezzenek, a szerződéskötésnél a megszabott alakszerűségeket ne tartsák be, a bármely módon létrejött szerződést ne teljesítsék, —

2) az elszerződött, vagy elszerződésre hajlandó munkást ezért fenyegeti, szóval vagy tettel bántalmazza, —

3) a szerződésszegő munkást nyilvánosan felcicséri, vagy annak javára adományt gyűjt, —

végül 4) azok, akit azokon a helyeken, ahol a munkások dolgoznak, a munkaadó vagy megbízottjának lakása s tartózkodási helye előtt összecsoportosultak avégett, hogy a munka megkezdését vagy folytatását megakadályozzák, vagy pedig a munkásokat a munka elhagyására bírják.

Mindezekben a sztrájkmozgalmi intézkedéseken felül, az 1899. évi XLI. t. c. a most elősorolandó kihágási eseteket állapítja meg az út- és vasútépítésnél alkalmazott munkásokra s illetve azok munkaadóikra vonatkozóan. Elzárás-büntetés maga után vonó kihágást követ el a vizimunkálatok, út- és vasútépítés munkaadója (megbízottja) akkor, ha

A XVII. század végén jött használatba az ú. n. „disznónyárs“ (Schweinsfeder) és az ezzel kombinált hordozható „spanyol lovas“. Ezen utóbbi könnyű puhafa gerenda volt, melyet szakaszonként két ember vitt. Körülbelül 25 egymásra merőleges furat volt rajta. „Vergattert eueh“ (sorakozó) vezényszóra minden katona beledugta a 2 m hosszú, középen vastagabb, vékony lapos lándzsavégű disznónyársat és az így elkészült akadályt az arevonál elé állították. A török lovas, ság elleni védekezésre használták.

1. abban az esetben, mikor a munkabért a teljesített munka mennyisége szerint kell fizetni: a hosszúsági és szélességi méréseknél a hiteles mérőszalagot, egyéb méréseknél pedig a megfelelő, szokásos mértéket és eszközöket nem használja, —

2. ha a hosszúsági és szélességi méretek felvételét nem deciméternyi, a mélységi méretek felvételét pedig nem centiméternyi pontossággal teljesíti, —

3. ha a már felmért munkateljesítmény után a munkabért nem fillérig számítja ki, —

4. ha a munkással szemben kárkövetelésen kívül gyakorol visszaható jogot és ha ezt kárkövetelés miatt teszi, a hatósági eljárást három napon belül nem indítja meg, —

5. ha a) a munkások munkabérét szeszes italokkal vagy árucikkkel egészben vagy részben megváltja, utalvánnyal, bárcával, jeggyel fizeti, abból bárki követelésére valamit levon, úgyszintén b) a munkásokat arra kötelezi, hogy élelmi-, élvezeti- vagy ruházati cikkeiket, eszközeiket a munkaadónál, vagy az ez által kijelölt egyénnél vásárolják, végül c) a munkásoknak adott előleg, kölcsön, vagy fuvar-költség után kamatot szed, vagy ezek értékéről váltót vesz, —

6. ha a munkahelyen megbetegedett munkást, akkor is, ha a szerződést vele szemben már felbontotta, legalább nyolc napon át nem gyógykezelési és annak ellátásáról nem gondoskodik, ha pedig a munkás betegsége nyolc napnál tovább tart, intézkedés végett a községi előjáróságot nem értesíti.

A most következő esetekben a kihágás csupán pénzbüntetéssel büntetendő:

7. ha a munkaadó (megbízott) a munkások egyetemleges kötelezettségét állapítja meg, jöllehet a munkások nem közös munkabéren dolgoznak és nem közös munkára vállalkoznak, —

8. ha fuvar-költség, előleg, vagy kölcsön címén többet ad a munkásnak, mint amennyit ez a szerződésben meghatározott munkabér mellett két hét alatt valószínűen megkereshet, —

9. ha a szerződés létrejöttéről és a megállapodásokról a munkásnak vagy megbízottjának a meg egyezés helyén írásos feljegyzést át nem ad, vagy a szerződést két tanu vagy egy hivatalos tanu előtt írásba nem foglalja. E törvényes rendelkezés alól kivételt képez az az eset, ha a szerződést a munkások lakhelyén kell teljesíteni, vagy a szerződéses munkához tíznél kevesebb munkás szükséges, —

10. ha az egy példányban kiállított munkaszerződést három nap alatt a közigazgatási hatósághoz be nem terjeszti, vagy amennyiben a szerződést két példányban állították ki, az egyiket a munkások megbízottjának ki nem adja, —

11. ha a munkást az igazolványának átadására a munkabér kijelölése előtt kényszeríti, —

12. ha a szerződést, a munkások jogait és érdekeit érintő bármely vonatkozásában megszegi, —

13. ha a munkáltatási viszonyok megváltozása esetén az új megegyezést nem tartja meg, —

14. ha egy vagy több munkással szemben felmerült szerződést bontó okot önkényesen a többi munkásra is kiterjeszti, —

15. ha munkásigazolvány (útlevél, hatósági igazoló okmány) nélkül munkást alkalmaz. Itt kivételképen szolgálhat az erőhatalom (vis major) esete.

A most 7—14. alatt felsorolt esetek mindenikében a kihágási eljárást csakis a sértett fél indítványára lehet foganatosítani.

A szóbanforgó törvény elzárással büntetendő kihágást állapít meg továbbá akkor, ha

1. a munkaadó megbízottja a munkásoktól a szerződésükért magának anyagi előnyöket köt ki, vagy ilyen felajánlott előnyöket elfogad,

2. a munkaadó megbízottja vagy más, a munkásokat a munka minősége, a bérfeltételek, a kereseti viszonyok felől a valóságnak meg nem felelő közlésekkel vagy alaptalan ígéretekkel szándékosan meg téveszti,

3. a vállalkozó vagy megbízott, amidőn a munkások felfogadása céljából valamely községben megjelenik, a község előjáróságánál azonnal nem jelentkezik s mint megbízott, a meghatalmazást fel nem mutatja,

4. valaki a más által felfogadott munkást vagy napszámot, ennek a körülménynek a tudatában ugyanegy időre felfogad vagy munkaadójától elcsábít.

A most felhozott 1., 2. és 4. alatti kihágások esetében az eljárást mindig csakis a sértett fél indítványára lehet megindítani.

Elzárással büntetendő kihágás tette az az út- és vasútépítésnél alkalmazott munkás vagy napszám, aki ugyanegy időre két vagy több munkaadóhoz szerződik el. Erre az esetre vonatkozóan a törvény akként rendelkezik, hogy a jelzett kihágást elkövető munkás vagy napszám a szerződést azzal a munkaadóval szemben köteles teljesíteni, akivel először szerződött, míg a többi munkaadónak kártérítéssel tartozik. Ilyen kártérítési kötelezettség azonban nem terheli a munkást a többi munkaadóval szemben akkor, ha ezek az előző szerződésről tudomással bírva, kötöttek vele munkaszerződést. Az eljárás ennek a kihágásnak esetében is csak a sértett fél indítványára indítható meg.

Pénzbüntetéssel büntetendő kihágást követ el végül a munkás vagy napszám akkor, ha

a) munkásigazolvány (útlevél, hatósági igazoló okmány) nélkül szerződik,

b) a törvényen és szerződésen alapuló kötelezettségének nem tesz eleget, vagy ha újabb egyezkedés válik szükségessé és ő a szerződéstől jogosan lép ugyan vissza, de a munkaadó által adott fuvar-költséget, előlegelt eltávoztása előtt nem téríti meg, vagy nem dolgozza le, végül

c) ha a szerződést minden jogos ok nélkül felbontja.

Ez utóbbi két [b) és c)] pont alatt jelzett kihágási esetekben a sértett fél indítványára lehet folyamatba tenni a kihágási eljárást.

A csatakiáltásnak, helytelen elnevezéssel „jelszónak“, az elmúlt századokban nagy szerepe volt. Egyenruha még nem lévén, az ellenfelek — különösen sötétben vagy ködben — nehezen ismerhették fel egymást és sokszor jóbarátnak nézték az ellenséget és viszont. A csatakiáltást titokban kellett tartani és csak az ütközet reggelén közölték a harcosokkal. Legtöbbször vallásos tartalma volt. Pl. a breitenfeldi csatában (1631) a császáriak „Jézus, Mária!“ a svédek „Isten ve-lünk!“ kiáltással harcoltak.

Néhány szó a pacifizmusról és a militarizmusról.

Irta: vitéz RÓZSÁS JÓZSEF százados.

Egyik nagymultú és nagyközönségű napilapunkban „Fegyverkezési örület — védelemre” címmel vezércikk jelent meg igen előkelő közíró tollából, abból az alkalomból, hogy az angol munkáspárt helyeslően hozzájárult a kormány új fegyverkezési terveihez.

A cikk szerzője, bár jól ismeri az angol viszonyokat, csodálkozik ezen a „drámai fordulat”-on, hiszen szerinte az angol közönség túlnyomó nagyrésze nemrég még „lefegyverzéspárti” volt. A továbbiakban a sajnálkozás érzésével mutat rá arra a tényre, hogy a „szent hevülettel” vezetett leszerelési törekvések hiábavaló nemzetközi erőlködéseknek bizonyultak, s most a világhelyzetnek legutóbb végbement jelentős átalakulása következtében „a fő-fő leszereléspárti angol munkásság is a nagyarányú birodalmi fegyverkezés eszméjének a támogatójává vált”.

Ezután röviden vázolja az Európa többi államaiban — persze mindenütt a „védelem érdekében” — folyó lázas fegyverkezést, végül is a következő, kissé szembetűnő kijelentésre jut:

„Mi, nagyközönség, a polgárok százmilliói nem akarunk újabb világmézsárlást. Mi se vagyunk defetisták, de igenis pacifisták vagyunk!”

Az előző megállapítások és e kinyilatkoztatás közt némi ellenmondás mutatkozik, már csak a számszerűség dolgában is. Mert ha Európában — bátran hozzátehetjük: az egész világon — „lázasan fegyverkeznek az egész vonalon”, hol van az a százmillió polgár, aki nem akar fegyverkezni, vagyis — pacifista?

De nem akarok az előkelő szerzővel vitába bocsátkozni. Szerény soraimnak mindössze az a céljuk, hogy — cikkével kapcsolatban is — rámutassak a pacifizmus kétféleségére, egyben pedig a militarizmus szerepére és jelentőségére.

Mindenekelőtt a fogalmakat tisztázzuk, mert idegen -ista és -izmus közt könnyen tévedhetünk. A cikkíró meghatározása szerint pacifista az, aki nemzete érdekeinek megoldására (helyesebben tán: megóvására!) békésen, nemzetközi igazságtétellel törekszik; defeista pedig az, aki „a békesség végett kész még nemzete érdekeinek a feláldozására is”. A Tolnai-féle Magyarító Szótár szerint pacifista: békebarát; defeista: csüggedt, reményevesztett, kishitű.

Papíron mindez helyes, azonban az idő halad, sőt rohan. A defeista szó pl. ma már züllesztőt, bomlasztót jelent, tehát közelsúcst a már-már elhasznált „destruktív” szó értelméhez. A „pacifista” pedig kétféle jelentést kapott. Vannak ugyanis (ha nem is éppen százmilliónyian) pacifisták, akik tisztán elvi meggyőződésből békebarátok és a „világbéke” eljövételének hirdetői. (Bizonyára a cikkíró úr is közéjük tartozik.) De vannak defeista pacifisták is, akik akár meggyőződésből, akár érdekből halálos ellenségei a — militarizmusnak, amely a katonai eszme szervezettségét jelenti.

Ilykép tehát nincs is olyan „óriási különbség” a pacifista és a defeista közt, különösen akkor, ha

Kormányzó Úr Ö Főméltósága Páli Sándor törzsőrmestert (Iván) hosszú időn át különleges szolgálatban teljesített felelősségteljes és kiváló szolgálatai elismerésül a Magyar Bronz Érdeméremmel tüntette ki.

szemügyre vesszük Gustav le Bon-nak „Az európai háború lélektani tanulságai” című művének ezt a végmegállapítását: Minden nép (ha teheti) gyakorolja a háború tanulságát, vagyis sorvasztja ellenfele militarizmusát és hízalja a sajátját.

Ennek tudatában nincs is olyan sok csodálkoznivaló az egyes (tehetős) államok mai fegyverkezésén... és azon sem, hogy van defeista pacifizmus is. sőt manapság csak inkább ez „virul”. Hiszen már közismert dolog, hogy van egy új fegyvernem is: az ellenséges propaganda. Ez nemcsak háborúban, hanem már békében is, különösen a mai „békében” jóelőre dolgozik, hogy ellenfele háborús akaratát megtörje, harcikedvét elvegye, egyszóval, hogy militarizmusát zavarja, gátolja, sőt ha lehet, megsemmisítse. E célra pedig kitűnő segédesapatot talál a különféle belföldi pacifistákban, sőt sok esetben a jóhiszemű elvbarátok is — akaratlanul is — az malmára hajtják a vizet...

Jól gondoljuk meg tehát, mit jelenthet ez a mondat: „pacifisták vagyunk”, számoljunk hatásával ki- és befelé egyaránt. Különösen fontos az utóbbi. Mert az bizonyos, hogy az ilyesféle kijelentéseket könnyű félremagyarázni és a felületes újságolvasóban könnyen megrendülhet a bizalom a — militarizmus iránt.

Ez pedig nagy kár, mert mi — legalább elvben — igenis militaristák vagyunk! Azoknak kell lennünk, mert körülöttünk az egész világ az. A trianoni béklyók s ezek miatt mai szegénységünk nem engedik meg a szükségyszerű és korszerű fegyverkezést. De a katonai szellem felébresztését, ápolását és nagyranövelését nem tilthatja meg nekünk senki és semmi, mert ez a lelkekben van!

A militarizmus is eszme, amely külső megszervezettség nélkül is élhet egy egészséges népben. A honvédelmi készség és képesség nemcsak katonai, hanem egyben polgári erény is. S mivel a legtöbben csak azért pacifisták, mert nem tudják, hogy valójában mi a militarizmus, tán nem haszontalan, ha idézzük a történetíró Ranke szavait, aki „Weltgeschichte“ c. művében ezeket mondja:

„Fegyverek nélkül egy közösség működése kifelé, de még szilárd léte is elképzelhetetlen. Az emberiség élete a népek és államszövetségek természetes ellenségeskedéseiben folyik le. Minden államnak meg kell tudni saját magát és hozzátartozóit védeni...”

De nézzünk kissé magunk is szét a világtörténelemben: Volt-e valaha nép, amely kellő katonai erő és szervezettség nélkül valóban naggyá emelkedett? Ugyebár nem. Sőt példákat látunk: Kis nép is naggyá nőtt egészséges katonai szelleme, szervezettsége és harci erényei alapján. Vagy tán ma van-e valamely államnak szava, súlya, befolyása a „pacifizmus internationalizmusában“ (ahogy a cikkíró a Népszövetséget szeretné látni), ha nincs megfelelő katonai erő és szervezettség mögötte?

A történelem egyéb kulturális vonatkozásokban is *Ruskin* megállapításait igazolja, melyek szerint „kezdetől fogva csak katonanépből virágzott nagy művészet a földön“... „A nagy nemzetek háborúkban (harcban) születtek, békében elpusztultak“...

Ez természetesen nem akar a háborúnak — a szörnyű, de szükséges rossznak — a dicsőítése lenni. Mi sem akarunk újabb „világmészárlást“, elsősorban mi, „háborús nemzedék“ nem, akik egyszer már benne voltunk nemcsak a szavak, hanem a tettek erejéig is. Boldogok lennénk, ha cikkíró vágya teljesülne, vagyis ha békés eszközökkel megoldhatók lennének a nagy világkérdések. Azonban erre — a jelek szerint — mind kevesebb a kilátás. Helyes: mi nem akarunk, nem is akarhatunk háborút, azonban mit teszünk, ha az ellenség támad ránk? A férfias helytállás helyett elegendő lesz-e melléne szegznünk a szót: — Kérem, mi pacifisták vagyunk!?

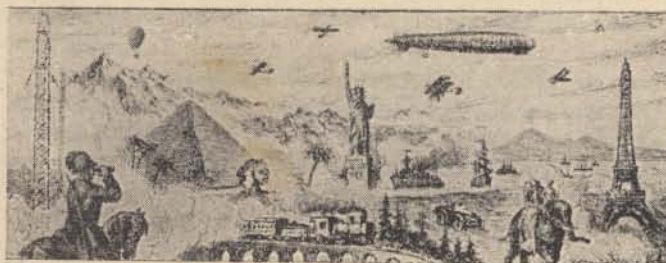
Bizonyára csakhamar beteljesednék rajtunk a pacifizmus újabb főatyamesterének, *Remarque*-nak ez a megállapítása: Ha nem szállunk szembe az ellenséggel, ő semmisít meg minket!

Éppen ezért nekünk a pacifizmusról és a militarizmusról megvan a magunk külön véleménye. E szerint a pacifizmus ma a legjobb esetben is veszedelmes játék a szavakkal; a militarizmus pedig nem „háborús uszítás“ és nem a „vérszomjas ösztönök és a pusztítás szellemének nagyranövelése“, hanem ellenkezőleg: a magasabbrendű nemzeti hivatásérzethől fakadó fenntartó és építő akarat, melynek eszközei a szervezettség, a fegyvelmezettség, a munka és harszeret, ezenkívül és mindenekfelett a közösség érdekeinek önzetlen szolgálata, ha kell, egészen a halálig!

Nekünk trianoni magyaroknak a katonai gondolat ennél is több: lét vagy nem-lét kérdése.

Amikor tehát ezekről a kérdésekről szó esik, sohse felejtjük *Kornis* Gyulának ezeket a bölcsen mély és intelemszerű szavait: Az a nép, amelynek lelkében a létért való küzdeni-akarási és -tudási csökken, vagy éppen megrendül, önmagában elpusztul, vagy ellenfeleinek zsákmányává törpül...

Mindez így van, de vajjon megértjük-e idejében egymást?

Portyázás.

Meghívót kaptunk egy divatkiállításra. Inkább hittük volna eddig, hogy az öreg Gellérthegy átbálgat a Dunán a pesti oldalra, semhogy mi a földi életben divatkiállításra járunk s így papírkosárba akartuk dobni a meghívót, mikor megpillantottuk az aláírást: *Dr. Ferenczy Ferenc* belügyminiszeri titkár, ügyvezető elnök. Erre már el kellett olvasni a szöveget, amely így hangzik:

Kevesen tudják, hogy az ősi magyar ruhakultúra úgy szépségre, mint gazdagságra pártatlanul áll az egész világon. S hogy a magyar ruha a legeurópaibb ruha, mert a művelt világ ruhája lényegében és alapjában ma is az ősi magyar ruhák elgondolásán alapszik. A nemzeti öntudat és az üzleti érzék hiánya az oka annak, hogy nagyszerű divatkultúránk a Magyar Öltözködési Mozgalom fellépéséig már csak népréseleteinkben tudta magát életben tartani s a divatalkotás terén bennünket megillető helyet öntudatosabb és élelmesebb népek foglalták el. Ezt a nemzeti és nemzetgazdasági szempontból egyaránt visszas és káros helyzetet szüntette meg a Magyar Öltözködési Mozgalom Országos Bizottsága, amely hitelt, tudással és céltudatos akarattal a köz javára kialakította a mai kor praktikus, modern, a külfölddel minden téren versenyképes európai ízlésű magyar divatot. Ezt az új-magyar s egyben európai értéket mutatja be s a téli idény magyar divatját hozza nyilvánosságra száz meg száz divatképből, anyagból, finom fehérneműben és eredeti modellekben.

Most már nagyon is érdekelt bennünket ez a divatügy és elmentünk a kiállításra. Hát a Párisi Divatlap zagyva és suta tarka-barkaság ahhoz a csakugyan modern, finom ízléshez és üdítő hatáshoz, amit ebben a kiállítási teremben találtunk. A falak beborítva az ünnepi, esti, délutáni és a többi női ruhatervek százával, kimeríthetetlen változatosság lehetőségeit tárva fel a látogató előtt. A színekben, díszekben és formákban mindenütt valami olyan finoman rejtett magyar vonás, hogy ilyen szépségekre álmában sem gondol, aki a magyar ruhát csak a közismert diszmagyarban, görbe kardban, pruszklikban és ráncos-lobogós gatyában könyvelte el magának. Haranghy Jenő iparművészeti iskolai tanár rendezte el ezt a gyönyörű anyagot, amelyben megtaláljuk legnevesebb divattervező mű-

Szép volt a tavasz...
(Bálint őrm. — Budapest — felv.)

... de azért az ősnek is vannak virágai.
(Boldizsár cső. — Budapest — felv.)

vészeink alkotásait. Semmi értelme sem volna s különösen ennek a lapnak a hasábjain hatna nevetségesen holmi divatlelkendezés csak azért, mert magyar dologról van szó. Erre nem vállalkoznánk, mert erőszakolt, céltalan ügyek támogatása még a nemzeti gondolat jegyében is káros és meddő, ezen a kiállításon látottakról azonban elragadtatással és azzal a hittel kell beszámolnunk, hogy ez a sok szépség utat tör magának minden közönyön, még — a magyar közönyön is. Csak egyszer lássanak asszonyaink és leányaink néhány ilyen ruhát, szívesen lemondanak a Budapesten átszűrt párisi divatremekekről. Csodálkozni kellene azon a hallgatáson, ami ezt a kiállítást körülveszi, ha nem sejtenők, hogy némely egyéni ipari, kereskedelmi és ki tudja még, milyen érdekek szólnak az agyonhallgatás mellett. Alkalmunk volt beszélni dr. Ferenczy titkár úrral, aki elmondotta, hogy a világ minden valamirevaló nemzete féltő gonddal őrzi többnyire szegényes nemzeti ruhaviseletének minden maradék morzsáját és erőteljesen kidomborítja azt a mai divat keretében is. Számos fényképen láttunk németet, angolt, franciát, svédet, lengyelt, dán, olaszt, spanyolt és más nemzetbelieket, férfiakat, asszonyokat és gyermekeket olyan modern öltözetben, amely a nemzeti sajátosságot sem nélkülözi. Miért éppen a magyar öltözet alapelemeit pusztítottuk hát ki a magunk korszerű divatjából, mikor ezek a magyar alapelemek minden más nemzeténél sokkal szebbek? Erre a kérdésre hosszantartó lenne a válasz s így csak annyit kérünk asszonyainktól és leányaink-

tól, hogy a kiállítás várható vidéki körútján ne sajnálják a fáradságot, nézzék meg. Ahova pedig más úton jutnak el ennek a magyar mozgalomnak a hullámai, tegyék le egy pillanatra a különböző és sokszor gyanús formálásokon átesett divatképeiket s nézzék meg ennek az új mozgalomnak a termését. Meg vagyunk róla győződve, hogy akkor a férjek és apák ruhapénz-gondjai hirtelen nagyot nőnek...

Falujárók panasza. A Magyar Amatőrfényképezők Országos Szövetsége hivatalos lapjában — Fotóművészeti Hírekben — azt írja Ramhab Gyula úr, hogy ő maga is szívesen tesz eleget annak az évek óta általánosan felbuzdult kívánságnak, hogy a városi ember keresse a kapcsolatot a falu népével. Járja a falvakat és igyekszik fényképeken elhozni, amit a falu életében szépnek lát. Azonban! ... — mondja s itt már szószerint közöljük a sorait:

Az utóbbi egy-két évben a falujárás állandó akadályokba ütközik. A jól megindult mozgalom az akadályok miatt zátonyra fog jutni és a magyar falu újra egyedül és idegenül fog állni a város szemében.

Eleinte ritkán, később sűrűbben, most már állandóan a csendőrség igazoltatja a vidéken járókat. Az igazoltatás ma már nemcsak a mindenki által elismert rendhez tartozó aktus, hanem kifejezetten zaklatás, mert megtörtént, hogy egyszer egy napon abban a faluban három ízben is igazoltattak.

Minden kultúremler tisztában van azzal, hogy az ország rendje és biztonsága érdekében szükség van arra, hogy a csendőrség éber figyelemmel kíséren minden ide-

gent Azonban az éber figyelemhez van hozzászólni valóm.

Az igazoltatás nem zajlik le az udvariasság szabályai szerint:

— Mit csinál itt?

— Fényképezek.

— Honnan jött?

— Budapestről — kérdések és feleletek után „Igazolja magát!” felszólításra előkerülnek igazoló irataim, melyeket a csendőr alaposan átnéz. Az eseményre éhes falu apraja-nagyja természetesen körém csődül és nagy érdeklődéssel várják a következményeket.

A csendőr végignézi rajtam, aztán visszaadja irataimat és minden szó és köszönés nélkül távozik.

Mint a magyar állam polgárának, akit iratai igazoltatnak, a csendőr megmondhatná:

— Köszönöm, rendben van!

A csendőr szó nélkül való távozása minden esetben azt az érzést keltette fel bennem, hogy kegyelemből (lengetett). A körém gyűlt emberek szeméből is azt látom, hogy gyanús vagyok. Szerencsés vagyok akkor, ha a falu másik végén nem igazoltatnak megint. Útiköltséget fizetek, fáradoztam és ennek ellenére a fényképezés elmaradt, mert a biztonságérzetemet megrendítették.

Ha illetékes helyen nem találunk megoldást, a városi ember megint el fogja kerülni a falut, mert a folyton erősödő igazoltatásoknak ez a módja kedvét szegi.

Külföldi nemzetközi kiállításokon sok olyan kép szerepel, amelyik kitűnő propagandaeszköz a magyar vidék, a magyar táj és a magyar nép érdekében. A fenyképpek eddig nagyban elősegítették azt, hogy a külföld megismerje a magyarságot.

Miután az igazoltatások nemcsak velem történtek meg, hanem már több amatőrtársammal is, felhívom a Magyar Amatőrfényképezők Országos Szövetségének a vezetőségét, hogy illetékes hatóságoknál eljárni szíveskedjenek oly értelemben, hogy Szövetségünk tagjai olyan igazolványhoz jussanak, amely őket kirándulásaik alkalmával kétségbevonhatatlanul igazolja.

Kitűnő példa és bizonyíték Ramhab úr panaszára, hogy a csendőr mennyire kiemelkedik a falu életéből. Egészen bizonyos, hogy a városi emberek odakint már minden rendű és rangú embertől lenyelték néhány faragatlanságot és ügyetlenséget, de nyomban meg is bocsátották a nagyobb intelligencia kötelező elnézésével, hogy „hiszen falun vagyunk s ott még a nadrágos emberre is ráragad valami a földnépe nehézkes mozgásából”. Ellenben kész a sértődés, meg a panasz, ha a csendőr viselkedésében van valami szúrós-kellemetlen. Ezt az érzékenységet sokszor túlzottan is tapasztaljuk, de ennek mi igen örülünk.

Ez ugyanis onnan fakad, hogy a városi ember a csendőrből többet lát a falusínál, tehát érthetően és joggal többet is vár tőle. Helyes, mi is ezt mondjuk és azt is tudjuk, hogy ilyen kivételes esetektől eltekintve, eleget tudunk tenni ennek a követelésnek. Tudjuk, hogy nekünk a falu átlagos színvonala fölé kell emelkednünk, mert bennünk az idegen nem a falusi embert, hanem a magyar csendőrt keresi, aki nemcsak a törvény keménykezű őre, hanem az emberekkel való udvarias érintkezés terén is járatos, amit nagyon szépen ír elő az utasításunk s amit annyi gondnal oktatnak és nevelnek az előjárók. Biztosítjuk tehát róla Ramhab Gyula urat és többi falujáró vendégünket, hogy az udvariasság a csendőrségnél intézményesen elfogadott és ápoltt jellemvonás. Tökéletesen igazat adunk a cikkírónak abban, hogy a hibátlan igazoltatás után a városi ember — de mindenki más is — ennyit elvárhat a csendőrtől:

— Köszönöm, rendben van...

Ez a — Köszönöm... — az udvariasság alap-eleme. A pincér borralalót kap a megfizetett pohár sörért, de amikor az asztalra teszi, ezt is megkapja tőlünk: — Köszönöm... — Jegyet váltunk a vasútállomáson s azt mondjuk: — Köszönöm... — Ez így van ezer apróságban, ahol voltaképpen nincs mit megköszönnünk és mégsem mulaszthatjuk el: — Köszönöm... — Így van ez az egész világon, ahol civilizált emberek élnek s a legfejlettebb társadalmi formák között élő angolok alig tehetnek mozdulatot s alig ejthetnek ki egy mondatot, hogy a másiktól nyomban meg ne kapják: — Köszönöm... — Még talán az angol vádlott is, amikor megkapja a bírótól a tízévi fegyházát, elharapja a nyelvét, hogy ki ne csússzon a száján a beléidegződött: — Köszönöm...

Hát ezt mi is megtehetjük és tegyük is. Sokszor megírtuk már és az előjárók sokszor mondják, hogy az erélynek nem ellensége az udvariasság s hogy az udvariasság még nem erély, hanem legfeljebb durvaság, neveletlenség. Ramhab Gyula úr és többi falujáró társa sem azt mondja, hogy a csendőr ne igazoltasson — hiszen intelligens ember tudja, mennyire fontos ez éppen fényképező embereknél —, csak az igazoltatás után kéri ezt az egyetlen szót: — Köszönöm... — Csak annyit kíván, hogy a csendőrnek erre az udvarias szavára a bámészkodó egyszerű falunépe az igazoltatottban azt lássa, aki: makulátlan becsületű idegent. Aki idegen s így köteles alávetni magát az igazoltatás fontos érdekeinek, de ha ezen átesett, akkor már nem idegen, hanem udvariasan, szívesen látott vendégünk.

És még valamit. Nekünk is észre kell vennünk, hogy a világ fejlődik körülöttünk. Nekünk is világos szemmel kell látnunk, hogy a falu a maga elcsesztéséből és elzártágából lassanként tápázkodik fölfelé, mert vannak lelkes futárok, akik a város érdeklődését kihozzák közeink. Hiba volna, ha nem vennők idejében észre, hogy ezeket a lelkes falukutatókat elriaszthatjuk, vagy közelebb hozhatjuk a faluhoz legtöbbször csak azzal, hogy ezt az egyetlen szót kimondjuk-e vagy sem: — Köszönöm... Ami nem túl nagy teljesítmény.

Jó érzést szerzünk ezzel a városi vendégeknek, ők viszont azzal szereznek nekünk örömet, ha a Ramhab úr cikkében említett igazolvánnyal az Amatőrfényképezők Országos Szövetsége csakugyan ellátná a tagjait, mert szép dolog az udvariasság, de az igazoltatás érdekei még annál is fontosabbak.

Ki hitte volna, hogy Belgiumban valamikor megint úgy értelmezik a semlegesség fogalmát, amint az írva és mondva van, nem pedig úgy, amint a világháború után született francia szótárban szerepel. Tudjuk, hogy Belgium a maga évszázados semlegességét tartotta egészen 1914-ig, amikor a németek ezt a semlegességet félretolva, elindultak a maguk élet-halál harcára. Szóval megsértették a belga semlegességet, amit persze máskülönbben a franciák sértettek volna meg, ha el nem késnek vele. Még ma is zúg a fülünk attól a lármától, amit Belgium megsértett semlegessége körül csaptak azután s ha a világ nagyrészeinek a jóindulatát a német nemzetől sikerült egyidőre eltéríteni, ab-

(Bálint Géza őrm. — Budapest — felv.)

ban ennek a semlegesdinek nem kicsi része volt. De az utóbbi években elhallgattak vele a győztesek, mert hiszen Belgiumban úgy rendezkedtek be, mint a maguk portáján. A belga terület a francia hadsereg felvonulási területének számított a németek ellen. Ebben az értelemben már senkinek sem fájt a néhai belga semlegesség, míg aztán most felrobant az utóbbi évek egyik lehangosabb diplomáciai bombája: Belgium bejelentette, hogy a francia és német határok felé egyformán semleges akar maradni. Megint úgy értelmezi a semlegességet, amint az írva és mondva van.

Hát, ide is eljutottunk. Egy látszattal, egy bántó és szemérmetlen hazugsággal megint kevesebb Európában. A belgák végre elismerik azt az egyszerű számtani tételt, hogy a kétszer-kettő nemcsak a németek, hanem a franciák felé is négy. Nem természetes, hogy a franciák ezen felháborodnak?... *

A cápák fel akartak falni néhányszáz embert, akik az elsüllyedt hajó roncsaiba kapaszkodva vergődtek a tengeren. Mégsem falták fel őket a cápák, mert a hajóból kiömlött olaj elterült a vizen, az olajat pedig nem állhatja ez a tengeri fenevad. Inkább lemond az emberhúsról is, de olajos vízbe nem dugja az orrát. Muszáj itt megint a Gondviselésre gondolni. Hát még akkor is van menekvés, ha cáptól hemzsegő tengerbe esik az ember? Így kirendeli a felsőbb rendelkezés mindennek az ellensúlyozóját? Hát akkor mi is itthon, a mi magyar földünkön valami láthatatlan olajtakaró páncéljába burkolódzunk, ha a gondok-bajok és gyötrelmek tengerében már-már elveszünk? Igen, csak így lehet, hogy sem az egyéni gondok cápai, sem a határaink mögött hemzsegő cápák mégsem bírnak bennünket felfalni... *

...nevezett a járőrt egy nagy doronggal megtámadta — olvassuk egy régebbi jelentésben — ...s mivel a felszólítás eredménytelen maradt, a járőrvezető egy lövést adott eredménytelenül... s mivel a támadással nem hagyott fel, ismételt egy lövést adott eredménytelenül... azután harmadszor adott egy lövést eredménytelenül... nevezett azonban még ekkor is csapkodott a doronggal, tehát a járőrvezető megint lőtt eredménytelenül... és azután még egyszer lőtt eredménytelenül... majd végül hatodszor is lőtt és akkor már... eredményesen. Túleredményesen... Ez az öt eredménytelen lövés nem egészen három lépés távolságból történt. Annak idején valahogy szégyeltük magunkat, nem akartunk részletesen írni erről, de azóta is itt kísért bennünket a papiros, amelyről eltelt hónapok és majd évek sem tudják lekoptatni a valóság bántó erejét. Közvetlen-közelből öt eredménytelen lövés... Ennyi próbálgatásra még a legrosszabb öngyújtó is engedelmeskedik, amivel csak játszogatson a gazdája, de a puska mégis másvalami. Se nem öngyújtó, sem pedig holmi furulya, amin százszor is előlről kezdhethük az elrontott melódiát. A puska a mi erőnk és akaratunk záloga. Jó, ha sokáig hallgat a vállunkon s legjobb volna, ha mindig hallgathatna, de ha egyszer meg kell szólalnia, akkor kofakomédiás vaklármát ne csapjunk vele. És most már eltépjük ezt a régi jelentést, ne lábatlankodjék

itt a fiókban, csak még annyit kell mondanunk, hogy öt eredménytelen, meg egy túleredményes lövésnél célszerűbb és emberségesebb az egyetlen egy lövés, amelyik csak... eredményes. Higgadt és erélyes csendőr kezében ugyanis így szokott viselkedni a puska.

*
Hatvanötezer tisztviselőt bocsátottak el Szovjet-országra. Náluk az elbocsátás annyit jelent, hogy ennyi ezret börtönbe zárnak, annyi ezret pedig Szibériába száműznek. Hatvanötezer: szép szám. Még orosz arányokban is. Megszoktuk már náluk az ilyen eseményeket, valamit mégsem értünk. Ez a hatvanötezer tisztviselő az ő nevelésük, hiszen a régi tisztviselői gárdát kiirtották s a helyükben azok ülnek, akik szerintük már a zsenge gyermekkorban bolsevistákká kovácsolódtak lelkiileg. Hát akkor hogyan lehet, hogy most egyszerre ennyi ezer született bolsevistát kell ketrecbe zárniok? Hát már az anyatejjel szívott bolsevizmus ereje is csak ennyit jelent? Ennyit. S ha így megy, akkor néhány éven belül Oroszországban csak börtönlakók és börtönőrök lesznek, ami parádés megvalósítása lesz a népszabadság gondolatának. Ennél mégis csak többet ér ez a mi világunk, amelyik csak a gyilkosokat és tolvajokat zárja börtönbe.

*
A román börtönökben 3—4 elítélt fekszik egy ágyban, ha ugyan annak mondható. Fehérnemű nélkül. Tűzelőjük a megfagyás ellen sem elég, a fertőtlenítő kazánok hidegen állnak. Szappanra fejenként és évenként hat fillér jut, napi étkezésre kilenc fillér, ruházatra pedig évenként huszonegy fillér. Természetes, hogy tele vannak fertőző betegségekkel. Nem mondjuk, hogy a fegyházakból és börtönökből kéjszállodákat kell csinálni, de azért a román rabok helyzete egy kicsit mégis kétségbeejtő és cseppet sem európai. És ezek akarnak millió és millió másfajú ember fölött uralkodni? Nem csoda, ha a rabmilliók sorából nem egy szívesen cserélne olyanokkal, akik nálunk Vácott és egyebütt eszik a korszerű és emberséges magyar rabkenyeret. Még mindig jobb dolguk volna, mint odaát „szabadon“.

Nyugodjatok csendben...

Portyáztatok nappal, fáradtatok éjjel
— Alföldi nagy rónán s szűk hegyi ösvényen. —
...Nyugodjatok csendben
Pihenjétek szépen...!

Orcátok a napfény rága verejtekre,
Máskor havasesőt kemény fagy tetézte.
...Nyugodjatok csendben
Pihenjétek szépen...!

Igaz utatokat csak a gonosz félte,
— Minden jótét-lélek hálát adott érte. —
...Nyugodjatok csendben
Pihenjétek szépen...!

A járőrök táplálkozása.

(Pályázat.)

A múltévi 19. számunkban a táskaélelemmel kapcsolatban közöltünk pályázatot. A pályázat eredményének a közlése során megírtuk, hogy mindössze 16 pályamunkát kaptunk éppen ezzel a nagyon fontos kérdéssel kapcsolatban, amely valamennyi őrbeli bajtársunk egészségét és szolgálatképességét nagyon is közelről — talán elsősorban — érinti. A kevés pályázatból arra következtettünk akkor s ma is arra következtetünk, hogy tervszerű járőr-élelmezés ritka örösn lehet. Egyáltalában az egész kérdésről az a benyomásunk, hogy sok bajtársunk szívesebben bízza a véletlenre az őrjáratbeli étkezéseit, mintsem hogy előre, hosszabb időre torné a fejét: mikor, milyen ennivalót visz majd magával szolgálatba s azt — vagy másként szerzendő ennivalóját — hol és hogyan fogja elfogyasztani. Azt pedig tudjuk, hogy az étkezésben a minőségénél, mennyiségénél, vitaminnál és minden másnál előbbrevaló és fontosabb a rendszeresség. Ha ez hiányzik, akkor előbb-utóbb jelentkezik a — gyomor-baj.

Ennek a kérdésnek a megoldását kívánjuk most mi is elősegíteni azzal, hogy megismételjük a pályázatot. A pályázóknak szabadon, ösztönözten meg kell írniok és meg kell indokolniok, hogy nézetük szerint mik a táskaélelmezés előnyei és hátrányai? Hogyan gondolják a járőrök étkezését rendszeresen megoldhatónak, részint a maguk őrskörletében, részint pedig általában? Hogyan volna összekapcsolható legalább a nagypihenő a rendszeres meleg-étkezéssel? Mik a tapasztalataik, megfigyeléseik azokról a módszerekről, ahogyan ezt a mind tömegesebb, vígan, olesón és egészségesen táplálkozó turisták csinálják? Vannak-e az őrjáratokban olyan megbízható, jobb háztartások, amelyek előre megállapított díjazás ellenében hajlandók a járőröknek bármikor melegített és milyen melegített nyújtani, mi a legjobb táskázó rendszer? stb., stb.

Elsősorban őrsparancsnok-bajtársainkat kérjük, hogy mélyedjenek bele ebbe a kérdésbe. Gondolják át alaposan körletük minden lehetőségét, amely a megoldáshoz közelebb vinné az ügyet. Főszempontok: 1. Rendszer. 2. Minél több melegétel. 3. Táska-zásban változatosság. 3. Gazdaságos megoldás, de nem fukarkodás az egészség rovására, ami elég sok csendőrnak a hibája. Újból hangsúlyozzuk: nyíltan, kertelés nélkül kell a kérdéssel foglalkozni, a bajokat, akadályokat és hibákat le kell írni, úgy, amint vannak, de alapos tanulmányt kell adni arról is, amit tenni lehet és kell.

Pályázatot a csendőrség bármely tagjától szívesen fogadunk. Határidő: december 31, az eredményt a jövő évi január 15-i számunkban fogjuk közölni. A legjobb pályamunkát 50 P, a másodikat 30 P, a harmadikat 20 P jutalommal díjazzuk, de természetesen fenntartjuk magunknak a jogot, hogy ha megfelelő színvonalú pályamunkákat nem kapunk, akkor a díjakat nem, illetve csak részben adjuk ki.

CSENDŐR LEKSZIKON.

97. kérdés. Mit követ el az a csendőr, aki vasúti utazásához jogosulatlanul menetlevelet használ?

Válasz. A csendőrparancsnokságok által kiállított menetlevél közokirat. Közokiratnak tekint ugyanis a törvény minden iratot, amelyet közhatalóság, illetve közhivatalnok hivatali hatáskörében és a részére kijelölt működési kör határai között szabályszerű alakban kiállít. A menetlevél megfelel ezeknek a követelményeknek.

A csendőr tehát, aki szolgálaton kívül — pl. szabadságra — utazik és azért, hogy a vasúti viteldíjat megtakarítsa, az őrsparancsnok tudta nélkül menetlevelet hamisít magának, a büntetőtörvénykönyv 391. §-ába ütköző közokirathamisítás büntetést követi el, amit a törvény 5 évig terjedő börtönnel büntet. Ha a csendőr a menetlevelet utazásra felhasználja vagy felhasználni megkísérli (pl. a vasúti pénztárnál lebélyegezteti, a kassza felmutatja stb.), cselekménye sokkal súlyosabban, a 392. §. szerint minősül. Ez a §. ugyanis azt mondja, hogy aki a közokiratot abból a célból hamisítja, hogy magának vagy másnak jogtalan vagyoni hasznot szerezzen, vagy valakit vagyonában megkárosítson: öt évig terjedő fegyházzal büntetendő. A menetlevél felhasználásával mindkét tényelem megvalósul, t. i. a vasúti költség megtakarításával a csendőr magának jogtalan vagyoni hasznot szerez, a vasutat pedig megkárosítja. De ezenkívül — az okirathamisítással eszmei halmazatban — fennforog még a csalás vétsége is.

Az, hogy a menetlevél szabályszerűen van-e kiállítva vagy sem, a cselekmény elbírálása szempontjából mellékes. A közokirathamisításnak ugyanis nem tényeleme, hogy a hamis vagy hamisított közokirat a részére megállapított minden alakszerűségnek megfelelően; lényeges, hogy a közokirat látszatát keltse és megtévesztésre alkalmas legyen. Mindegy tehát, hogy a hamis menetlevélben van-e iktatószám vagy nincsen, illetve, hogy az iktatószám valódi vagy csak kitalált-e, hogy az aláírás valóban az őrsparancsnok nevét tünteti-e fel, vagy költött nevet: ha a menetlevélben aláírás és címnyomó van, a közokirathamisítás megvalósul, mert a menetlevél így is alkalmas arra, hogy valódi menetlevél benyomását keltse és a vasúti személyzetet megtévesztse.

Ha valakire reábizonyul, hogy jogosulatlanul menetlevelet használt, a súlyos büntetésen felül semmiképpen sem kerülheti el a lefokozást és ennek kapcsán az eltávolítást, mert a Btk. 399. §-a szerint közokirathamisítás esetén a törvényben meghatározott büntetésen felül a hivatalvesztés is kimondandó, már pedig a katonai Btk. szerint katonai egyénekkel szemben ott, ahol a törvény hivatalvesztést rendel, lefokozást kell kimondani. Tekintettel arra, hogy ez a törvénynek olyan kötelező rendelkezése, amely alól semmiféle más törvény-szakasz nem állapít meg kivételt, a haditörvénytörvény nem csak jogosult, hanem köteles a hivatalvesztés, illetve a lefokozást kimondani.

Az itt ismertetett jogszabályok csak arra az esetre vonatkoznak, ha pl. a szabadságra utazó csendőr az őrsparancsnok tudta nélkül állít ki a maga számára hamis menetlevelet. Ilyen esetben ugyanis a csendőrt a törvény magánszemélynek tekintti, aki hivatalánál fogva nem jogosult közokiratot kiállítani. Ha azonban a csendőr számára a hamis menetlevelet az őrsparancsnok állítja ki, vagy ha a csendőr abban az időben, amikor ő maga kiállította, az őrsparancsnokot helyettesítette, a cselekménye még sokkal súlyosabban, a Btk. 393. §-a szerint minősül s ezt már a törvény öt évtől tíz évig terjedhető fegyházzal bünteti. Önként értendő, hogy a lefokozást

Ilyenkor is kötelezően ki kell mondani. Ugyanilyen elbírálás alá esik az őrsparancsnok cselekménye, ha a hamis menetlevelet a maga számára állítja ki.

Miután a csendőr szolgálaton kívül csak a legtrikább esetben jogosult menetlevéllel utazni, a vasúti jegyvizsgáló személyzet a szolgálaton kívül utazó csendőrök menetlevelét fokozott figyelemmel szokta megvizsgálni. Ha a jegyvizsgáló előtt a menetlevél hitelessége vagy felhasználásának jogosult volta kétséges, jogában áll a csendőrt igazoltatni, a menetlevél adatait feljegyezni és a vasútigazgatóságnak jelentést tenni, amely a jelentést a jogosultság megállapítása végett az illetékes csendőrkerületi parancsnoksághoz teszi át.

E törvényes rendelkezésekből látható, milyen súlyos felelősségnek és veszélynek teszi ki magát a csendőr, aki azért, hogy néhány pengő vasúti költséget megtakarítson, közokirathamisítás büntetése vétemedik. A valóságban igen ritkán fordul elő ilyesmi, de azért tudunk esetet, amikor hosszú szolgálati idővel rendelkező idős csendőrtiszt rendfokozatát és nyugdíját veszítette azért, mert menetlevelet hamisított és azt jogosulatlanul felhasználta.

98. kérdés. Nagy Péter alkalmi találkozáskor megvásárolja Kis Pál saját tenyésztésű lovát. A ló kissé sántít s bár Nagy Péter a kialakult vételár felét a ló átvételekor megfizeti, az a megállapodás jött létre a két fél között, hogy a vételár 30%-át a járatlevél átadásakor fizeti meg a vevő, 20%-át pedig akkor, ha a ló sántasága meggyógyul. Másnap az eladó kiváltja és átadja a járatlevelet a vevőnek és az egész hátralékos vételár megfizetését követeli, amit a vevő a megállapodásra hivatkozva megtagad, mert a ló szerinte még mindig sántít. Erre az eladó visszaveszi a járatot s feljeleníti a vevőt, hogy járat nélkül vásárolt lovat. Fennforog-e a 100.000 F. M. 1932. sz. rendelet 574. §-ának 1. pontjába ütköző állategészségügyi kihágás?

Válasz. Az állategészségügyről szóló 1928:XIX. t.-c. életbe léptetése tárgyában kiadott 100.000. F. M. 1932. számú rendelet 12. §-ának 1. bek. 1. pontja szerint a tulajdonos marhalevéllel köteles ellátni a lovat, ha ilyen állatra vonatkozó tulajdonjogát másra átruházza (eladja, cserébe adja, elajándékozza stb.). Ugyanennek a rendeletnek 574. §-a 1. pontja szerint kihágást követ el, aki lovat a 12. §. 1. bek. ellenére marhalevél nélkül forgalomba hoz. E rendelkezés szerint kihágás elkövetésével az eladó gyanúsítható.

A vevő jóhiszeműen járt el, mert a lovat a marhalevél nélkül feltételeesen vette meg, ezenkívül a helyzet másként nem is volt megoldható, mert a tulajdonjogát átruházás alkalmilag jött létre (tehát például nem állatvásáron, ahova marhalevéllel köteles felhajtani lovát az eladó), az eladónak nem is volt marhalevele, saját tenyésztésű állatról lévén szó. A vételnek egvéként más feltétele is volt (a ló meggyógyulása) s így végleges adás-vétel még nem jött létre. Az ügylet feltételeessége miatt még az eladó felelőssége is vitássá tehető a kihágás miatt.

99. kérdés. A m. kir. miniszterium 680. M. E. 1936. sz. a. tényközlés forgalombahozatalának szabályozása tárgyában kiadott rendelet szerint (3. §.), aki nyílt árusító üzletben, piacon (vásárcsarnokban) a közvetlen fogyasztás céljaira triktozás árusításával foglalkozik és az eladási árat egyáltalában nem, vagy nem darabonként és súly szerint tünteti fel, a 3310. M. E. 1928. sz. rendelet 4. §-ába ütköző, a közigazgatási hatóság (a m. kir. rendőrség működése területén a m. kir. rendőrség) hatáskörébe tartozó kihágást követ el. Vonatkozik-e ez a rendelkezés a piacon tojást árusító minden egyénre (őstermelőre), vagy csak a hivatalos tojásárusokra (kofákra)?

Válasz. A rendelet a tojásárusítással foglalkozókra vonatkozik, tehát nemcsak azokra, akik a tojásárusítást élethivatásként, állandóan üzik. Vonatkozik tehát az őstermelőre is, aki alkalmilag áruba bocsátja gazdaságának terményeit. Aki tojást a piacra eladás végett kivisz, az tojásárusítással foglalkozónak tekintendő. Elképzelhető ugyan olyan eset, hogy valaki véletlenül és kivételesen árusít tojást a piacon, azonban a rendelet értelme szerint a tojásárusítással foglalkozást a fentiek szerint kell magyarázni, mert ez a szó megszorító értelmezésével a rendelet kijátszására nyílik tág tér.

100. kérdés. Jogosult-e az, akinek baromfikereskedésre iparigazolványa van, iparüzletének székhelyén kívül is vásárolni baromfit?

Válasz. Az 1900:XXV. t.-c. értelmében az iparosnak vagy kereskedőnek csupán lakhelyén szabad megrendeléseket gyűjteni; lakhelyükön kívül a kereskedők és iparosok csak olyan kereskedőket és iparosokat kereshetnek fel megrendelések gyűjtése végett, akik üzletkörükben az illető áru eladásával vagy felhasználásával foglalkoznak. Baromfikereskedőnek az az eljárása, hogy székhelyén kívül baromfit vásárol, véleményünk szerint a megrendelógyűjtés fogalma alá nem vonható. Hiteles értelmezésre azonban az illetékes iparhatóságnak van joga, mert elképzelhető olyan eset, hogy az ilyen más községbeli baromfikereskedő a helybelieknek elviselhetetlen versenyt támaszt. Ilyenkor megokolt lehet az iparhatóság beavatkozása, amely a más községbeli kereskedő eljárását esetleg főküzlet megnyitásának minősítheti, ami külön iparigazolvány nélkül tilos.

101. kérdés. Az adóhátralékos egyén a tulajdonában levő ingóságokat más neve alatt eladja, mert jószágának lefoglalásától, illetőleg a vételár letiltásától fél. Törvénybe ütközik-e ez az eljárás?

Válasz. A kérdés büntetőjogi eldöntése attól függ, hogy az adóhátralékosnak van-e kielégítésül szolgáló más vagyontárgya is és ezenkívül attól, hogy a kérdéses ingóság a végrehajtási törvény értelmében lefoglalás alá vonható-e? Ha az adóhátralékosnak más vagyona is van, vagy az ingóság amúgyis lefoglalhatatlan lenne, büncselekmény gyanúja nem forog fenn. Ha pedig az adóhátralékos olyan szegény, hogy az az eladott jószág lett volna az adóhátralék kielégítésül alapja, könnyen védekezhetik azzal, hogy végszükségben járt el, mert ő és családja éhezett. Bízva a csendőr az ilyen kérdéseket a pénzügyi hatóságokra, elég szigorúak azok az ilyen dolgokban.

102. kérdés. Jogában áll-e az iparosnak iparát bármikor abbahagyni?

Válasz. Az iparüzés általában jog s nem kötelesség; az iparos tehát bármikor bejelentheti az iparhatóságnak, hogy iparüző jogáról lemond. Ily esetben a bejelentés tényével az iparjogosítvány azonnal hatályát veszti.

Kivételes rendelkezések azonban mégis vannak egyes közérdekű iparokra nézve. Nevezetesen az ipartörvény (1884:XVII. t.-c.) 55. §-a szerint a sütők, mészárosok és kéményseprők az elkezdett iparüzletet tetszésük szerint félbe nem szakíthatják, hanem ily irányú szándékukat kötelesek az iparhatóságnak bejelenteni és annak meghagyására az ipart még bizonyos ideig — a sütők legfeljebb négy hétig, a mészárosok és kéményseprők legfeljebb három hónapig — folytatni. Ezekben az esetekben tehát fontos közérdeketekből — különösen azért, mert a legfontosabb szükségletek kielégítésében a folytonosság megszakadása miatt a lakosság körében zavar és nyugtalanság keletkezhet — korlátozva van az iparosnak az a szabadsága, hogy iparát tetszése szerint abbahagyhassa. E rendelkezések megszegését az ipartörvény 158. §-ának f) pontja kihágásnak nyilvánítja.

103. kérdés. Kinek jár alkuszdíj egy lakás közvetítése után? Jár-e nevezetesen olyan egyénnek, aki nem hivatalos közvetítő (alkusz)?

Válasz. Kikötés nélkül közvetítési díjat csak a hivatalos alkusz (ügynök) követelhet vagy a kereskedő; más közvetítő csak akkor, ha azt neki megígérték.

Hivatásszerű alkusznak, illetőleg a kereskedőnek, aki üzleti körében közvetít valamely ügyletet, jogi helyzete csak abban különbözik más közvetítőtől, hogy az alkusz, illetőleg kereskedő a megbízótól akkor is követelhet a közvetítésért jutalomdíjat, (províziót) ha annak fizetését ki nem kötötték, holott más közvetítőt jutalomdíj csak kikötés alapján illet meg. De mindkét esetben a megbízás a közvetítődíj követelésének alapfeltétele. Oly szerződő féltől tehát, aki az ügylet közvetítésére megbízást nem adott, a hivatásszerű alkusz vagy kereskedő sem követelhet díjazást a közbenjárásért. Megbízó jogviszony keletkezik azonban kifejezett megbízó nyilatkozat nélkül is, ha az ügyletkötő fél a közbenjáró tevékenységét igénybe veszi. Viszont ilyen esetben a körülményeknek olyanoknak kell lenniök, hogy a megbízott tevékenységének igénybevétele abban a tudatban történt, hogy a közvetítésre nem szívességből, hanem díjazásért vállalkozott. A megbízó érdekében kifejtett eredményes közvetítő tevékenység díja nagyságát megállapodás hiányában a bíróság állapítja meg. Az aránytalanul magas alkuszdíjat a bíróság a méltányosság elve szerint mérsékelni szokta.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Gyújtogató tűzoltó.

Írta: BÉRCZES LAJOS törzsőrmester v. (Beled).

1936 március 11-én 1 óra 50 perckor Buruncz Lajos csendőr járőrtársammal ellenőrző szolgálatból hazafelé tartottunk. Az őrsállomástól mintegy 3 km-nyire hallottuk, hogy Beled községben kongatják a harangokat. Sűrű köd volt, nem láhattunk semmit, de veszélyre gondolva, lépteinket meggyorsítottuk, hogy minél előbb megtudjuk a harang félreverésének okát.

Negyedhárom lehetett, amikor megérkeztünk Beled községbe, ahol Pál László* szalmakazla lánokban állt. A helyszínen már ott találtuk az őrs járőrét, Vörös István törzsőrmestert v.-t és Varga István csendőrt. A járőr jelentette, hogy a kazal kb. fél 2 órakor gyulladt meg, egyéb megállapításokat még nem tudott tenni.

A tűznél jelent volt Bor Márton tűzoltó alparancsnok is, aki a tűzoltást vezette. Megérkezésemkor feltűnően katonásan jelentkezett nálam. Kissé ideges magaviseletet is tanusított, de mindennek akkor nem sok jelentőséget tulajdonítottam, mert egyébként igen lelkes és minden tűznél elsőnek megjelenő tűzoltónak ismertem.

A tüzet kb. 4 órára oltották el teljesen. Mi azután még egy ideig érdeklődtünk a helyszín környékén, de a tűz keletkezési okára nézve senkitől sem tudtunk támpontokat kapni. Az épület igen alacsony összegre volt biztosítva, a kazal messze, hátul állott a kertben úgy, hogy attól az épület legfeljebb szélvihar esetén foghatott volna tüzet, így a tulajdonos általi gyújtogatás fennforgása teljesen valószínűtlennek tetszett. Az összes körülményeket figyelembe véve, az volt a véleményem, hogy a tüzet idegen ember gyújtogatása idézte elő.

Tekintettel arra, hogy sötét volt, a helyszíni szemle megtartását elhalasztottam. Virradatkor azután járőrtársammal hozzákezdtem a helyszíni szemléhez, míg Vörös István törzsőrmester v. a község-házán a sértettet és tanukat kérdezte ki, köztük Bor Márton tűzoltóalparancsnokot is, aki a tüzet elsőnek vette észre és a harangokat félreverte. Bor Márton azt adta elő, hogy ő Mihályi községből jött és éppen akkor vette észre a tüzet, amikor a községbe ért, mire azonnal a templom tornya alá szaladt és kongatott. Azután a tűzoltást vezette.

A helyszín alapos átvizsgálása után a kazal közelében, a kertnek a szántóföldek felé eső részén

lábnyomokat találtam. Volt ott ugyan több lábnyom is, de azok közül csupán egy keltette fel a gyanumat. Ez a nyomcsapás ugyanis a kazal felé szabályos lépésekkel haladt, míg onnan távozóban a futás jellegzetes nyom- és csapásképét mutatta. Az volt a feltevés, hogy ez a csapás a tettestől eredhet, mert a nyom friss volt. A gyanús lábnyomok közül egyet kiöntöttem, amely teljesen feltűntette a lábnyomok sajátosságait. A kiöntött lábnyom (jobb láb) 46-os „Okma” talpú cipőtől eredt és sarkán a patkó külső fele hiányzott. A nyomokat követve kijutottam a kertek alatt a mezei útra. Ott elvesztettem őket, mert kemény volt a talaj. Nem csüggedtem, hanem a környéken köröket leírva, tovább kerestem az „Okma” talpú félpatkós nyomot. Fáradtságomnak siker volt a jutalma, mert a nyomot megtaláltam a Bor Márton szomszédságában fekvő szántóföldön. A nyom onnan bevezetett Bor Márton tőszomszédjának, egy Rigó nevű földművesnek az udvarába. Innen a nyom a kertajtón át elvezetett Bor gyepes telkéig. A telket a kerttől egy méter magas drótkerítés választotta el.

A cselekmény elkövetésével a nyomok alapján Rigót gyanúsítottam, mert a sértett az előző napokban falopás miatt feljelentette és Rigó akkor azzal fenyegetődött, hogy a sértett azt meg fogja bántani.

A gyanúkok alapján Rigó lakásán a kérdéses lábbeli előkerítése céljából házkutatást tartottam. A házkutatás nem járt eredménnyel.

Nem ragaszkodtam mereven a Rigó tettességére vonatkozó feltevéshez, hanem új irányban puhatoloztam. Igyekeztem megállapítani, hogy a községben kiknek van 46-os „Okma” talpú lábbelijük. Ez a fáradozás nem volt eredménytelen, mert megtudtam, hogy Bor Mártonnak, az említett tűzoltó alparancsnoknak is ilyen lábbelije van. Egybevetve ezt a tényt az eddigi adatokkal, gyanúm most már Bor tűzoltó alparancsnokra irányult. Meg kellett döntenem ellenbizonyítékokkal Bornak azt a vallomását, hogy előző este Mihályi községben volt. Sikerült megállapítanom, hogy Bor előző este a községházán a kiscsárdagyűlésen vett részt 21 óráig. A gyűlés végeztével a Beled községben levő Virág-féle vendéglőbe ment, ahol 12-én fél 1 óráig borozott.

Fentiek figyelembevételével Bort újból kikérdeztem az alibijére vonatkozólag. Vallomását ekkor módosította, hogy nem Mihályiban, hanem a fentírt vendéglőben időzött. Onnan 12-én fél 1 órakor hazament, levetkőzött és amikor a konyhaajtót be akarta csukni, nagy világosságot látott. Azonnal kiment a szabadba és látta, hogy Pál kertjében ég a szalma. Ezt közölte a feleségével, felöltözött és elment kongatni, majd a tűzoltásnál tevékenykedett.

Bor Mártonnal levétettem a csizmáját és távollétében összehasonlítottam a már megszáradt gipszöntvénnel. A nyom teljesen egyezett (a félpatkó hiányát is mutatta), így Bort már mint gyanúsítottat kérdeztem ki. Addig tagadott, míg az öntvényt elébe nem tettem. Akkor elsápadt, majd könnyezve azt mondotta: „Látom nem lehet menekülni.” Ezután a következőket adta elő:

A vendéglőből távozva, arra gondoltam, hogy jó lenne még bort inni, de pénzem nem volt. Eszembe jutott, hogy tűzoltás után a község a tűz-

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

(Bálint őrm. — Budapest -- felv.)

oltóknak mindig áldomást fizet. Ezért elhatároztam, hogy elmegyek a kertek alá és ott alkalmas helyen tüzet gyujtok, így reggel majd ihatok bort. Elhatározásomat tett követte. Pál kazlát, amely a sűrű fák között volt, felgyujtottam. A gyujtogatás elkövetése után futásnak eredtem a mezei úton. Rigó szántásán át Rigó udvarába, onnan a gyepen és drótkerítésen át saját udvaromba futottam, majd a templomhoz mentem és kongattam. Ezután a fecskendőt készítettem elő és vezettem a tűzoltást. Védmemre csak annyit mondhatok, hogy igen szeretem a bort és így biztosra vettem az ivást, ami meg is történt a reggel a tűz eloltása után.

A bűncselekmény elkövetését Bor Mártonnal tanúk jelenlétében bemutattattam. Elfogtam és a soproni kir. ügyészségnek átadtam. A soproni kir. törvényszék gyujtogatás miatt jogerősen 9 hónapi börtönrre ítélte.

Tüzesetek nyomozása elsősorban azért nehéz, mert a tűz pusztító hatásának rendszerint áldozatul esik azoknak a nyomoknak a zöme, amelyek az eset felderítését lehetővé tennék. Szabadban történt tüzeseteknél nagy fontossága lehet a lábnyomoknak, hisz a gyujtogatónak meg kell közelítenie a gyujtogatás tárgyát és onnan el is kell távolodnia. Erre a leírt eset szép példát szolgáltat. A talált lábnyom fel kellett, hogy tűnjön a járőrnek, mert fordított képet mutatott. A tűzhöz az emberek futnak és a tűz után lépésben távoznak. Arról a nyomról, amely lépésben vezet a helyszínre és onnan futva távozik, alaposan feltehető, hogy a tettestől származik.

Abból a szempontból is tanulságos az eset, hogy milyen rendkívüli indítókok készíthetnek valakit súlyos bűncselekmények elkövetésére.

II.

Pincelopások kiderítése.

Irta: TÓTH LAJOS törzsőrmester v. (Ötvevény.)

1933 őszén egy éjszaka ismeretlen tettes betört Esztergályos János pázmándfalusi lakos pincéjébe és ismeretlen mennyiségű bort lopott. Ugyanazon az éjjelen Hajós Gyula pázmándujfalusi lakos nyitott pincéjéből szintén elloptak két üveg, három litert kitevő szilva- és törkölypálinkát.

Akkoriban a győrszentmártoni őrsön teljesítem szolgálatot. A két lopás nyomozására őrsparancsnokom engem és Simon Menyhért csendőrt vezényelt szolgálatba.

A helyszíni szemle megtartása alkalmával megállapítottuk, hogy Esztergályos János lakása udvarán levő borpincéjének lakatját ismeretlen tettes járomszöggel lefeszítette, azután az ajtót kinyitotta és a pincébe ment, ahol az ott levő lopótökökkel az egyik 200 literes hordóból bort szívott. A pincében a borral telt hordókon kívül más nem volt elhelyezve, így a tolvaj nem vitt magával semmit. A lakat lefeszítéséhez használt járomszöveget a tettes a sértett záratlan kocsiszínjéből vette és magával is vitte, mert a helyszínen nem volt található. A pincében és környékén értékesíthető láb- és ujjnyomot nem találtunk, mert a talaj kemény és száraz volt, a lopótökön pedig ujjnyomot találni nem lehetett. A pince belsejében elhasznált gyufaszálakat találtunk, de nem tudtuk megállapítani, hogy azokat a tettes hagyta-e hátra, vagy a sértett dobálta-e el. A sértett gyanúja felesége egyik rokonára irányult, aki atyja borpincéjéből már több ízben lopott bort.

Ezután a bizalmi egyének kíséretében Hajós Gyula lakására mentünk, amely kb 300 méter távolságra volt. Ott a tulajdonos egy járomszöveget adott át azzal, hogy azt a borospince mellett eldobva találta. A járomszög azonos volt azzal, amely Esztergályos kocsiszínjéből eltűnt.

Hajós pincéjében, amely csak tolózárral volt el látva, üvegekben pálinka, bor, több kenyér és egyéb tárgyak voltak elhelyezve, de a tettes csupán két darab egy és fél literes üveget lopott el. Az egyikben szilva- és másikkban törkölypálinka volt. A tolvaj ezenkívül az egyik kenyérből is lekanyarított mintegy másfél kilónyi és azt is magával vitte. Láb- és ujjnyomokat itt sem találtunk.

Hajósnak is megvolt a maga gyanúsítottja. Egy ottani lakost gyanúsított, aki pálinkát nem főzetett és ennek dacára a lopást követő napon Győrben pálinkát kínált megvételre.

Mindkét sértettet alaposan kikérdeztük arra vonatkozóan is, hogy a lopás előtt idegent nem látta-e a ház körül. Tagadó választ adtak és egyben kijelentették, hogy véleményük szerint idegen tettes szóba sem jöhet. Mindketten meg voltak győződve a maguk gyanúsítottjuk tettességéről. Hajós azt is hozzátette, hogy két éber és harapós házörző kutyája van, amelyek még a helybeli lakosokat sem engedik be éjjel a lakása udvarába.

Nem osztottam a sértettek véleményét. Gyanújukat mint feltevést számításba vettem ugyan, de én az adatokból levont következtetésre építve egészen más tettesre gondoltam.

A két betörést véleményem szerint ugyanaz a tettes követte el, mert a járomszöget, amellyel az első sértett pincéjéről a lakatot a tettes lefeszítette, a második sértett pincéje mellett találták meg. A második sértett pincéjéből kb. 1½ kilogramm kenyér is hiányzott. Ebből arra következtettünk, hogy a lopást nem falubeli, hanem inkább éhes csavargóember követhette el s ezért a nyomozást elsősorban ebbe az irányba igyekeztem bevezetni. Úgy okoskodtam ugyanis, hogy a csavargó — ha tényleg ilyen a tettes — hamar árkon-bokron túl van és akkor bottal üthetjük a nyomát, míg a két helybeli gyanúsítottat, ha feltevésem megdőlne, később is megtalálhatjuk.

A községben puhatoltunk, de senki sem akart tudni idegen csavargóról, ezért a szomszéd községbe, Mindszent pusztára mentünk, amely 5 km távolságra fekszik. Ott megállapítottuk, hogy a lopást követő reggelen egy idegen megfordult a községben, akinél üvegben pálinka volt és azzal többeket meg is kínált. Az idegennél nagyobb darab kenyeret is láttak. Most már biztosra vettük, hogy következtetésünk helyes és a nyomozást jó irányban folytatjuk.

Csavargónk nyomkövetése során megtaláltuk az egyik másfél literes esatos üveget is, ami újabb bizonyítékot szolgáltatott arra, hogy helyes nyomon vagyunk. A tanukat a csavargó külsejére nézve alaposan kikérdeztük és így elég pontos személyleírás birtokába jutottunk. Adatokra tettünk szert arra vonatkozóan is, hogy a csavargó további útját Mindszent pusztáról a 3 km távolságra fekvő Mezőörs község felé vette, de itt elvesztettük a nyomát. Csak 24 órás időelőnye volt, így még reménykedtünk, hogy kézre keríthetjük. Ezért Mezőörsről a közeli örsöket a személyleírás közlése mellett a menekülő tettes elfogatása iránt távbeszélőn megkerestem.

Megkeresésünk alapján a bakonyszombathelyi örs járőre Zucker Emil többszörösen büntetett csavargót elfogta. A bakonyszombathelyi örsre siettünk és a lopás elkövetésére vonatkozóan Zuckert kikérdeztük. Zucker a lopás elkövetését tagadta. Előadta, hogy Pázmándfalun sohasem fordult meg s azt sem tudja, hogy az merre fekszik. A személymotaázás sem vezetett eredményre, mert a lopásból származó tárgyat nem találtunk nála. Ezek után nevezett felismerés céljából való szembesítés végett Mindszent pusztára kísértük, ahol az előző napon ott járt csavargót fel is ismerték benne. Ekkor a gyanúsított a lopás elkövetését beismerte. Azt is elmondotta, hogy a lopás megtörténte előtti napon megfordult a községben. A lopást azért követte el, mert a sopron-kőhidai fegyintézetből az előző héten szabadult, pénze nem volt s kénytelen volt lopás

útján élelmet szerezni. A gyanúsítottat ezután a helyszínre kísértük, ahol a lopás végrehajtását bemutatta.

A győri kir. törvényszék Zuckert, mint visszaesőt, lopás büntette miatt 8 havi fogházra ítélte.

A gyanúsított az eset beismerése alkalmával elmondotta, hogy a lopás elkövetése után, midőn a pálinkát elfogyasztotta, nyugodtan Bakonyszombathely irányába ment. Útközben arra lett figyelmes, hogy valaki kiabált neki, hogy álljon meg. Mikor a hang irányába nézett, két csendőr intett neki, hogy menjen oda. Mikor a járőrhez ért, az egyik csendőr iratot vett elő a táskájából, azután hol rá, hol az iratra nézve azt mormogta, hogy „arca, szája, szeme és ruházata megegyezik“, majd rákiáltott, hogy „hol a pálinka“. Erre a kérdésre majdnem kővé meredt, hogy honnan tudja a csendőr azt, hogy ő lopta el a pálinkát. Elhatározta, hogy le fogja tagadni, mert nála úgysem találnak semmit és emellett ki is tartott mindaddig, amíg a tanuk fel nem ismerték.

Elmondotta azt is, hogy az elkövetett cselekménye miatt bizonyára 7–8 hónapi fogházbüntetést kap, mert hasonló bűncselekmények miatt már többször volt büntetve s mint a fogházban megedződött ember, tudja, hogy mi jár most neki.

Egyszerű, súlya szempontjából jelentéktelen eset és mégis igen tanulságos.

A sértettnek a tettesre nézve rendszerint megvan a maguk feltevése, amelynek igazságához többnyire göresösen ragaszkodnak. A nyomozó csendőr ne essen abba a hibába, hogy a nyomozásnak ezt a kényelmes, önként kínálkozó irányát minden bírálat nélkül magáévá tegye. Nyomozza le ezeket is, de igyekezzék az adatokból levont következtetésekkel más lehetőségeket is kifürkészni és azután azokat feltevés tárgyává téve, lenyomozni. Minél szélesebb alapon, minél több feltevésből indul el a nyomozás, annál valószínűbb a siker.

A járőr a helyszíni adatokból — a kenyérdarab ellopásából — helyesen következtetett. A csavargó személyleírásának a beszerzése, menekülési irányának a megállapítása, nyomonüldözése, valamint a nyomonüldözésnek a környékbeli örsök közreműködésre való felhívásával való kiegészítése mintaszerű volt s meg is hozta az eredményt.

Nyakunkon a tél. Sok a nyomorgó ember. Vajjon ezen a télen is kinyílnak a csendőrszívek és csendőrtárcák úgy, mint az elmúlt években?

Cipők, csizmák, katonai szíjzatok és bőrfelszerelések ápolására és fényesítésére
MAGYAR GYÁRTMÁNY!

Különleges Hízetési kedvezmény a m. kir. csendőrség tagjai részére.

Egyes bútorok és teljes berendezések. Szőnyegforrás. Ébéd- és futószőnyegek, szelönok, paplanok stb. Ágynemű és fehérnemű vásznak. Női és férfi divatszövetek.

12, 18, 24 havi előleg nélküli részletfizetésre

LAKÁSBERENDEZŐ-nél Budapest, VI, Liszt Ferenc-tér 5. sz. Telefon: 1-271-77

Mintaárjegyzéket és modellárjegyzéket küldünk huzatmintákkal

A műemléknek

nyilvánított templomok lerombolását is elrendelte most már Moszkva, mert azt tapasztalta, hogy az emberek nagy tömegekben látogatják azt a helyet, ahol hivatalos felfogás szerint — nincs Isten. Nagy tömegekben, dacára, hogy a „felvilágosítás” immár húsz éve folyik ott írásban, előszóval s nem ritkán géppuskával vagy kényszermunkával. Ha lerombolják e parancsszóra most már a megmaradt néhány templomot is, Moszkva megszabadult — az Istentől?...

Spanyolföldön ugyanezt csinálják Moszkva bérencei. Üszkös gerendák, szétvert oltárok, porbagyalázott Úr-teste és kínhalált halt istenszolgái jelzik az útját az istentelenségnek. Mert ez az egyik útja — az elvtársak szerint — a boldogtalan emberiségnek ahhoz, hogy e földön elérjék a természetadta vágyat: boldognak lenni. El az Istennel, elsősorban Vele, aki ennek szerintük útjában áll... El Vele, aki megalkotta az Embert és aki az állattól azzal tette különbözővé, hogy szívet helyezett beléje, amely szív néha megremeg, néha, ha beteg az édesanyád, vagy gyermeked, megrázkódik, ha ártatlant ér a büntetés, vagy ha csöppnyi madár kerül eléje elcsigázva, megtépve, szívet, amely az agyat is el látja élettel, erővel ahhoz, hogy örültségeket gondoljon ki vagy hajtson végre, de ahhoz is, hogy ha bajba jut, keresse az egyetlen helyet, ahol az emberek, gépeken és mindenségen túl segítséget kapnak vagy legalább remélhet, az Istent.

Lehull még sok kereszt és templom, eliramlik az élet még sok Isten-szolgájából, betemetnek az égő templomok hamvai még sok-sok szószéket, de ez az örület azért sohasem győzedelmeskedik, mert szívet — nem tud teremteni...

ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL P 65-től
EBEDLŐSZÖNYEGEK P 28-tól
Fotelágyak, paplanok, vasbútorok, futószőnyegek, fűtőszőnyegek, ruhaszőnyegek, „Baross” Szőnyeg- és Kárpitosüzlet
Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.
A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény

IROGEP HUNGARIA és RHEINMETALL
ú és újjáépített hordozható és nagy irodai írógépek
hordozható, rogzepes, ökéletes kivitelben, messzemenő, ótállással

FORBATH és REVÉSZ
Budapest, V., Bálvány-u. 26. — Tel.: 1-102-19
A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény és kedvező fizetési feltételek

Zamorski Kordján lengyel tábornok köszönete.
Zamorski Kordján dandártábornok, a lengyel rendőrség főparancsnoka, *Folkusfalvi Folkusházy* Lajos altábornagy úrhoz intézett levelében meleghangú köszönetét fejezte ki azért a fogadtatásért, amelyben a csendőrség a vezetése alatt állott küldöttséget részesítette. Az itt látottakkal kapcsolatban ez alkalommal is elismerését nyilvánítja úgy a tisztikar, mint a legénység katonaság magatartása, szelleme, fellépése, valamint a kiképzés magas foka felett. Üdvözlét küldi azoknak a tiszteknek és csendőröknek, akikkel találkozott, különösen pedig azoknak a tiszteknek, akikkel állandó érintkezésben volt és akik a megtekintések során előadásokat tartottak.

Nemes Suhay Imre altábornagy úr, a szombathelyi m. kir. honvéd vegyes dandár volt parancsnoka, nyugállományba vonul s október 24-én búcsúzott el a szombathelyiektől. A csendőrséget magas szolgálati állásában is meleg barátságával tüntette ki, lapunknak pedig évek óta volt munkatársa. Nem mulaszthatjuk el, hogy mindezekért most köszönetet mondjunk.

Országos lovasmérkőzések. Október 18-án és 19-én Nyiregyházán megtartott országos lovasmérkőzéseken a budapesti 3. lovas tanalosztálytól résztvevő *Kriesfalussy-Hrabár* Sándor százados *Helvécia* nevű és vitéz *Bíró József* százados *Kont* nevű szolgálati hátsólovával. A díjlovaglás középkategóriájában *Kriesfalussy-Hrabár* Sándor százados a negyedik, míg vitéz *Bíró József* százados a második helyezést érte el.

A Magyar Rendőrben „Megjelent az első magyar bűnügyi nyomozástan” cím alatt közölt könyvkritikát átvesszük lapunk hasábjaira, részint köszönetképpen, hogy rendőrbajtársaink ilyen figyelemmel és elismeréssel irnak dolgainkról s részben azt is mutatja ez a közlemény, hogy mi magunk talán túlságosan is szerények vagyunk, amikor csendőr-teljesítményeket lehet észrevenni és észrevétni. Itt következik a cikk, amely a rendőrség elismert szakemberének és írójának tollából származik: „A m. kir. csendőrség két kiváló tagja: *vitéz Ri-egh* Rajmond és *Olchváry-Milvius Attila* csendőrnagyok olyan feladatra vállalkoztak, amelynek megoldása nemcsak felkészültséget, széleskörű ismeretet, hanem a rendszerbeöntés hatalmas készségeit tételezi fel. A feladat első része megoldást nyert. „Bűnügyi nyomozástan” c. könyvünk II. kötete az elmúlt hetekben jelent meg a könyvpiacra. A bírálat akkor értékes, ha a l'art pour l'art öncélúságával, minden tekintet nélkül, érdemet és hibát egyaránt feltár. Én ilyen bírálatra vállalkoztam s amikor ezt a könyvet a kritikus szemüvegén áttanulmányozva letettem, rájöttem arra, hogy a tökéletességgel körülbástyázott munkán egyetlen rés sincs s itt a bírálat csak az érdemekre szorítkozhatik, de hibákra nem. Ha részletekbe bocsátkozva venném bonckés alá ezt a munkát, az eredmény

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös tér 1 Telefon: 1-848-32, 1-404-10

Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi (dolmányt 24 havi) gh. levonás mellett: egyenruhát, polgári ruhát, fehérneműt és minden felszerelést.

Idéki megbízottak

A vidéki csendőrség előnyösen ismert szállítója

SÁNDOR REZSŐ

ÓRÁSMESTER, ÉKSZERÉSZ

NYIREGYHAZA

TEL.: 229

Elsőrendű márkás órák 5 évi jótállással, szebbnél-szebb ékszerek, ébresztő és fali órák, a csendőrség részére **részletre** is. Választékot portómentesen küldök. Javításokat szakszerűen végzek. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

epiteton ornansok gyűjteménye lenne. Célszerűbb erről a műről a magasabbrendűség átfogó szemléleteiből kiindulva ismertetést adni. A büntetőjog elméleti és gyakorlati művelői a kriminológiáról és kriminalisztikáról még egy évtizeddel ezelőtt is csak mint gyakorlati ismeretekről emlékeztek meg, amelyeknek a tudományhoz semmi közük nincs. *Hanns Gross*, a kriminalisztika alapvetője, maga is úgy nyilatkozott, hogy a nyomozástan tulajdonképpen csak ismeretek tára, bár ő az *Archivum*-ban a tudományokat jellemző rendszerezéssel is kísérletezett. Az emberiség defenzív szükséglete és az ennek nyomán fellépett fejlődés visszatartóhatatlan erővel ösztönözte a gyakorlat embereit a tudományra fejlesztésre. A jogot vagy az orvostudományt a tudomány egész sorát a szükségesség emelte tudománnyá. Különösen a büntügyi hatóságok tagjai és az orvostudomány művelői voltak azok, akik az utolsó évtizedek megfeszített munkájával, egymással karöltve vívták meg a harcot egy új tudomány világrahozataláért. A két neves szerző munkája ebből a szempontból határkövet jelent nemcsak a magyar tudományművelés országútján, hanem ezen túl is, ahol ez az országút belekapcsolódik a tudomány nemzetközi úthálózataiba. A szerzők a közismerten bötermesű német és olasz szakirodalmat is megelőzték a nyomozástan minden szakmáját felölelő hatalmas munkájukkal, a magyar tudásnak és a magyar élni akarásnak még ma fel sem mérhető jelentőségű, nagyszerű tanujelét adták, amely nemzeti és gyakorlati szempontból egyaránt minden babért megérdemel. Hozsannával üdvözlöm a szerzőket azért is, mert ez a könyvük mutat rá a nyomozómunka magasabbrendűségére és arra a szétágazó ismeretkörre (logika, lélektan, vegytan, bonctan, fizika, technológia, ijtán, tereptan, taktika stb.), melyet a nyomozás megkövetel, a könyv így a nyomozó hatóságok munkájának megbecsülését is jelenti. Ma, amikor az egyik főiskolánk szükségesnek látta, hogy a nyomozástannak tanszéket juttasson, ez a könyv talán előfutárja lesz a nyomozástani főiskola jövőd felállításának és bizonyítéka a felállítás szükségességének, melyen a két testvér-testület: a csendőrség és rendőrség tagjai magasabb speciális kiképzésben részesülhetnek.

Ennek a 652 oldalas könyvnek valóban mesteri az összeállítás. A legszembetűnőbb az a rendszer, amelyben az anyagot a szerzők feldolgozzák, az eddigi széttagoltságot mintha varázsvesszővel szüntették volna meg. A módszer a tudomány és gyakorlat emberét egyaránt kielégíti. Oktat és ismerteti, a lehetőségek ezer és ezer változatát feldolgozza. Általános szabályokat épp úgy nyújt, mint részletmegvilágításokat. Példákkal könnyíti meg a megérthetést. A célszerűség szigorú következetességgel húzódik végig a tartalom, az élettől sehol sem szakad el, bámulatos szívóssággal fonódik össze az élet minden vonatkozásával. A könyvnek bár két szerzője van, egy lélekkel, egy akarással egységet teremtettek. Nemesak anyaggyűjtemény, hanem sok újítás és kiváló konstrukciók önálló és eddig nem ismert módszerek tárháza. Képei és ábrázolásai nagyon jók és hasznosak. A könyv a nyomozó hatóságok tagjainak nemcsak, hogy hasznos segédesszke, hanem egyenesen nélkülözhetetlen. A magyar rendőrség a testvérintézmény két kiváló törzstisztje sikerének örömeiben szinte együttérzéssel osztozik. *Dr. Unger Jenő* rfogalmazó, jogakadémiai magántanár.

Kegyeleti staféta Tatatóvárosan. Tatatóvárosan október 11-én tartották meg a 13 aradi vértanu emlékünnept. Az ünnepség keretében kegyeleti staféta indult Tatatóról Tóvárosra át a tóvárosi és tatai hősök szobrához. A kegyeleti stafétában öt csapat indult; a tatai csendőrség gyalogtanalosz-tály két csapattal szerepelt. A gyalogtanalosz-tály „A” csapata elsőnek, a „B” csapata másodiknak helyezte el koszorú-ját a két község hősi emlékművéhez.

Egy gyanúsított ellenszegülése és támadása. *Fábián József* és *Kovács Gyula* csendőrökből állott fehérgyarmati őrsbeli járőr október 17 óra tájban testisértési ügyben gyanúsítottként ki akarta kérdezni *Tomori Lajos* fehérgyarmati lakost. A járőr bizalmi egyénekkel a gyanúsított lakására ment és *Tomorit* felszólította, hogy kikérdezés végett kövesse a járőrt a vásártéri cédulaházhoz. *Tomori* ellenszegülési szándékából megragadta *Kovács* csendőr szuronyát. *Kovács* csendőr a szuronyt kirántotta a gyanúsított kezéből. *Tomori* ekkor az istállóba rohant és vasvillát ragadva támadt a járőrre. A járőr *Tomoritól* elvette a vasvillát, de *Tomorit* megbilincselnie nem sikerült, ezért segélyt kért a laktanyából. *Várnai János II.* törzsrőrmester v., őrsparancsnok és *Tökés József* törzsrőrmester v. megérkezése után az ellenszegülő gyanúsítottat megbilincseltek. Az őrs *Tomorit* átadta a kir. ügyészségnek. Dulakodás közben *Kovács* csendőr jobbkeze mutatóujján könnyű természetű sérülést szenvedett. Fegyverhasználat nem történt. — A *pesthidegkúti* őrs egyik járőre október 14-én *Fülöp Róza* volt pesthidegkúti lakost tiltott visszatérés miatt *Pesthidegkúton* őrizetbe vette és az őrsre kísérte. Az őrsparancsnok *Fülöp Rózának* a *Budakörnyéki* járás főszolgabírájához való elővezetésével *Deák János* csendőrből álló járőrt bízta meg. *Deák* csendőr nevezett nő a főszolgabírói hivatalhoz, majd innen a vár megye székházához kísérte. Az itt történt átadás után a nő hirtelen *Deák* csendőrhöz ugrott, kezításkájával arcába csapott és a védekező csendőr jobb kezefejét összekarmolta. A sérülés 8 napon belül gyógyul. Sérülését a pesthidegkúti őrsön gyógykezelik. Fegyverhasználat nem történt. Mindkét ügyben kivizsgálás indult.

Baleset. *Baji László* őrmester és *Pallag Ferenc* csendőrből állott móri őrsbeli járőr október 16-án fél 19 órakor útvonalportyázásra indult. 19 óra 10 percek a járőr a község nyugati kijáratára felé eső Győri-út sarkához ért, ahol a gyalogjárőr az úttestre akart átmenni. *Baji* őrmester átugrotta az árkot, de a tulsó oldal sáros talaján megesúszott, hanyattesett és szuronya a közvetlen utána induló *Pallag* Ferenc csendőr jobb combját keresztültszúrta. *Pallag* csendőrt kórházba szállították. A baleset ügyében kivizsgálás indult.

Szétrombolták a kazánszoroszi Széchenyi-emléktáblát. A festői szépségű Kazán-szorosban évtizedek óta márványtábla hirdette *Széchenyi István gróf* művének emlékét. A márványtáblát „ismeretlen” tettesek a napokban csákány-ütésekkel teljesen elpusztították.

Dicséret. *A m. kir. Belügyminiszter úr* dicsőre okirattal látta el: a budapesti I. kerület állománnyából: *Kovács* Domonkos nyugállományú alldgy-ot 37 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt általában, de különösen szakasparancsnoki minőségben kifejtett értékes és igen hasznos szolgálatait, valamint példás magaviseletéért; *Kéri János* ny. áll. alldgy-ot 32 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt különböző beosztásokban kifejtett hasznos szolgálatait.

Ha órára, ékszerre, alpakka evőkészletre van szüksége, kérjen költségmentes bemutatást. Órálmért, ékszereimért legmesz-szebbmenő jótállást vállalok.

Alapított: 1875.

NEUBART SÁNDOR

órás és ékszerész. Oklevéllel kitüntetett órásmester

SZÉKESFEHÉRVÁR/NÁDOR-U. 23.

HÁLÓK ÉBÉDLŐK ÚRISZOBOK

BUDAPESTI BUTORSZALON K.F.T.

BUDAPEST, VIII., BAROSS-UTCA 21. SZ.

Nagy választék. Kedvező részletfizetésre!

Képviseletünk rajzaikat meghívásra dímentesen bemutatja.

Triumph írógépek

a legmegbízhatóbbak, elküldjük postán kipróbálásra.

Vezérképviselet: Budapest, VI., Podmaniczky-utca 1.

ért; Szabó Károly I. ny. áll. alhdgy-ot hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt őrs- és szakaszpáncsnoki minőségben kifejtett értékes és hasznos szolgálatait; *vitéz Juhász Gyula* ny. áll. thts-t hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt általában, de különösen az utolsó 7 évben a 3. lovas tanalosztálynál segédoktatói minőségben kifejtett hasznos szolgálatait; *Cseresnyés Pál* thts-t hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt általában, de különösen az utolsó 6 évben az irodai szolgálatban kifejtett hasznos szolgálatait; *Hegedűs Péter* és *Horváth-Kulcsár István* szv. thts-t hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a gazdasági és számviteli szolgálat különböző ágazataiban kifejtett hasznos szolgálatait; *a pécsi IV. kerület állományából: Gáspár István* I. alhdgy-ot 36 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén általában, de különösen 1927 óta szakaszpáncsnoki minőségben teljesített hasznos és értékes szolgálatait; *Németh János* I. és *Kadarkuti János* alhdgy-ot a közbiztonsági szolgálat terén, de különösen szakaszpáncsnoki minőségben teljesített értékes és eredményes szolgálatait; *Pozsonyi József* és *Pető Elek* alhdgy-ot közel 6 éve szakaszpáncsnoki minőségben kifejtett, kiválóan eredményes és igen értékes szolgálatait, valamint példás magatartásait; *Nagy Benjamin* alhdgy-ot igen hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén általában, de különösen szakaszpáncsnoki minőségben kifejtett hasznos és eredményes szolgálatait; *Haraszti István* alhdgy-ot hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt általában, de különösen az utóbbi 15 éven át a gyalog tanalosztályoknál segédoktatói és szolgálatvezetői minőségben kifejtett igen hasznos és értékes szolgálatait; *Szabó Béla* szv. thts-t hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a gazdasági és számviteli szolgálat különböző ágazataiban kifejtett hasznos szolgálatait. *A budapesti I. kerület parancsnoka dicső okirattal látta el: Kalocsai János, Gyarmati Imre* thts-t, *Veres András* és *Kecskeméti Mihály* tőrm. v-at csendőrségi szolgálati ideje alatt általában, de különösen nyomozói minőségben kifejtett szakszerű és igen eredményes működéséért. — *A pécsi IV. kerület parancsnoka dicső okirattal látta el: Pusztai János* tőrm. v-ét és *Farkas György* őrm-t, mert — az előbbi 1932., 1933. és 1936. években Kenderesen, az utóbbi 1931. és 1932. évben Gödöllőn, az utolsó 3 évben pedig Kenderesen a különleges és megerősített őrszolgálatot teljes odaadással, kiváló lelkiismeretességgel és eredményesen teljesítette; *Bittó Ferenc* tőrm-t azért, mert mint járőrvezető, 1932. és 1935. években 1039 P kárértékben elkövetett ötréndbeli tehénlopás tettesait átlagon felüli buzgalommal és hozzáértéssel kinyomozta, a bűnjelket biztosította és a tetteseket az igazság-szolgáltatás kezére jutatta; nyilvánosan megdicséri: *Puskás Ferenc* tőrm-t, mert az utóbbi két évben a kenderesi különleges és megerősített őrszolgálatot teljes odaadással, kiváló lelkiismeretességgel, eredményesen teljesítette. — *A pécsi IV. kerület parancsnoka megdicsérte a tamási őrs minden tagját* azért, mert egy szektának füzeteket terjesztő vidéki ügynököt feltűnés nélkül megfigyelés után elfogta és a kir. járásbírósnak átadta.

Pénzjutalmazás. *A m. kir. Belügyminiszter* úr a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredményes tevékenységéért a csendőrségi jutalmazási alpból a *budapesti I. ker. állományában Kecskés András* II. és *Molnár Géza* tőrm-t 50–50 P, *Nagy Albert* thts-t, *Fodor Ferenc* I. és *Antal János* tőrm-t, valamint *Takács István* cső-t 25–25 P *pénzjutalomban részesítette.*

Csendőrségi Közlöny 20. szám. Személyes ügyek. Miniszteri rendelet. *Állandó nyugállományba helyeztek:* *Tapolcsányi Ernő, Vig Rezső* budapesti I., *Fazekas János* székesfehérvári II., *Lőrinczy Dénes* debreceni VI., *Garai János, Miklós István, Zsolnai János, Mészáros Gábor* és *Vadász Péter* miskolci VII. kerületbeli thts-ek. — *Várakozási illetményekkel szabadságoltatott: Alföldi Károly* szegedi V. kerületbeli thts. — *Névváltoztatások:* *Káger István* prbeső. családi nevét „Kincses“-re, *Zelenák Mihály* prbeső. „Zöldesi“-re, *Schmidt Antal* prbeső. „Zsámbéki“-re változtatta belügyminiszteri engedéllyel. — *Szabályrendeletek:*

Gyülekezési jog korlátozása. — „A-120.“ jelzésű, „Honi légvédelmi jelző utasítás“ című szolgálati könyvvél a csendőrségi alakulatok és szervek ellátása. — Bejelentés kötelezettségének teljesítése csendőregyének részéről. — Távbeszélő díjkezdvezmény megújítása tiszték és köztisztviselők után. — Próbacsendőrök illetményeinek (csendőrségi pótdíj, élelmezési pénzátalány) újabb szabályozása. — A m. kir. belügyminiszter a Baranya vármegyébe kebelezett Sásd és Hőnyék községek egyesítését — Sásd végleges névvel — elrendelte. — Értesítés a m. kir. belügyminisztérium VI.—c. osztályának elhelyezéséről, postafiók és távbeszélő számáról.

A magyar népdal családfája. Ezzel a címmel jelent meg *Tiboldi József*-nek Rózsavölgyi és Társa, Budapest, kiadásában egy 196 oldalra terjedő zenetörténeti műve. A kiváló zenészerző és énekpedagógus úttörő és hűzágpótló művében a magyar népdal fejlődését ósidőktől kezdve napjainkig végigkíséri s a magyar népdal családfájának szemléltető összeállításával kapcsolatban a magyar dalnak több, mint másfél-száz fajtáját sorolja fel s azokat biológiai, lélektani, művelődéstörténeti, etnográfiai, esztétikai és pedagógiai szempontjából ismerteti. Külön fejezetek foglalkoznak a magyar népdal eredetével, stílusával, az ősmagyar hangsorokkal, a pentatonikával, fitmussal tempoval, hangsúllyal, az előadás módjaival s az úgynevezett cigányzenével, cigányzenekarokkal, a népdalok gyűjtésével, azoknak a nemzeti kultúra és a nemzeti nevelés szempontjából való jelentőségével és minden olyan kérdéssel, mely a népdalkultusszal kapcsolatban felmerülhet. Műtán a szöveg között a legszebb magyar népdalokból össze-szen 101 dal van mellékelve, a könyv a szakemberek és a közönség számára részben forrásmunkát, részben pedig szórakoztató segédesszközt jelent, melyet tanítók, tanárok, karnagyok, szakemberek, etnográfusok, zene- és dalkadvelők használnak forgathatnak. Dalárdák részére is hűzágpótló értéket jelent. Ára 8.— P.

Mignon-egykezes kis írógépet keresnek megvételre. Ajánlatokat kérjük a szerkesztőségbe.

Csendőrségi tollforgót árusít, köt, javít *Várfai (Vlahina) Mihály* ny. szakaszsztiszt, Budafok, Pozsonyi-út 29., *Dél József* ny. thts, Budapest, VII., Amerikai-út 74. szám., *Fekete Imre* ny. törzsőrmester, Új-Hatvan, Toldi-utca 2. Árak és munkadíjak: szép, új díztoll, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5–6 P, régi toll átkötése 1 P, pótlással 2 P, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli. — *Papp Ferenc* ny. törzsőrmester (*Hajduböszörmény, Szilágyi Erzsébet*-körút 35.) kappanfarokból különleges gondnal készült tollforgókat 30, 25 és 20 P-ért árusít. Megtekintésre vételkötelezettség nélkül küld tollforgót, az esetleges visszaküldés postai költségét azonban az érdeklődőknek kell viselniük.

Melléklet. Lapunk mai számához csatoltuk a Szalay és Richter sport stb. áruház (Pécs, Király- és Mór-utca sarok) mellékletét.

SZEMÉLYI HIREK.

Új szakaszpáncsnokok. A szombathelyi III. kerületben: *Millei István* és *Urban Miklós* thts-ek; a szegedi V. kerületben *Sipos Lajos* thts.

Új és újjáépített

ÍRÓGÉPEK

vásárlásánál forduljon a csendőr bizalommal

EURÓPA írógépvállalat

Budapest, Honvéd-17. Szabadság-tér sarok

KELLÉKEK: • KARBANTARTÁS! • JAVÍTÁS!

• m. kir. csendőr-eg. tagjainak kedvező ft. elláték

Kérjen árjegyzéket.

Steyr-Puch-Everest kerékpárok!
10-15-20 pengős havi részletre!

Szigeti Károly Budapest,
V. Vízvárad utca 11/a. Emlék.

KAUFMAN A. ÉS TÁRSAI

Budapest, II. Margit-krt. 52
Telefon: 1-525-36.

Csendőrségi nyomtatványok és felszerelési cikkek nagy raktára. Árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk. Pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról cégünk régi jó hírneve kezkeszkedik.

Új őrsparancsnokok. A budapesti I. kerületben *Bakó Lajos* és *Kárpáti Béla* t. m. v.; a székesfehérvári II. kerületben *Ferenczy István* II. t. m. v.; a szegedi V. kerületben *Horváth István* III., *Szabó Lajos* I. és *Kovács István* III. thts-ek; a miskolci VII. kerületben *Molnár János* thts.

Hazasságot kötöttek. Vitéz *Borgóy János* t. d. g. y. *Tomaschek Edina*-maria urnőggel Győrött és *Vass Erőre* t. d. g. y. *Mosvay Juci* urnőggel Debrecenben. — A budapesti I. kerületben: *Sánta Anasztás* thts. *Boronte* Erzsébettel Kecske-méten, *Bakó István* t. m. v. *Tóth Matildával* Budapesten, *Kis-halmi István* t. m. *Kovács Mária*val Bián, *Nyikos Imre* t. m. *N. Szoke Juliannával*, *Csaba Gyula* t. m. *Erdei Mária*val Mezőtúron, *Gombos Sándor* t. m. *Szakács Paulával* Nográdon, *Fekete József* III. t. m. *Nagy Lidiával* Sárobgárdon, *Munkacs János* t. m. *Tandi Rózával* Gyomán; a székesfehérvári II. kerületben: *Várnagy József* thts. *Schneider Katalinnal* Lovasberény községben, a szombathelyi III. kerületben: *Varga József* VI. t. m. *Miókovits Teréziával* Nagyatád községben; a pécsi IV. kerületben: *Kardos József* II. thts. *Németh Irmával* Szekszárdon, *Kerekes András* t. m. *Ottkari Ilonával* Izsákon és *Pintér János* III. ny. áll. t. m. *Audrecht Gizellával* Mecsekszabolcsban; a szegedi V. kerületben: *Szinnyai László* t. m. *Molnár Lidiával* Tiszakürtön; a debreceni VI. kerületben: *Molnár Antal* t. m. *Veres Teréziával* Enese-nesen, *Csenki Pál* t. m. *Hosszú Irén*nel Debrecenben, *Nagy Gábor* t. m. *Hirpi Zsófiával* Vértesen, *Szabó Bálint* t. m. *Dézi Gizellával* Hajdubogason, *Eszenyi János* t. m. *Hendzsel Sárával* Gacsályban, *Tukacs Mihály* t. m. *Molnár Ilonával* Gacsályban és *Leveles Mihály* vái. szab. t. m. *Berey Karolinával* Visszen; a miskolci VII. kerületben: *Halász János* t. m. *Baráth Juliannával* Gyomán, *Csomor Géza* t. m. *Pál Piroskával* Sajókazincen és *Szekeres István* t. m. *Borbás Piroskával* Jászapáiban.

Családi hírek. Született: *Siroki József* t. m. nek *Rozália* leánya, *Jakab Imre* t. m. nek *Eva-Margit* leánya, *Zoltán* István t. m. nek *István* fia és *Kertész Lajos* thts-ek Ágoston fia; a székesfehérvári II. ker. ben *Farkas Ferenc* t. m. nek *Mária* leánya, *Kondor András* t. m. nek *László-András* fia, *Böröndi Gyula* t. m. nek *Gyula* fia, *Dóra József* t. m. nek *Iren* leánya, *Nagy János* II. t. m. nek *Zita-Margit* leánya és *Rakó Sándor* thts-ek Sándor-Mihály fia; a szombathelyi III. kerületben *Bántó János* thts-ek *Ferenc* fia, *Sólyom Jenő* t. m. nek *Jenő-László* fia és *Kovári Károly* t. m. nek *Margit* leánya; a pécsi IV. kerületben: *Bakos Miklós* t. m. nek *Magdolna-Eva* leánya, *Felföldi Gyula* t. m. nek *Ibolya-Margit* leánya és *Kasza Mihály* ny. áll. t. m. nek *Rózsa* leánya; a szegedi V. kerületben: *Nagypál Imre* t. m. nek *Imre* fia, *Szentmihályi Pál* t. m. nek *István* fia és *Szántó Sándor* t. m. nek *Sándor* fia; a debreceni VI. kerületben: *Oláh István* t. m. nek *Tibor* fia, *Szabó Lajos* I. thts-ek *Magdolna* leánya és *Varga Imre* I. thts-ek *Irma* leánya; a miskolci VII. kerületben: *Szekeres István* thts-ek *Ilona-Eva* leánya, *Darázs Dezső* t. m. nek *László-József* fia, *Nagyfejő János* t. m. nek *Eva-Iren* leánya, *Ferenci Márton* thts-ek *Aida-Ilona* leánya, *Bari József* t. m. nek *Valéria-Veronika* leánya és *Benei János* t. m. nek *Tibor-István* fia. — Meghalt: *Szabolcs Ferenc* budapesti I. kerületbeli t. m. *Mária* leánya; a szombathelyi III. kerületben *Dombóvári István* t. m. *István* fia és *Gelencsér Lajos* t. m. *Lajos* fia, *Ujvári József* pécsi IV. kerületbeli t. m. *Győző* fia és *Fenyves Ferenc* miskolci VII. kerületbeli t. m. *Edith* leánya.

Elhaltak. A budapesti I. kerületén: *Imecs Albert* és *Liska Sándor* ny. áll. thts-ek, a szegedi V. kerület állományában *Karsai András* ny. áll. thts. és a miskolci VII. kerület állományában *Péczeli János*, *Cseh János* és *Nagy János* II. ny. áll. thts-ek.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási átcsiszolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közzéadjuk, írja rá a kézirat oldalára piros íróval: „Szó szerinti közlésért kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel, kettes sortávolságra, kézírással pedig jól olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kéziratot nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válaszbellyel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közzélni, sem pedig utánnyomatni. A nyomdai korrektúrát mi végezzük, korrektúralevonatokat csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különlenyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, V., Honvéd-utca 10.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetekben; magánleveleket akkor sem írunk, ha a beküldő válaszbellyel mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldőik kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jellegűleg legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy útjegy számát választani. Annak, aki jelégét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrségsziken” rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési díj felét fizetik. Előfizetni csak legalább félére lehet. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekk-számlájára befizetni. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Böszörményi-út 21. szám.”

TELEPES ÉS HÁLÓZATI RÁDIÓK GRAMOFONGÉPEK ÉS LEMEZEK CSILLÁROK

Részletre is legolcsóbban. Csereakció.

Reich Miklós cégnél

Budapest, VI., Vilmos császár-út 45. szám. Nagymező-utca sarkon.
Kérje a legújabb árjegyzékét!

A m. kir. csendőrség és rendőrség tagjainak árengedmény.

A m. kir. csendőrség
kedvelt bevásárlási helye

VÉRIES ÉS TÁRSA BARTA

CSENDŐRSÉGI SZAKÜZLET

BUDAPEST, VII., KIRÁLY-UTCA 93. SZ.

TELEFON: 1-436-51.

Kedvező fizetési feltételek! Minőségben elsőrangú. Mintacsomagot bérmentre vételkötelezettség nélkül küldünk.

Alku nélkül bútor
szabott áron:

NAGY ZSIGMOND

VI., Lázár ucca 3.

Árak a bútoron.

Galamb. Az 1930. évi XXVI. t.-c. alapján rendszeresített csendőrségi pótdíj és az esetleg élvezett korpótdíj csak azoknál képez nyugdíjba számítható javadalmazást, akiket 1. a szolgálatban valósággal eltöltött 40 év után vagy 2. életük 60-ik évének betöltése után vagy pedig 3. mint mindennemű szolgálatra alkalmatlanokat felfüggesztésük után helyeztek nyugállományba. Ezt az eljárást is csak olyanoknál lehet alkalmazni, akiket 1930 június 30-át követő időben helyeztek nyugállományba. Önnél — úgy látjuk — helyesen az étkezési pénz számitották be a javadalmazásába. Ha sérelmesnek érzi a rendelkezést, adjon be kérvényt a belügyminiszter úrhoz (VI. b. osztály) helyesbítésért.

Reménység. A velünk közölt adatok szerint Ön a kérvény beadására jogosult, hogy az ara az egyéb követelményeknek megfelel-e, azt persze a kivizsgálás fogja megállapítani. A kérvényhez csatolni kell a gyermek születési anyakönyvi kivonatát is. A többi csatolandó okmányról az őrsparancsnoka ad felvilágosítást.

Ember. A nős csendőrök foglalkozási időn kívüli eltávózása a laktanyából — az utasításban szabályozva van. Csak szolgálati vagy fegyelmi okok miatt lehet ezzel ellentétes rendelkezést, — ezt is csak ideiglenesen — kiadni. Ne kérjen tőlünk elnézést azért, hogy ilyen kérdéssel fordul hozzánk. Azért vagyunk, hogy mindenkinek tanácsot, útbaigazítást, felvilágosítást adjunk. Csak hogy ilyen esetekben az kellene, hogy a magunk szemével lássuk a dolgokat és főleg: halljuk a másik felet is. Nincs önben egy kicsit túlzott érzékenység?

K. Sz. J. eső. Mecekszabolcs. Előfizetése folyó évi június 30-án lejárt, a lap küldését beszüntettük. Mivel tartalék példányaink nincsenek, a most beküldött 3 pengőt 1936 november 1-től 1937 április 30-ig szóló előfizetesként könyveltük el. A lap küldését november 1-től kezdjük meg.

V. V. törm. Hát ez bizony szomorú eset, de lehet tanulni belőle. Ide is írjuk tanulságot: A bajtársa lopási ügyben nyomozott és több bűnjelet őrizetbe vett. A bűnjeleket azonban nem szállította be a község előjáróságához, hanem a jegyzéket a községi előjárósággal csak aláíratta, a bűnjeleket ellenben a gyanúsítottnál hagyta azzal, hogy őrizze meg addig, amíg a kir. ügyészség intézkedik. A gyanúsított azonban a bűnjeleket részben elhasználta, részben eltulajdonította. A bíróság a gyanúsítottat elítélte, a bűnjeleket pedig a sértettnek kiadni rendelte. Amikor a sértett a bűnjeleket átvétele végett a községi előjáróságnál megjelent, kiderült, hogy a bűnjelek nincsenek meg, sőt az előjáróság nem is tudott azokról. A sértett a bűnjelek értékét per útján követelte az előjáróságtól, amit a bíróság meg is ítelt. Az előjáróság azonban áthárította a kötelezettséget a mulasztó járőrvezetőre, akinek a bűnjelek értéke és perköltség fejében 192 pengő 40 fillért meg kellett fizetnie s ezenfelül őrszolgálati vétség miatt is elítélték. Eddig az eset a maga tanulságával. Ami most már azt a kérdést illeti, hogy a járőrvezető követheti-e a gyanúsítottot az eltulajdonított, illetve elhasznált bűnjeleknek általa már megtérített értékét; természetesen követelheti, de csak polgári per útján, amit azonban csak akkor érdemes megindítani, ha a követelést a gyanúsítotton annak idején, ha a bíróság majd megítéli, be is lehet hajtani. Ha nem lehet rajta behajtani, kár perelni, csak újabb kiadást okoz magának vele a bajtársa. Büntetőjogiilag nem lehet eljárni a gyanúsított ellen, mert a csendőr által foganatosított őrizetbevételt a törvény nem tekinteli lefoglalásnak s így az őrizetbe vett és gyanúsítottnál vagy másnál hagyott bűnjelek eltulajdonítása nem képez zártörést. Sikkasztást képezhet ugyan, de ebben az esetben a gyanúsított cselekménye sikkasztásnak sem minősíthető, mert ő a bűnjeleket nem a csendőr, hanem a sértett birtokából vette el, ezért a cselekményéért pedig azáltal, hogy lopásban bűnösnek mondták ki, megbűnhődött. Bűnjelek megőrzésére sem a gyanúsított, sem más magánszemély a csendőr által nem kötelezhető; éppen ezért írja elő az utasítás, hogy a csendőr az őrizetbe vett bűnjeleket a községi előjáróságnak köteles átadni.

Romhányi őrs. Próba csendőr felvételek most lesznek. Közölje testvérével, hogy a legközelebbi őrsön jelentkezések sürgősen.

Regéci vár. 1. Ha vagyona van, az egyházi adó kivétele jogos. Csak az illetményei mentesek alóla azon a címen, hogy katonai egyházközség tagja. Arra nem tudunk felelni, hogy a kivett különféle adók helyesen vannak-e megállapítva, mert nem ismerjük az adótárgyak (ház s egyéb ingatlan) értékét, jövedelmét stb. 2. A nyugállományban levő csendőr ellen az őrs nyomozni jogosult és épp úgy köteles, mint más büntetett ellen. A nyomozásról az előjáró parancsnokságnak jelentést tenni — a mostani rendelkezések szerint — nem kell.

Dodó. Az 1934. évi okt. 1. számunk szerkesztői üzeneteli közt „Rábamelléki őrs“ jelige alatt adtunk hasonló ügyben felvilágosítást. Meg kell gondolni, kinek kölesönöz az ember.

Budakeszi. Nézze meg az 1924/9. Cs. Kban közzétett, vonatkozó körrendeletet. Ma az érvényes.

Szatmár. 1., 2. A gyermektartással kapcsolatos tudnivalókról az 1934/12. Csendőrségi Lapokban Eperjessy István g. szds. úr írt. 3. Jelentse be szándékát hitfelekezete lelkészének, aki a szükséges útbaigazítást megadja.

Piski. 1. Lexikonban felelünk. 2. A kóbor ebekre vonatkozó meghatározásokat megtalálja az 1931. évi 11., 135. és 136. lexikonválaszunkban. 3. A járőrvezetői jelvénytartó-szalagot azoknak kell felvarrni, akik járőrvezetői megbízást kaphatnak. Külön rendelkezés nincs. 4. A vadászat ellenőrzése kötelesség és kötelessége mindenkinek az ellenőrzés alkalmával felmutatni a vadászejegyet. Az alól sem az előjárók, sem a főszolgabíró nem kivételek. Bizonyos, hogy nem is akarnak azok lenni, mert tudatában vannak, hogy ők nemcsak a törvényt betartatni hivatottak, de betartani is. 5. A 46.152/eln. VI. c. 1929. számú B. M. rendeletet minden csendőralakulat megkapta.

Somlyó. 1. Lexikonban felelünk. 2. Sárcipó használatáról a 11/1936. Cs. K-ban jelent meg rendelet. Nem is olyan régen tehát. Ön nem hallott róla? Gumicsiznáról is kérdészködik. Hát azt hagyja másoknak. Katonaember ilyesmire ne is gondoljon. A Kárpátok magyar hősei rongyos bakancsban állták meg a helyüket!

Mindszent. Az elfogat szolgáltatási kötelezettségről lexikonban adtunk tájékoztatást.

Tapolea. Az osztrák háborús emlékérmét 1936. év végéig lehet kérelmezni, a Károly-esapatkereszt és sebesülési érem odaítélése iránti kérelmeket viszont 1936 június 30-a után nem lehet előterjeszteni. A magyar háborús emlékérmén elnyerése iránti kérelmeket még fel lehet terjeszteni.

Bagolyvár. „Tapolea“ jelígés üzenetünk Önnek is szól.

Virág, Tarnalelesz. A lekszikonban felelünk.

P. M., Tarnalelesz. Az 1. kérdésére is itt adunk most választ. A községi előjáróság eljárása nem jogos, mert a szakácsnő (tehát nem őrsfőzőnő!) nem tartozik felelősséggel a férje ingatlanát terhelő adóterhelésért. A letiltó rendvényt azonban az őrs, illetve közigazgatás nem bírálhatja felül, annak eleget kell tenni. A szakácsnő keresen orvoslást a pénzügyi hatóságoknál.

Kosztolás. Azt nagyon szívesen olvassuk a levelek aláírásánál: „Hazafias üdvözléssel“, sőt megelégszünk tisztán a névaláírással is, csak ezt a szerencsétlen „alázatos tisztelettel“ kifejezést ne látnók! Úgy terjedt el ez az ostoba szólás-

réri és női szövetek, seíymek, mosó ruhaanyagok

Kész fehérneműk és harisnyák olcsón beszerezhető a m. kir. csendőrség tagjai részére

WEINBERGER és FELEDI Budapest,

IV, Ferenc József rakpart 1. Dunapart.

Fiókkülső Várház körút 6. sz. (Részletfizetésre is.)

NEM KELL BAJUSZFESTÉK

bajuszfix felesleges — ha ÁMOR-BAJUSZPEDRÓT VESZ 40 FILLÉRT ALUMINIUM DOBOZBA. Kapható mindenütt. Ha nem kapná, forduljon

CZAICH DROGÉRIÁHOZ

Budapest, VIII., József-u. 81. Mátyás-tér sarok.

Ön által megszabott időre terjedő előlegnőküli hitel a m. kir. csendőrség m. t. tagjai részére.

Bátorok, sezonok, matracok és sodronyok, szőnyegárak, futó- és ebédítőszőnyegek, dísz tárgyak és az összes vászonárak, a szőnyegek, ágyneműdarabok.

Vidékre árajánlatot mintákkal küldünk.

Lakásberendező vállalat, VI. Andrássy út 66

mondás végig a borbélyműhelyeken és hasonló körökben, végig az országon, mint a járvány. Igazán nem a csendőrség körébe való, szakítsanak vele. Egyébként a beküldött képeknél jobbakat kérünk. Azt ajánljuk, hogy amíg az elején van, csak csendőrtémát keressen. A gyermekjelenetek fényképezése a legnehezebb feladatok egyike, azzal még várnia kell.

G. J. csendőr, Szeghalom. Már a tavalyi pályázaton is jó képekkel indult, csakugyan kár volt alábecsülnie a tudását. Különböző igazolt bennünket abban a feltevésünkben, hogy a a kevesebb pályázatnak ez volt az egyik főoka. A most beküldött képeket köszönjük. Egynek talán sorát ejtjük, a többiekben mindenütt megvan az a hajszálhiba, ami miatt nem közölhető: a kispihenőben nem látjuk a járőr másik tagját, a lovak mindenütt háttal vannak, sőt a legjobb lovas-képen a világos színű ló a klisen el is tűnne. A cicalakoma a legjobb. Ha közben akad valami jó téma, ne feledkezzék meg rólunk sem.

B. J. fhdgy, Keszthely. Sajnos, a H. M. 8. osztálytólunk nem tűri a sürgetést, csak sorrendben kaphatjuk meg a címet, amiért már odairtunk. Ha szolgálati okból sürgős, akkor célszerű volna szolgálati úton megtudni, talán gyorsabban menne.

19015. A kútjelenet jó kép, de a téma nagyon beállított, emiatt nem közölhető. Jó gondolat a vizsgautáni pakolás a kocsikra. Megismételhetné adott esetben, de akkor ne az üres kocsi hozza előre, hanem a megpakoltakat. A kutya-fürdéstést közöljük. Felvételei általában jók, keresse azonban inkább a közel-témákat nagyobb alakokkal. Van hozzá gépe, meg érzi is.

S. I. eső., Gödöllő. Derék dolog, máris a levéltárban van. Képei közül talán az egyiket viszontlátja a lapunkban. Egyszerű levele tele jószándékkal, öröm olvasni.

Pénzbírság. Lexikonban felelünk.

Oktatótiszt. Az eset, amelyre a választ adtuk, egészen különleges volt, amint a kérdésből is kivehető. A szabadonbocsátás legfőbb indoka az elfogott súlyos betegsége (epilepszia) volt. Úgy látszik, hogy ezzel a körülménnyel bővebben kellett volna foglalkoznunk. Az is az ügy háttéréhez tartozik, hogy az elfogás okát az említett epilepsziás rohamot megelőző idegállapot idézte elő. Gyakorlati szempontból tehát legokosabb volt a szerencsétlent a sorsára hagyni.

Rába. Az egyes hadifogoly-táborok volt tagjairól sehol sincs nyilvántartás. A keresett százados címét sem tudjuk megszerezni, csupán a vezetékneve után, mert az igen gyakori. Miért van szüksége a címekre? Sebesülésével kapcsolatban? Emlékeztetjük, hogy a sebesülési érem utólagos odaítélése iránti kérelmet már nem lehet előterjeszteni.

Zsibó. 1. Nem kell engedélyt kérni. 2. Lexikonban adunk választ. 3. Ha kár nincs, bűnvádi úton üldözhető cselekmény sincs. 4. A Szolg. Szab. I. Rész 686/c. alpontja tartalmazza a vonatkozó rendelkezéseket. 5. Ilyen ügyeknek nincs és nem is lehet elévülési idejük még akkor sem, ha bűnvádi eljárás alá nem tartoznának.

Újrendszerű butorhitel!

A magyar kir. csendőrség tagjai lakásukat berendezhetik.

Váltó és eltele nélkül 30 évenlő havi részletre,

vagyis minden 100 pengő után 3.33 pengősrészletre. Egy éven belüli törlesztésnél a kamatotok visszatérítjük.

**KARDOS TESTVÉREK
BUDAPEST, VII., WESSELÉNYI UTCA 18. SZÁM.**

H. Gy. t. őrm. Som. Bizonyára olvasták a Szut. 23. mellékletében, hogy a nyári szolgálatot ellátó fürdő (stb.) ügyeleti szolgálatban milyen gondot kell fordítani a csinos öltözködésre. Nem kell részletesen magyarázni ennek az intézkedésnek az okait, elég csak arra utalni, hogy ott, ahol a csendőr nem csupán őrszolgálati községe előtt jelenik meg és ahol sok külföldi is megfordul, ott nem lehet a pantallót a csizmaszárbba dugva és visszahajtvá viselni. Ez a rendelkezés a sáros terepre, és időre vonatkozik. Nyáron, jó időben tehát, amikor ma már majdnem minden részét az országnak kirándulók látogatják, semmi sem indokolná, hogy a nyári szövetnadrágot úgy viseljük, mint sáros időben a posztó-pantallót.

November 20. 1. Tessék elolvasni lapunk 1933. évfolyamának a 682. lapoldalon „T. I. Cigánd” jelígre adott üzenetünket. A teljesség kedvéért ajánljuk a pénzügyminisztériumban a személyes eljárást is, mert az ilyen ügyeknek mindig vannak olyan részletei, amelyek csak közvetlen megbeszélések során jönnek elő. 2. A polgári esküvőn a nagy társasági öltözet nem kötelező. További válasz a kézirat-üzenetek között.

Remény. 1., 2. Csak magánpénzügyintézetnél próbálkozhatik, mert a kinstár nyugdíjára kölesont nem ad. A katonai nyugdíjtörvény a nyugdíjmegváltást nem ismeri, tehát erre sincs lehetőség. Örüljön neki, mert az ilyen tökéletesnek rendszerint rossz vége szokott lenni. 3. Miért volna ez jobb? Többezés példányszámmal nehéz dolog egyet ilyen különlegesen kezelni.

KÉZIRATOK.

D. A. g. fhdgy, Jó, köszönjük, egyszerre közöljük. Várjuk a továbbiakat.

T. Á. szds. Kiszedve várja a sorát a nyomdában, nagy a régebbi anyag.

Turul. Ez még csak jó kísérlet, csak kép, tárcányi erő még nincs benne. Az érzéletes hangot le kell faragni. A párbeszédnek és más tárcatitkoknak akármelyik számunkban el lehet lenni a formáját. Ez technika, meg kell tanulni. És ugyanazt a témát sokáig kell hordozni, kerülgetni. Egyszer azután nekifog az ember, megírja, de elteszi és két hónap múlva elolvassa. Egészen bizonyos, hogy újra írja. Így érik meg valakiben az, hogy egyszerre elkezd egészen jó tárcákat írni. Tessék így próbálkozni, egyelőre csak annyit, hogy érdemesnek látjuk. A verset közöljük. A felvétel nagyon szépen hozza be a turult, de a kép többi, túlnyomó része csupa homály. Érdemes volna alkalomadtán megismételni, de puskás iskolával.

B. B. alez. Kiszedve várja a sorát.

Komárom, 22, H. J., Szolnok. Sorra kerülnek.

Szomorúfűz. A vers formája szonett, amely nem bírja ezt a témát. Ritmusa sántikál és ami a legnagyobb baj: túlságos szabadságot enged magának abban, hogy a vers értelmét homályba burkolja. Fejlődnie kell; ehhez pedig olvasni, tanulni kell költészetet, mert az ösztön csak lángelméből hozza ki tanulás nélkül a formailag is tökéleteset, mindamellett ők is tanultak és tanulnak. Egyszerűsítse mindenesetre a mondanivalóját, akkor jobbat fog adni. Különböző amit a multkor írtunk, azon mindezek nem változtattak s ezek ellenére is csak hajszálhija, hogy a verset nem közöljük.

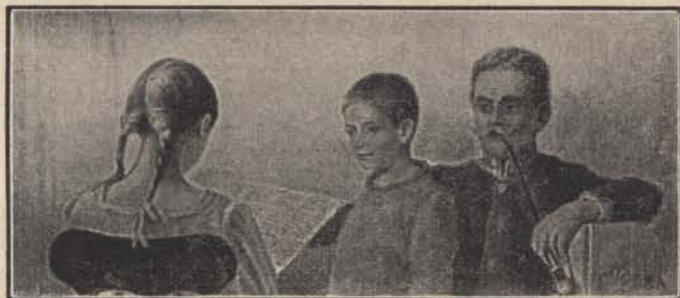
DUKESZ FERENC SZOMBATHELY (FŐTÉR)

Ékszerrel a legszebbek. Órák Doxa, Alpine, Omara stb. a legpontosabbak. **Árú** a legkezelebbiek. **Árú** a legmegbízhatóbbak. **A választék** Dunántúlban a legnagyobb. Valódi ezüst és alpakka evészkészletek és dísz tárgyak gyári árában. Speciális órajavító műhely. A m. kir. csendőrség tagjainak kedvezményes fiz. feltételek.

PALLADIS RT. új üzlethelyisége

szemben a régi helyiséggel

Akadémia-utca és Géza-utca sarok (V., Géza-utca 2. szám alatt, udvar)

Mint közlegény a vérmezőkön.

(Regény.)

(21)

Írta: SÓLYOMVÁRI MIHÁLY.

Annál inkább szorult most az olasz gyalogság, hiszen a bosnyák nem szerette a foglyokkal való bíbelődést. Dúlt a harc. A harci láрма még hozzánk, több mint egy kilométerre is jól hallatszott. Egyszer csak az olaszok feveszetten menekültek hátra. Már aki tudott. Kergették az olaszokat a bosnyákok. Már két állásukat elhagyták a menekülők, mire a tüzéség észbe kapott és újból löni kezdte a bosnyákokat, a saját csapataikat sem kímélve. Lett most már bosnyákoknak is jól megépített árku. Ném is egy, hanem kettő, hiszen ehhez az olaszok mestérien értéktek.

Tőlünk jobbról Szt. Gabriellinél is csúfosan visszaverték a derék 48-asok az olasz támadásokat. Tehát a 11-ik offenzívájuk is kudarcot vallott. Egy tapodtat sem engedünk át állásainkból. Sőt a bosnyákok pár száz métert el is hódítottak a hegy oldalán.

Szeptember elején hátrább jöttünk pár kilométert ezredtartaléknak. Egyik völgykatonában épített alacsony barakba és kavernákban tanyázott a század. A hely nagyon csendes, szép, szűk erdőszélgel és alacsony dombokkal körülvéve. Ide sem lőtt még be az olasz tüzéség. Csak jobbról és balról pár száz méterre csergette gránát szalvét és felettük jó magasan suhogtak hátra. Elképzelni sem tudtunk volna a közelben ilyen jó helyet. Egész napon át sütkéreztünk a napon és hűsülhettünk a fák alatt. Csak akkor bújunk el védett helyre, ha az olasz repülő keringtek felettünk, hogy észre ne vegyenek, hol tartózkodunk.

Egyik nap lementünk fürödni a patakba, jót hátra, ahova csak a messzehordó ágyúkkal tudtak löni. Javába ment a fürdés a hűs, kristálytisza vízben, amidőn egy Caproni-gép érkezett öt kisebb gép kísérettel fölénk.

Bárhogy is meglapultunk a hegy lábánál, mégis észre vehettek bennünket, mert felettünk körözött a hat gép, mint valami nagy sas és öt kánya. Az olasz tüzéség most küldözni kezdte a csomagjait. Meztelenül húzódtunk meg a kövek között. Kimondhatatlanul haragudtunk rájuk és még csak löni sem tudtuk az alacsony keringő capronit, hisz fegyvereinket otthon hagytuk. Alighanem szorult helyzetünket megszagolta egyik bátor repülőnk, mert mint egy vérese repült villámgyorsan felénk.

Mögötte még távolabb öt-hat repülőnk igyekezett a sebesen közeledő magányos repülő után. Az olaszok úgy látszik nem vették észre a felettük közeledő veszélyt. Mert

már a négy-öt ezer méter magashól nyilegyenesen, mint a vérese a fogolyra, csapott le a Capronira, a mi repülőnk. Hosszú füstvonal lejezte a gépfegyver működését, amelyet sűrű kattogás követett. A hatalmas Caproni-gép megíngott és lejjebb szállt. A gépfegyverek sűrűn kattogtak a levegőben. A Caproni-gépet a földre, a meredek hegy oldalára leszállásra kényszerítette a kis vérese.

Közbe a másik repülőnk is megérkeztek és elűzték az olasz kísérő gépeket Görz irányába. A Caproni alig ezer méterre tőlünk, a hegy oldalán terpeszkedett. Fölötte keringett a kis véresén büszkén, győztesen. Minden oldalról szaladtak a fegyveres katonák, hogy a gépet birtokukba vegyék, nehogy esetleg újból elrepüljön. De mikor közelükbe értek gépfegyverrel védekeztek. Észrevette ezt a fent keringő repülőnk és újból gépfegyvertűzet bocsátott rájuk. Most már megadták magukat.

Október 16-án bevonultunk ezredünkhöz, a rajvonalba. Már amikor beérkeztünk zeneszóval fogadott bennünket az olasz tüzéség. Olyan erősen rázendítettek, hogy egy jó óráig lapultunk egy mélyedésben a rajvonlat mögött, hogy kényelmesebben hallgassuk a surrogó, robogó zenét, amelyhez tűzijátékot is rendezett a sötét, esti időben.

Október 25-én az olaszok a rajvonlatunk fölött egyik repülőnket lelőtték. Égve zuhant alá úgy kétezer méterről. Az egyik repülő ejtőernyővel ugrott ki belőle. Pár száz méterre zuhant alá, mint egy kis csomag, midőn az ernyője kinyílt és szép lassan alászállt. Az egész fronton élénk tüzéségi tűz. Különösen jobbról hallani erősen, a tiroli hegyek felől. Szinte állandó és földrengető a moraj.

Huszonhatodikán tábori őrsre mentem az olasz drótakadályokhoz. Különös mozgolódás az olaszoknál. Huszonhatodikán már hozták a hírt, hogy Tolmeinnél a német, osztrák és magyar egyesített erők áttörték az olasz frontot. Estefelé már előttünk több helyen robbanások voltak Görz irányában. Már tüzeket is lehetett látni, amelyek vörösen világítottak be az égbolton. Járőrök mentek ki az olasz állások felé. Ezek egy óra múlva visszajöttek és jelentették, hogy az olaszok előlünk elszöktek és menekülnek Görz irányába. Most csak a mi tüzéségünk lövöldözött erősen. Az olaszok csak a messzehordó ágyúikkal lődöztek hol ide, hol oda.

Október 28-án hajnali négy órakor mi is útra keltünk. Legelő mentem felderítő járőrben én is. Egyik lövészárkban egy olasz üldögélt. A hajnali szürkületben tíz lépésnyi távolságból nézve azt hittem, hogy él és ittmaradt. Rákiáltok, a fegyverem lövésre készen reá tartva. Meg sem mozdul. Odamentem hozzá és akkor látom, hogy halott. Kezébe egy csajka tőröstészta. Előtte félliter vörösbort. Keze göresösen szorongatta a csajkát, másik a kanalat. Jobban megnéztem, hogy mi lelte. Csak akkor láttam, hogy a fején találta a halántéknál egy golyó. Szinte gusztust kaptam a finomnak látszó tőröstészta. És ha nem halott kezében van, bizony kértem volna belőle.

Odaérve egy ép házhoz, láttam mindjárt, hogy kötőállomás volt. Vöröskereszt jelezte a ház falán a sok kötszert és orvosságot. Az ott maradt dolgokból lehetett látni a nagy kapkodást. Nagyon sietős lehetett a dolguk, mert sok értékes holmit otthagytak.

Többek között három láda finom, nagy, lapos, újnjl vastag rizsevibakot. Az igaz, hogy a tetejére karbolt öntöttek. Ezt ropogtatta nagy élvezettel a bakatársaság, nem

A magyar kir. csendőrtiszti és altiszti kar kipróbált megbízható bevásárlási helye a

TRIBON RUHÁZATI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM

hol az összes egyenruházati, továbbá női-, férfi- és gyermekruházati cikkek és lakberendezési tárgyak a legnagyobb választékban kaphatók

TELEFON: 1-312-97, 1-392-85.

Mérsékelt árak. - Megbízható minőség.
Pontos kiszolgálás. - Legkedvezőbb
fizetési feltételek.

törődve azzal, hogy egy kis karbol szaga volt. A szaggal már nem is sokat törődtem. Gondoltam, majd az úton elpárolog. A kenyérszákom jól megraktam belőle.

Most már sietve haladtunk Görz felé, mert már századom is jött utánunk, úgy nyolcszáz méterre. A rajvonalak között erős beton tüzérségi állások üresen. Görztől alig egy kilométerre egy erős új betonlövészárak.

Hét órára már Görz házaihoz értünk, ahol a századot bevárta, felzárkózott az ezred is. Itt találkoztunk az előrenyomuló 48-asokkal és a 20-as honvédekkel. Az olaszok már Görzből kitakarodtak. Az Isonzón túl az országúton még látni lehetett kisebb utóvéd csapatjaikat, amelyeket a mi tüzérségünk és egy zászlóalj gyalogság ösztökélt gyorsabb menekülésre. Az Isonzón túl, a meredek hegy lábánál erősen ropogtak a fegyverek a hid körül.

Balról, Kostanjevica felől, az egész vonalon erős ágyútűz üldözte az olasz menekülő tömegeket, amelyek az összes utakon húzódtak vissza a tenger mellett. Csak most lehetett látni, hogy milyen embertömegek húzódtak meg a piszkos kavernákban és lövészárkokban mindkét részből.

Nyolc órákor bemarsoltunk Görzbe. A mi zászlóaljunk megállt a magas, meglődözött házak között az úton. Beszállásoltak bennünket. Úgy volt, hogy itt maradunk. Az én szakaszom egy nagyúri házba került, amely elhagyottan állott. Meleg reggeliről szó sem lehetett, mert a konyhák messze elmaradtak és mire elérnek bennünket, sok idő kell. Nem is reméltük, hogy ma még enni is kapunk s bizony a bakatársaság rögtön házkutatást tartott, hogy valami eleséget találjon, hiszen ez volt a legfontosabb. Csak az eleség érdekelt a bakát.

Szerencsénkre alighanem innen is sietve menekültek el, mert a tüzhelyen volt még a kávésbögre, eukrosdoboz és még a reggeli feltálaláshoz szükséges edénykészlet. Pár perc alatt már pattogott a tűz a tüzhelyen. Az egyik nagy fazekat hozott a polcra és vizet hozott bele. A másik már örölte a szemeskávét. A többi kutató a házban. Találtak is sok mindent. Lisztet, zsírt, sőt. Pár perc alatt már egy nagy lábasban ment a sütés-főzés.

Eppen a sterect osztottuk testvériesen szét, amidőn „alárm” lett. A szétosztó bajtárs, aki a szakács is volt, gyorsan vagdalta a siető bajtársak esakájába a forró, öklömnyi sterect, amely olyan rugalmas volt, mintha gumiból főtte volna, pedig úszott a forró zsírban. Én is egy félesakjával kaptam és szaladtam ki az utcára.

Az után a sterectől gözölgő esakjával kezünkben sorakoztunk. Rögtön útra keltünk. Természetes, a sterect menetközben fogyasztottuk el.

A többi szakaszbeliek sóvárgó nézése pislant a sterces esakja felé, mert ők nem kerültek oly gazdag házba. Görzön végighaladva, a sok megrongált ház között, egyik hatalmas épületben rengeteg ágyúlövedék volt felhalmozva. Közel az Isonzó-hidhoz. Itt volt az olaszok municiódepója. Mondogattuk is egymásnak:

— Na fiúk, szorultunk volna, ha ezt még mind hozzánk lövi.

Az úton gyorsan haladtunk előre. Ez még elég jó karban volt. Az út mellett, a hídtól pár kilométeres vonalon, hol itt, hol ott, egy-két olasz halott hever. Közben a mieink közül is. Fél tizenkettőkor már Gradiskára értünk, a 11-es vadászok békebeli állandó helyére. A 76-osokból is jártak itt, mert az öreg rezervisták közül akadtak néhányan, akiket a gradiskaiak felismertek.

Az egész utca tömve volt civilekkel. Ez nem volt kihalt, mint Görz, ahol civilt sem láttam. A civilek látható örömmel fogadtak bennünket. A falu derekán, az iskola falán az olasz király szobra díszelgett. Egyik helybeli civil a létrán állva erősen esakányozta a domborművet és nagy garraal kiabált le a létráról felénk. Hogy mit, azt nem értettem. De a többiek, akik értették, mondják, hogy azért vágja le, mert nékik nem kell az olasz király. Megkérdeztem tőle:

— Mit művelsz, koma, — természetesen magyarul. — Ha mi újból visszavonulunk, talán futsz akkor? Mert ilyen nagypofájú emberek hamar szoknak átpártolni. Talán most is a hazafiságodon ejtett csorbát akard helyrehozni? — A közelemben marsoló társaim nevettek.

Bármennyire is jó volt az országút, mégis végtelen hosszúnak tűnt fel. Nem esoda, hiszen amúgy is nyílegyenesen húzódtott. Már délután négy óra volt, midőn feltűnt Palmanova erős erődítményével. Öt órákor már az erődítmény mellett marsoltunk benn a városban. Az erődítmény — az irányt nézve — balról maradt el.

Egy nagy négyszögletes térségre értünk. Úgy látszott, hogy hetivásárt tartottak, mert az egész térség tele volt vásári holmikkal, amit a hirtelen menekülő olaszok itt hagytak. A nem valami nagy városból, mintha a civilek mind kihaltak volna. Sehol egy lélek. Az üres térségen balra húzódo úton marsoltunk ki a városból. Alig egy kilométert haladtunk, már a mezőre értünk, amely magasabban feküdt, mint a városka. Itt az útról balra a szántásokra tértünk, ahol a zászlóalj letelepedett.

Az éhségtől fáradt legénység bágyadtan dült le egy kis pihenőre. A parancsnokok megengedték, hogy minden századtól nyolc ember a városba menjen valami eleséget rekiválni. A mi századunktól is elindultunk, de nem nyolcan, hanem minden szakaszból ötven-hatan. Hiszen ha már nyolc-nak megengedték, nem nagy baj, ha mégannyian is mennek. A parancsnokok is szemet hunytak a bakafürgeségnek. Feltűzött szuronnyal marsoltunk vissza csoportokban a városba. De amint beértünk, a bakatársaság szétosztott. Mindenki a maga leleménységét szedte elő, hogy minél jobb falatokat szedjen össze a magával hozott sátorlapban.

Lett is eredmény hamar. Egy nagy konzervgyár, vagy valami nagy üzlethelyiségbe tévedtünk. Garadában hevert itt mindenféle, hús- és zöldség-féle konzerva kisebb-nagyobb dobozokban. A cifra vignettákról ismertük fel tartalmát. Megrakodtunk hamar a jobbnál-jobb hús- és a hozzá való savanyú konzervákkal. Odább egyik nagy házból nagy, kerek és hosszúkás túrósaeszkó alakú sajtokat cipel egy másik csoport. Innen is szedünk pár darabot.

A súlyos teherrel hamarosan visszatérünk. Lett most nagy öröm a századoknál. Hamarosan széthordták az egészet. Most már valami ital is kellett volna. Visszamentünk úgy harmincan útra. Most már vegyesen, étellel és itallal tértünk vissza. Még francia pezsgőt is találtunk hat ládával. Félzsák szivart is találtam. A jó konyakoktól és a vörös bortól most már a kedvünk is megijött. Egy jó óra múlva már az eleséggel legénység mintha kicserelődött volna. Hangos lett a környék, nevettek, daloltak, mintha valami jó falusi búcsú volna.

Pár órai pihenés után felszedtük sátorfánkat és mentünk, mentünk, hogy azt hittem, Rómáig meg sem állunk.

Odaérkeztünk a Tagliamento folyóhoz. A faluból kiérve, egy kis erdőeskébe értünk, ahol pár száz méterre már megálltunk. Most elől a mi kis mezei ágyúink dörömböltek erősen, csak néha-néha feleltek az olaszok. Nem tudom, miért, de újra visszajöttünk a faluba, ahonnan csak délután négy óra felé indultunk el újra a falu mögött húzódo úton. Mi az útról jobbra kanyarodtunk a töltésen. De hamar lementünk az oldalában haladó útra, mert az olasz csapatok a túloldalon meneteltek egy úton, hosszú vonalban, nagy port verve fel. A töltés mellől lestük a végeláthatatlan siető hosszú vonalat, ahova a mi tüzérségünk állandóan srappellozott.

Sajnos, kevés volt az ágyúink. Ezekből is csak a kis gyorstűzelő mezei ütegek. A pionérok már kinlódtak. Szedték le a kocsin szállított pontonokat, hogy a Tagliamentóra hidat verjenek.

A folyó túlsó partján egy nagy ház és szőlők. Innen lövöldöztek az olaszok, hogy a híd építését megzavarják. A mi gépfegyvereink tartották tűz alatt a házat, amíg a híd elkészült. Elég gyorsan ment. Mert már egy óra múlva az én századom marsolt elsőnek át rajta.

A híd csak a mélyebb vízen, vagy ötven méter hosszan volt megépítve. Derékig erő vízben gázoltunk a hídhoz, hogy ugyanúgy a túlsó oldalon a száraz fövényes partot elérjük. A vízből kiérve, rögtön rajvonalba fejlődöttünk és üldöztük a már ekkor menekülő olaszokat, akik vagy harmincan futva igyekeztek a házból, minél távolabbra érni a folyótól. Tüzelésünkre néhány elesett közülük. Már alkonyodott a tájon. Előttünk hömpölgő vízpáras fekete felhők nyargaltak felénk, amelyek eltakarták a lenyugvó napot és hamar sötétség borult a tájra.

Még talán az ezred át sem kelt a folyón, már sűrű zápor

IRÓGÉPEK, VARRÓGÉPEK, GRAMOFONOK, LEMEZEK
RÁDIÓK, CSILLAROK, VIHAMOSVÁSÁLOK, STB. VILLA
MOSSAGI CIKKEK LEGOLCSÓBB BESZERZÉSI FORRÁSA
Szakszerű javító-műhely. ☎ Kedvező fizetési feltételek

MOLNÁR ARTUR

villanyszerelő és
műszerész-mester
Pécs, Széchenyi-tér 15.
TAKARÉKOSÁGI HITELKÖNYVECSKÉRE
VÁSÁROLHATÓ. A csendőrség megbízható bevásárlási forrása

ismét világosabb lett. A sötét felhők felettünk elnyargaltak, de a távolból újak hömpölyögtek felénk.

Egy faluba értünk. Erős mustszag terjeng a levegőben, mintha az esővel keveredne. Egyik ház előtt hatalmas hor-dók hevernek felforgatva. Ezek tartalma keveredett a vízzel az árokban. Kiöntötték, nehogy mi így meg. A falu mellett megálltunk, de már ismét fölöttünk a sötét felhő, mintha sajátából öntenék, úgy szakadt az eső.

A falu balra elmaradt. Egy országhatárra értünk, amely magas fákkal volt szegélyezve. Lassan haladt zászlóaljunk a koromsötétben. Csend az egész környéken. Csak a szakado eső locsogott. Ilyen időben, úgylátszik, nincs kedve senkinek verekedni. Pláne az olaszoknak, akik sietve menekülnek előlünk. Már este tíz óra lehetett, amidőn megálltunk az úton. A koromsötétségben jobbról házak állanak. Halk parancs-szavak szádonként, szakaszonként. Az én századom is be-tért egyik hatalmas épületbe. Másnap azután tovább.

Tíz órákor már Kampányába értünk. Csak most tudtuk meg, hogy az estéli gépfegyverroponogásnak mi volt az oka, amelyre mi is alarmirozva lettünk. Ugyanis a pionir zászló-alj elment még este Kampányába egyik-másik zászlóaljunkkal, hogy ottan pihenjenek. A faluba érve a szakadó esőben és a koromsötétségben be akartak szállásolni. Az után lerakódtak. Egyes csoportok már a házakba is mentek. Itt nagy meg-lepetés várt rájuk. Itt már az olasz gyalogság volt beszállá-solva. Az úton pedig négyes sorban meneteltek a vissza-vonuló olasz csapatok. A nagy sötétségben a mi csapataink-tól kérdezték, hogy hányadik ezredből valók. Ahogy a két csapat felismerte egymást, lett parázs verekezés a korom-sötét éjben az út keresztezésénél. Még ott heverték a halot-tak szanaszét a vértócsás sáros úton.

Alighogy megérkeztünk, jött párszáz lovas és kerékpáros olasz a Piáve felőli úton, hogy minket támadjanak. Már vagy kétszáz lépésre lehettek, amidőn a házakból, árkokból, a padlásokról sűrű golyózáporunk fogadta őket. Négy gép-fegyver söpört végig az úton. Alig tízperces tüzelés és már egy élő támadót sem lehetett látni, csak az útvonalon feküd-tek szanaszét az elesettek.

Közlegényi szemmel vizsgálva a helyzetet, meg kell álla-pítani, hogy az olasz hadsereg vereséget szenvedett. Hiszen már tizenegy napja üldözzük őket. Az utak mindenfelé tele elhagyott szerelvényekkel, körülbelül negyven kilométeres vonalon. Ágyuk, tréneik az utokon kettes-hármas sorban egymásba préselve ezrével zárják el az utakat. Mindenütt le-írhatatlan pánik jeleket mutatva. Azt hittük, hogy ily vereség után nincs megállás.

Tizedikén már Kampányából is tovább marsoltunk utánnk. Közeledünk a harmadik folyóhoz, a Piavehoz.

A Piávénál.

Alig, hogy beszállásoltuk magunkat, már a legénység ment fegyveresen széjjel egy kis terepszemlét tartani és eleséget szerezni. Durrogott is a puská. Egy óra múlva már jöttek a vadászok. Hoztak két százkilós bizót és egy-két ludat, récét, tyukot. Az elhagyott házból már vígan pattog-tott a tűz a nyitott tűzhelyen. A szakasz egyik része a dísz-nök kopasztsával, azaz nyúzásával, a másik része a tolla-sok mellesztésével volt elfoglalva.

Mire sötétedni kezdett, már a jó friss peccsenye szaga csiklandozta a baka orrát. En is egy jó darab sertéshúst vágtam, hogy megsüssem. Mivel a mi házuk tűzhelyén már sokan foglalatossá váltak, elmentem a száz méterre levő szomszéd házhoz hogy ott rakjak tüzet. De amikor benyi-tottam, egy síró, jajgató olasz családra akadtam. Ezek furesa szemekkel néztek reám és húzódtak félre előlem, mi-kor látták, hogy egy sajka húst hozok sütni. Kértem őket barátságosan, hogy megsüthetem-e a tüzön. Természetesen nem ellenkeztek, sőt az egyik asszony sírva és félve segít-kezett a parázs igazításán. Közben kértem tőlük, hogy miért sírnak oly keservesen. Nagyszerűen megérttem a két-ségbeesett családot, hogy két dísnójukat elvitték a katonák. Mindjárt tudtam, hogy a mi szakaszunkba hozták.

Rögtön hívtam az egyik idősebb embert és visszamen-tem a szakaszhoz. Kértem, hogy kik hozták a dísnókat.

Ezek rögtön jelentkeztek. Felismerték az olaszt, hogy tőle hozták. Még az egyik egész volt. Társaimra rivalkodtam, hogy ez a cselekedet nem helyes. Adjátok azonnal vissza legalább egyiket, hiszen ez a szegény család éhenpusztul el.

Szavaimnak meg is lett az eredménye. Rögtön vissza-vitte négy ember a megmaradt dísnót és a másiknak ujnyi vastag szalonnás, lenyúzott bőrét. Az olasz család nem győ-zött hálálkodni. Kezet akartak csókolni. Most már én is nyugodt lelkiismerettel sütöttem meg a húst a sürgő-forgó olasz család közt, akik most már örömmel pucolták fel saját dísnajukat.

Vég napok szakadnak most ránk. Mindenfelé süttöt-főzött a bakatársaság, ahogy mi neveztük magunkat. Az egész környék csak úgy harsogott a magyar nótától. A jó olasz borok megtették a hatást. Nem is esodáltam, hiszen minden házból ötven-száz hektó bor hevert. A szakácsok is jó ebédeket főztek. Csak egy nagy bajunk volt. Sója nem volt senkinek. Így a finom husoknak és leveseknek nem volt ízük.

(Folytatjuk.)

Pályázat eredménye.

Szeptember 15-i számunk-ban pályázatot hirdettünk azok számára, akik a csempé-szet üldözése terén kiemelkedő eredményeket tudnak felmu-tatni. A pályamunkák elég sűrűn jöttek, de csak egy van közöttük, amelyiknek az ered-ményét kiemelkedőnek lehet tekinteni: *Batár Antal alhad-nagyé (Budapest)*, akinek a ki-tűzött jutalomdíjat kiadtuk.

Kinek van szép írása?

(Pályázat.)

Pályázatot hirdetünk azon bajtársaink számára, akik a csendőrségi szolgálati idejük alatt a szépírásban a legtöbb haladást tudják felmutatni.

A pályázónak vonalazatlan, fehér papírra, tintával le kell írnia a Szut. 71. pontjának első három bekezdését, nem túl-nagy, de nem is túlságosan apró írással. A szöveg alatt az őrsparancsnoknak, vagy helyettesének igazolnia kell, hogy az valóban a pályázó írása.

A pályázónak vonalozatlan, fehér papírra, tintával kell írást, ami próbacsendőr korából származik; lehet kidolgozat, levél, életleírás stb. Ha a pályázó a minősítvényi jegye mellett őrzött eredeti életleírását mellékeli, azt a pályázat elbírálása után visszaküldjük.

A legszebb írású csendőrt szép, értékes asztali órával jutalmazzuk. Ismételjük azonban, hogy a pályázaton csak olyanok vehetnek részt, akik nem a polgári életben, hanem csak a csendőrségnél tanultak meg szépen írni.

Határidő december 1., az eredményt a december 15-i számunkban fogjuk közölni.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

MOHACSY LAJOS százados.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest,
V. Honvéd-utca 10. — Felelős: Győry Aladár igazgató.

Műfogakat,

rágásra és esztétikailag is tökéletesek, a m. kir. csendőrség tagjainak foganként 4.— P.-ért készítenk elsőrendű anyagokból 5 évi jóállással.

Műfogászat

VII., Hernád-utca 14., földszint
Keleti pályaudvar közelében.

IRÓGÉPET

a magyar kir. csendőrség tarjál a legelőnyösebben vásárolhatnak kedvező fizetési feltételek mellett:

GALLICZA GYULA

Irodagép-üzem. Budapest, V. ker., Zrínyi-utca 16. szám.

Az összes rendszerű írógépek nagy raktára. — Speciális javítóműhely. — Elsőrendű írógépszalag.